

NIHIL SINE DEO

REGATUL CUVÂNTULUI

Revista de cultura universală editată
sub egida Ligii Scriitorilor Români

Regatul Cuvântului, Anul VI, Nr 36, Iulie 2016

MEMBRI FONDATORI

ISSN 2286 - 0509
ISSN-L 2286 - 0509

N.N. Negulescu

- Inițiator, prim fondator și ex-director al revistei Constelații diamantine.
- Inițiator, prim fondator și actual director/redactor-șef al revistei Regatul Cuvântului.
- Membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe.
- Director/Redactor-Șef al revistei Sfera Eonică.

Al. Florin Țene

- Membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe.
- Președinte al Ligii Scriitorilor Români.

Parteneri culturali

CLIPA, cea mai veche revista romaneasca din Statele Unite in circulatie.
CLIPA, revista independenta de informatie socio-politica si cultura, editata saptamanal in Statele Unite ale Americii.

<http://www.clipa.com/c8-Din-Comunitate.aspx>

[Ziarul Miorita USA](http://www.ziarulmiorita.com)

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Membri de onoare:

Academician Constantin-Bălăceanu Stolnici

Prof. univ. dr. Ruxandra Vidu, Președintă a Academiei Româno-Americană de Arte și Științe (A.R.A.)

Pr. prof. univ. dr. Theodor Damian, SUA, Director al Revistei "Lumină lină";

Dwight Luchian-Patton, Director-Publisher, Revista „Clipa”, SUA

Vera Luchian-Patton, Editor-in Chief-Publisher, Revista „Clipa”, SUA

Maria Diana Popescu, redactor șef la Revista „Agero” Stuttgart, director la Revista de cultură „Art Emis”,

director al departamentului Art Emis Academy din cadrul Societății Art Emis

Cristian Petru Bălan, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, SUA

Prof.univ.dr. Lidia Vianu, director MTTL, Universitatea București

Prof. dr. Adrian Botez, director fondator al Revistei Contraatac.

Director\redactor-șef:

N.N. Negulescu, membru al L.S.R, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe.

Redactor șef-adjunct:

Prof. dr. Mihaela Roșu Bîna

Secretar general de redacție:

Cezarina Adamescu, membră a U.S.R

Redactori principali:

Secretar directorat:

Marian Malciu, membru al L.S.R

Scriitor, jurnalist Eugen Cojocaru, șef departament dramaturgie
 Șef departament Critică literară Dr. Viviana Milivoievici. Cercetător științific, Academia Română - Filiala Timișoara, Institutul de Studii Banatice "Titu Maiorescu".

Critic de artă: Diego Vadillo López, Spania.

Redactori:

Prof. Mihaela Oancea

Dr. Elena-Maria Cernăianu

Poeta Florina Dinu

Lect.univ. dr. Alina Beatrice Cheșcă

Dr. Gabriela Căluțiu-Sonnenberg, editor "Occidentul Românesc" Spania, membră L.S.R. și A.J.S.T. România

Luca Cipolla, Italia

Any - Mary Dina @ Sarawathi Binduhooshan, India.

Redactori asociați:

Ionuț Caragea- membru al U.S.R., cofondator și vicepreședinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Quebec, Canada, membru de onoare al Societății Scriitorilor din Județul Neamț

George Roca, editor șef al Revistei Romanian Vip, Australia

Slavomir Almajan, Canada

Cătălina Florina Florescu prof. dr. în literatură comparată, SUA

Simona Botezan, jurnalist de limbă română la Washinton DC, director adjunct al ziarului „Miorița”, SUA

Mariana Zavati Gardner, membră a Royal Society of Literature UK

Redactor principal tehnoredactare:

Ing. Rodica Cernea

Realizator coperta:

Ing. Rodica Cernea

SUMAR

Maria Tronea.....	pag.5	Eugenia Rada Ioniță.....	pag.26
Șerban Codrin.....	pag.7	Florina Dinu.....	pag.27
Viviana Milivoievici.....	pag.8	Király V. István.....	pag.27
Diego Vadillo López.....	pag.10	Adrian Botez.....	pag.30
Lucian Gruia.....	pag.11	Octavian D. Curpaș.....	pag.32
Cezarina Adamescu.....	pag.12	Vavila Popovici.....	pag.34
Eliza Roha.....	pag.14	Marina Ciobanu.....	pag.35
Gabriela Petcu.....	pag.16	Ioana Hotca.....	pag.36
Daniel de Cullá.....	pag.18	Bogdan Cristea.....	pag.38
N.N Negulescu.....	pag.18	Răzvan Isac.....	pag.39
Cezarina Adamescu.....	pag.21	I.C.R. Bruxelles.....	pag.41
Adrian Botez.....	pag.22	Elena -Maria Cernăianu.....	pag.42
Mihaela Oancea.....	pag.24	Stelian Gomboș.....	pag.45
Viviana Milivoievici.....	pag.25		

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor publicate ..revine autorilor.

Creațiile literare se transmit la adresa: regatul_cuvantului@yahoo.com

Revista poate fi accesată la adresele: <http://www.regatulcuvantului.ro>

e-mail director redactor-șef: n.negulescu@yahoo.com regatul_cuvantului@yahoo.com

Tel redacție: 0351. 418. 010

Adresa redacției: Bd. Gheorghe Chițu, nr 61, Craiova, Dolj, Romania, cod 200541

MARIA TRONEA

D.R. Popescu – Lectură în verde

Abordarea operei lui D.R. Popescu din această perspectivă se justifică prin prezența pregnantă a „verdelui” în scrierile sale, în proză îndeosebi. S-ar putea vorbi astfel de o „nostalgie vegetală”, în genul celei descrise de Cioran, în *Lacrimi și sfinți*, ca expresie a recosmicizării eului. O imagine a acesteia găsim și la Eminescu, în *Zburam*, una din „ineditele” publicate de Petru Creția : „Și, prin murmure crude a unei lumi pierdută./Pe fruntea unei unde este un spic de grâu/Și-acel spic dus de-un fluviu ce-a inundat – sunt eu...” (Eminescu, *Poezii inedite*, Ediție de Petru Creția, *Manuscriptum*, Număr special, p. 91). Eminescu este, de altfel, alături de Shakespeare și de literatura populară, sursa scriiturii palimpsestice a lui D.R. Popescu.

Tentația „verdelui” poate fi semnalată deja în volumul de poezie *Câinele de fosfor* (Cartea Românească, 1982). Întâlnim aici teiul thanatic al lui Eminescu : „O, tei, fratele meu!/Ce bucurie de a muri/Căderea florilor tale pe pământ”. (*Octombrie*, p.19). Sunt prezenți însă și pomii livezilor : gutuiul (Atila, p. 9), prunul, corcodușul (*Joia divină*, p. 260), vișinul (*Umbra*, p. 47), mărul, « bișicuțul » (Pavel, p. 63) etc. „Dudul” (*Acolo și aici*, p. 54) și „salcâmul”, prezențe recurente în stilistica vegetală a autorului, sunt de asemenea menționați. Nu lipsesc nici vegetalele din registrul umil : dragaveiul, ceapa (*Flori și frunze*, p.10), varza (*Fluturi de varză*, p. 97) etc. Nu lipsește din registrul liric nici busuiocul de dragoste sau sacru (*Pălăria*, p. 123).

O adevărată stilistică a „verdelui” prinde însă contur în volumul de proză *Dor* (1966). Muncită de dor, Lena, protagonista nuvelei cu acest titlu, are „fața albă ca floarea de crin”. Martor al dragostei sale nefericite este un plop orfic : „Plopul fluiera, subțire, parcă jelea, parcă râdea, parcă cobeia. Ea se așeză pe iarbă și umbra lui n-o lovi, n-o acoperi, o lăasă în soare.” (p. 36). Plopului i se adaugă dudul și salcâmul : „Seara umbla prin băătătură, plângând pe furiș, să n-o vadă mamă-sa. Îi era frică de fiecare noapte. Sub lună, din dud, mai cădea seara câte o frunză galbenă, arzând, și salcâmi își scuturau florile târzii, despicate ca niște inimi albe de porumbel.” (p. 39). Lena își « îngroapă » dorul în grădina casei, sub o cruce de salcie din care apar muguri noi, semn că dorul nu se stinge. La grădina din câmp pleacă dimineața devreme, simțind frigul „iute ca ardeii scund, semn de căldură limpede peste zi (P.74). Tabloul grădinii răvășite de o ploaie grea reține atenția : „Deschise poarta grădinii și întâi văzu verzele. Unele într-o rână, altele cu rădăcina scoasă din pământ, umflate de vânt. Trecu printre ele, îngropându-le rădăcinile cu lopata, la unele. Florile de dovleac se zbărciseră, și se umpluseră cu noroi. Unele pluteau rupte în apa ce nu mai avea loc în pământ. Ei îi era un fel de rușine mai ales de roșiile căzute pe jos și de mărarul rupt de pe tulpinile lui lungi și subțiri de pai verde și aromat, dar nu se simțea deloc vinovată. Ardeii grași pluteau ca niște bărci galbene, învălmășite”. (p. 74).

O imagine simbolică este aceea în care somnului thanatic al lui Milu, printre sălcii, îi este contrapus triumful vieții pe care o odrăslise, anunțat de loviturile de călcăie de sub inima Lenei și prefigurată de miraculoasa ecoziune a unui mac roșu : „Și din urechea lui, aprins, văzu cum înflorise un mac roșu. Un mac roșu, de sînge, ca o durere înflorise și ca un țipăt de lumină, un mac roșu înflorise din urechea lui stângă.” (p. 92)

Nuvela *Moroiiul*, din același volum, *Dor*, debutează cu o metaforă vegetală (semnalată de Nicolae Manolescu în *Istoria critică a literaturii române*) : „Noaptea era delicată ca o petală neagră”. Moartea lui Ristea, pe câmp, este precedată de viziuni simbolice, plecarea berzelor și hora câmpului de floarea-soarelui : „...Undeva se duceau, unde se duceau bezele? Se pregăteau de drum, venise toamna... Ristea mai văzu apoi turtele de floarea-soarelui, galbene, învărtindu-se toate în jurul tulpinii, ca niște stele pe marginea drumului pustiu. Floarea- soarelui ardea, galbenă, și se învărtea în jurul tulpinii, și toate, învărtindu-se în jurul lui, ca o horă... Helo, helo! strigă cineva. Ce mai faceți domnișoarelor? (p. 132).

Căruța cu mere, simbol al iluziei, nu are, de fapt, mere, ea aparține unor circari : „Căruța lor era cu coviltir și semăna cu a muntenilor ce veneau prin câmpie cu mere și pere.” (p. 190) Înșelați de aparență, țărani de la șes vin cu drugi de porumb, în speranța unui troc. Și această nuvelă poartă pecetea „verdelui”. În decor apar plopii de la marginea satului : „Ei se opriră și priviră plopii ce plecau la vale, pe marginea râului, până se încălecau și nu mai vedeai decât unul singur.” (p. 192) Savel, unul dintre circari, merge „legănându-se ca grâul, vara” (p.204). Împreună cu iubita sa, acesta se refugiază într-un „tufan cu flori galbene” din pădure, pentru a scăpa de lupii întâlniți în plimbarea lor la marginea satului : „Dărdăiau ușor și priveau lupii jucându-se. Și se bucurau văzându-i și tremurau.Și așteptau să plece lupii, să-și termine jocul. Și să nu și-l mai termine niciodată.” (p.220)

Ploaia și urletul lupilor se constituie în laitmotiv al jocului de dragoste : „Și atunci parcă începu să plouă, fierbinte. Ei stăteau culcați pe pământ și ploaia îi bătea ca pe nuci, primăvara, legănându-i, când dau frunzele. Și se auziră lupii la marginea pădurii.” (p.253) Îndrăgostiții, asemenea celor din tablourile lui Chagall, levitează. Savel prinde aripi și se înalță, ca o pasăre, având-o alături pe iubita sa, metamorfozată în împărăteasa florilor-soarelui, cu flori de maci pe umeri. Intertextul trimite spre basmul popular, dar și spre Eminescu („a lanurilor zână”) : „Și simțea cum înflorește câmpul și se leagănă floarea-soarelui, aurie și rotundă, plină de rod. Florile-soarelui lumineau pământul. Și ea trecea peste câmpuri, ducându-le cu ea. Și pe umeri îi ardeau maci. Și turte de floarea-soarelui, cu marginile galbene, ca niște dantele. Parcă erau niște stele de floarea-soarelui.” (p. 235) Contiguitatea *cer/pământ*, prezentă la Eminescu, se regăsește și la D.R. Popescu, ilustrând cosmicizarea trăirilor înalte.

În *Începutul și sfârșitul lui Posmoc II*, din același volum, povestea de dragoste dintre Viorel și Iaroslava se țese sub semnul roadelor toamnei (struguri, pere, nuci) și al căderii frunzelor și castanelor. Imaginile par filmate : „Închise ochii, obosită, și în liniștea ce se lăsase auzi foarte distinct rotirea prin aer a unei frunze ce cădea. Deschise ochii și o văzu limpede, galbenă și luminoasă, grea ca o foiță de aramă. Căzu și o castană, pocnind aproape și sărind în sus ca o minge. Ea aștepta să mai cadă o altă frunză și frunza nu se lăasă așteptată și se desprinse de pe o creangă subțire și începu să coboare legănându-se. Și când ea aștepta o a treia frunză, apărură Viorel.” (p. 331)

Nuvela *Ploaia albă* are ca patron dinamic dorul pustiitor din sufletul Zorinei. Măritată cu bogatul satului, Cămu, ea tânjește după dragostea lui Păunică, iubitul pe care îl părăsise. Patima arzătoare a femeii, hiperbolizată, contaminează firea însăși : „Pădurea era neagră și păsările cerului nu mai cântau. Dispăruseră undeva departe, nu se știe unde, să nu le frigă soarele în zbor. Nu mai cântau, și câmpul era pustiu, și pădurea un cimitir. Florile câmpului se ofiliseră deodată cu mărăcinii, sau poate nici nu fuseseră flori în vara aceea, căci nimeni nu le văzuse și nimeni nu le simțise mirosul.” (p. 362)

Ceremonialul *Paparudei*, evocat în text, prilejuiește și descrierea costumului vegetal al cetei feminine care cheamă ploaia : „Aveau pe la cingătoare ațe, și de ațe atârnaseră bozii, să nu li se vadă fața de către soare, și nici cea de către pământ. Și pe cap își puseseră legături de bozi, ca niște cununi. Dar și bozii erau negri, de atâta soare arși.” (p. 402)

Punctul cel mai înalt al tensiunii ce domină textul este marcat, hiperbolic, de arderea pădurii : „Pădurea parcă crescuse de trei ori, se lungise, în sus : era numai o flacăra de la o margine la alta. Ardea pădurea, ardea, și cerul era numai un pojar deasupra.” (p. 405) Și cum pământul cerea „cap de om”, Cămii este sacrificat, iar „ploaia albă” se revarsă deasupra satului.

O poetică a vegetalului se distinge și în romanele lui D.R.Popescu. Aserțiunea poate fi ilustrată cu excerpte din *Boul și vaca*, de exemplu. În *Istoria critică a literaturii române* (Paralela 45, 2008), Nicolae Manolescu notează : „*Boul și vaca*, partea mediană din F, cel mai bun roman al lui D.R.Popescu, este un nesfârșit priveghi, început înainte de moartea mătușii Maria și sfârșit cu înmormântarea ei (...) Cu Maria pierde un simbol al satului tradițional. Femeia aceasta e un soi de animal mitic al satului (un personaj o numește, fără ironie, Marea Vacă), îndurând toate umilințele unei istorii necruțătoare și ieșind moralmente triumfătoare din ele.” (p. 1103)

Vestea căderii la pat a Mariei lui Vasile Ciulama este lansată asupra satului de bizarul Dimie, din vârful plopului în care își instalase culcușul : „cel mai înalt plop din sat se afla din întâmplare în curtea lui.” (p. 27)

Chemat la capătul muribundeii, preotul din sat apreciază starea acesteia scurt : „E cu mărul la cap.” Cititorul găsește în text și explicația expresiei ieșite din credința populară : „Când e cineva pe moarte i se pune un măr la capăt și dacă nu-l mănâncă înseamnă că n-are poftă de nimic, nici de măr, nici de viață, n-are adică nici dorința să-l mănânce, și deci să-l ia în mână și măcar să-i simtă coaja, și nici putere - și moare. Mărul răcorește, te satură, îți umple nările de mirosul verii și e frumos ca un copil. (p. 34)

O altă expresie populară circumscrisă vegetalului, întâlnită în text, face referință, în mod plastic, la integritatea psihică a individului : „Și parcă Gica simți aceasta și ca să-i arate că nu e căzută din dud și știe ce vorbește (...)” (p. 53)

Cântecul muribundeii („cântecul ei de fată”) începe și el cu o expresie din registrul „verdelui”, atât de bogat în doinele românești : „ – Frunză verde rozmarin,/Vai de voinic străin,/Numai luna îl iubește/Soarele îl încălzește.” (p. 62)

Noe, cel care își construiește – ca un personaj al lui Macedonski – o arcă-coteț, populată de un număr imens de înaripate” (Cf. Mi-rela Roznoveanu, *Lecturi moderne*, 1978), în așteptarea potopului, are o vie, pe care i-o arată oaspetelui său la lumina lanternei : „Noe deschise o portiță de rogojină și luminând cu lanterna pe care o luase de pe prispa casei sale intrară în locul unde trebuia să fie via și într-adevăr via era înaltă și neculeasă, strugurii, negri și albi, atârnau dolofani”. (p. 87) Simbolismul mitologic al imaginii trimite spre Noe care, asemenea lui Yahve, este considerat „crescător de vie”.

Cea mai fascinantă imagine vegetală din roman este grădina lui Celce, a cărei descriere ilustrează exemplar substratul poetic al prozei lui D.R.Popescu : „(...) Avea și meri și cireși și gutui, corcoduși, peri și vișini, și toată primăvara în grădina lui florile nu încetau să înflorească, era o spumă albă și un bâzâit de albine și o verdeață crudă și îmbietoare și nu degeaba Celce își botezase locul zicându-i grădina raiului. Vara când se coceau poamele, noaptea când era liniște și bătea luna cu galben, se auzeau căzând merele pline de dulceață și perele mustoase, luminându-și drumul spre pământ cu propria lor culoare. Și toamna când îngălbeneau frunzele, pregătindu-se să treacă în pământ, toate culorile se adunau în crengile grădinii lui Celce, și printre toate nuanțele de la galben plin la galbenul verzui sau cărămiziu, explozia de roșu aprins a frunzelor de cireș dădea acestei morți lente a coroanelor o violență de sânge fășnit în sus din lemn și rămas suspendat în forme de frunze.” (p. 69)

După căsătoria lui Celce cu Ileana, „grădina raiului” devine „grădina fermecată a împărătesei Ileana”. Este momentul care marchează alunecarea realului în fantastic, o altă caracteristică a artei scripturale a autorului evidențiată de critica literară. Celce fiind mai mereu plecat de acasă, în grădina lui încep să se petreacă lucruri ciudate, se aud pași, râsete. Toate acestea vor fi puse pe seama grădinii fermecate : „Și cei care îndrăzniră să afle cine râde, nevenindu-le să creadă în minunea grădinii care râde, se convinseseră de o minune mai mare și spuseră la toți, jurând că auziseră cu urechile lor cum râd florile de cireș și de gutui, de măr, și cum râd și cireșele coapte, și prunele coapte și nucile și frunzele și crengile (p. 69).

O altă descriere magistrală, în care picturalitatea capătă aspecte expresioniste, este cea a pădurii de tei înzăpeziți, dintr-o „iarnă de basme”. Pădurea din Teiș, în care o femeie acuzată de o presupusă tănuire a unui pistol (era vremea colectivizării forțate) era amenințată cu împușcarea, pare un imens sepulcru : « Pădurea era albă, ninsă. Crengile păreau văruițe. Și și ciorile care zburau departe păreau în zăpada deasă care cădea într-una de sus albe ca niște porumbei. Doar croncănitul lor rămăsese același în iarna care schimbuse fața pământului, copleșind cu alb miriștile și troienind pădurea viscolită. Gerul lipise de crengi zăpada și toți copacii păreau fantastice mâini înfipte în pământ, cu degete multiple în aer, înmănușate ca la o paradă în alb. » Antiteza dintre aspectul de basm al pădurii și tragedia ce urma să se producă, marchează tensiunea trăirii.

O altă grădină misterioasă, plămuită a unui fantastic ce amintește de Eliade, este cea a *frumoaselor broaște țestoase* din *Vânătoarea regală*. De fapt, grădina cu flori moarte a Iolandeii, soția lui Ilie Manu, cel dispărut fără de urmă. O grădină bântuită de o „femeie de fum” ce ține în mână o basma neagră, potrivit viziunilor Iolandeii. În care se plimbă și iubitele ei broaște țestoase : „Frumoasele broaște țestoase care se plimbau vara în jurul casei și nu puteau ieși dincolo de gardul de ciment și sârmă al puțului întins de la stradă până la calea ferată, lângă cimitir. Își târau trupurile prin iarbă, tăcute, închise, maiestuoase, nepăsătoare”(p. 91).

Motivul coroniței de flori moarte, care apare în text, trimite spre personajul cel mai iubit de D.R.Popescu, Ofelia („...Acolo vrând/Pe crengi plecate salbe s-anine,/Un ram pizmaș se frânse și podoaba/De buruieni căzu cu ea odată”) : „La Tucium, în munți, a fost găsită într-o dimineață o fetiță moartă. Purta pe cap o coroniță de flori. Flori moarte, veștejite, de câmp, înghețate, dar totuși flori. Asemănătoare cu florile din grădina Iolandeii, adică la fel de moarte, fiindcă numai acest amănunt esențial le asemena! Și faptul că erau împletite lujerele lor degerate în coronițe. Femeia pe care o văzuse ea mergând printre broaște țestoase spre partea dinspre calea ferată a grădinii din flori moarte își făcuse o coroniță și și-o pusese pe frunte și deci ea trebuia să fi ajuns la Tucium și să-i fi pus în păr fetiței o coroniță asemănătoare.” (p. 93).

S-ar putea spune, ca o concluzie, că lumea „cu gândiri și cu imagini” a lui D.R.Popescu, o lume palimpsestică, este și o împărăție a „verdelui”. Plasată în spațiul mioritic, sub semnul Ilenei Cosânzene și al lui Făt-Frumos cu fluierul de doine la brâu, amintind de tracol Orfeu. La umbra teiului eminescian și a „dudului lui Shakespeare”. Ancorată în național, dar înscrisă în universalitate.

Șerban Codrin

Eliza Roha sau romanul ca mozaic

Din capul locului trebuie să recunoaștem că Eliza Roha are, alături de alți câțiva, relativ puțini, scriitori români contemporani, o activitate scriitoricească prodigioasă, abundentă, ceea ce „face să apară, prin contrast, cu atât mai joasă actuala critică literară ce pregetă să-i salute răsăritul. Și când altcândva se trece cu vederea soarele mai abitir decât în timpul nopții”. Avertismentul, care atrage atenția asupra unui poet excepțional de talentat, creator al unui univers liric șocant, Mihai Soare, aparține poetului Emil Lungeanu, el însuși critic literar; într-o măsură echivalentă, lipsa de salut se poate referi inclusiv la Eliza Roha, dramaturg cu multe piese ridicate în luminile rampei, tipărite în volume, sau prezentate în lecturi publice, („Moartea șarpelui”, 1983, „Acțiunea se petrece în zilele noastre”, 1986, „Întoarcerea Mariei”, 1989, „Car-

giale...fantasticul”, coautor, 2001, „Atelierul de croitorie” 2004), 18 romane, probabil mai multe, dintre care șapte alcătuiesc trilogia „Zborul” și tetralogia „Fata din pomul cu mere”, câteva volume de povestiri și schițe, de povestiri pentru copii, de eseuri, de comentarii critice, un volum de versuri. I s-au reținut texte în proză și în versuri în diferite antologii. La rândul ei, a prefăcut mai multe volume de proză și poezie.

Critici și istorici literari precum Ion Dodu Bălan, Alex Ștefănescu, Nicolae Georgescu, Florentin Popescu, Lucian Gruia, Henri Zalis sau poeți, prozatori, dramaturgi cu preocupări de critică literară de întâmpinare, Ion Roșioru, Ștefan Mitroi, Mihai Antonescu, Dinu Grigorescu, Geo Călugăru, Ioan C. Ștefan, Emilian Marcu, Aureliu Goci (autor al monografiei „Eliza Roha. Polivalența romanului și vocile feminității”), Emil Lungeanu (care adaugă mai multor cronici monografia „Raport la Congresul al XV-lea... Eliza Roha, un Cezar Petrescu feminin al romanului de azi”), și-au exprimat un punct de vedere sau altul, însă eforturile ar trebui să continue, pentru că un prozator cu o activitate atât de fecundă merită studii laborioase, de întindere asupra tuturor dimensiunilor, de la conținut la stil, inclusiv editare într-o serie de opere complete. Este drept, creația Elizei Roha încă se află în plină fierbere de redactare, de căutare, însă mai multă implicare, curaj din partea criticii literare profesionale ar fi necesar, altfel cădem în spațiul riscului să dăm dreptate amarelor cuvinte ale lui Emil Lungeanu, care știe ce știe când lansează gravul, cu bătaie lungă, semnal de salvați osteneala scriitorilor (SOS).

Romanul „Mozaic” îmi pare ultimul publicat din bogata listă bibliografică. Titlul duce la aspectul fragmentarist, însă geometrizat, legat al conținutului, un roman al istoriei contemporane, unde un „erou al timpului nostru”, oricât ar părea „antierou”, încearcă să supraviețuiască între iluzii și deziluzii, implicat fără voie în tragice evenimente, sau neimplicat, simplu martor derutat a ceea ce nu înțelege. Alegându-și decorurile reprezentației epice, autoarea se dovedește o excepțională cunoscătoare a mediului rural, de unde evadează un om fără mari calități, însă îngrozit de relații familiare primitive, de consăteni săraci, sălbăticiți, de sclavia din relațiile din agricultura colectivizată impusă prin teroare de comunism. Pe de altă parte, mediul urban, bucureștean, este urmărit la fel, amănunțit, organizând piesele aparent mici în suprafața impozantă a întregului:

„Pentru că este situată în zona nordică a orașului, zonă aerisită, cu vile elegante, lume puțină, civilizată, în apropierea unor parcuri și lacuri, departe de acea parte a orașului sufocată de aglomerația zgomotoasă, obositoare, a lumii pestrițe ce se perindă în flux continuu, combinată în mod nefericit cu monotonia sărăcăciosă, trasată de mulțimea blocurilor stadard, intrate în faza incipientă a degradării. Fațadele măzgălite în culorile terne ale prafului de câmpie amestecat cu negrul de fum, grilaje ruginite, tencuieli desprinse, reparații de mântuială ori zugrăveli recente în culori imposibil de țipătoare.”

Un copil, Ion Păvălan, zis Ninu, este crescut de o mătușă olteancă, Muma Ana, pentru că mama naturală este prea preocupată de răutățile ei, de conflictele cu soțul, cu vecinii, cu toată lumea: „Mama dicta cu limba ei ascuțită, agramată și clevetitoare. Așa trăise, preluase răul de la înaintașe, cu dușmănia în casă și în pat, singura ei mângâiere fiind răzbunarea pe nurori, pe zilele ei fripte și pe nefericirea propriilor feciori. Asta era femeia satului în care m-am născut eu. Bărbatul? Își ducea zilele suduind, strivit între dușmănia dintre femeile casei și refugiindu-se în aburii alcoolului.” În acest infern familial, copilul inteligent se târăște din clasă în clasă, ajutat de atenția unui dascăl sau altul, cu suflute superioare lefii de umili profesorași, până parvine elev al unui liceu, la cheremul navetelor locale; în cele din urmă, fără idealurile vechi, demodate ale lui Ion Slavici, de luminător al satului, reușește să se strecoare student al Facultății de matematică, muncește până la epuizare, pentru ca, în cele din urmă, prin propriile puteri deloc excepționale, să ajungă în fața elevilor unui orașel de provincie, în aceeași calitate, de tânăr profesor. Cu noroc, se pomenește, pe un post echivalent, în București. Rupt în coate, flămând și harnic, începe să dea meditații, la început gratis, apoi, cum apar rezultatele excepționale, pe sume considerabile, necălcând legi, neexagerând, fără să omoare găina pentru a-i fura ouăle de aur. Bun pedagog, încercările îi devin succese, mai puțin în dragoste. Eliza Roha se dovedește o analistă și portretistă de clasă înaltă a misteriosului chip feminin. Mai multe femei trec prin viață profesorului, Silvia, Nătălița sau gazda studentească, Didinița, fiecare de o frumusețe ciudată sau lipsă de frumusețe, cu destine de la aventuriere de nevoie la personaje tragice. În orice caz, Silvia, mai târziu sora ei geamănă, călugărița Sânziana, cu care împarte același chip, devin în romanul Elizei Roha apariții memorabile; la fel, Didinița, alt personaj cu destin complicat, urmărit cu acribie. Deși voluntara și paradoxala Silvia lasă adeseori impresia că dispăre din narațiune, se împlineste, în realitate, drept dominantul erou al narațiunii, depășindu-l, prin profunde și multiple semnificații, pe profesorul dedicat nu numai meditațiilor, ci și relațiilor cu lumea scriitoricească, prilej pentru autoare să deoaleze multe conflicte, ambiții deșarte, orgolii fără măsură, cu o pană acidă, de aspră virulență:

„Mă învărt de ceva vreme în societatea restrânsă a condeierilor, și observ că nu-i deranjează omiterea din câmpul majoritar de interes, sunt motivați să scrie de harul primit și nu de atenția celor din jur. Și ei, ca și mine, se învărt într-un deșert al ingratitudinii, fiind ignorați total de virtualii cititori, de critici de meserie, puțini se apleacă asupra muncii lor, n-au cum să știe dacă scrisul lor e sau nu operă literară perenă atâta timp cât cărțile nu se vând și nu primesc validarea beneficiarilor. Și dacă nu se citesc acum, se vor mai citi vreodată?”

În acest „mozaic” epic apar inclusiv pagini eseistice, de pamflet, de ezoterism, de credință, bineînțeles, creștină ortodoxă, mai cu seamă în finalul tragic al romanului, când toate risipitele cărări se încrucișează dintr-o dată, luminând unele voite obscurități și clarificând sensurile, printr-o încercare de anulare a aspectului fragmentar, mozaicat al întregului. Astfel, aparent ratatul în dragoste profesor de matematică se pomenește tatăl natural al doi gemeni, pe care îi crezuse morți la naștere, deveniți studenți la Londra, ca fii ai unui bizar prinț iranian, cu interdicția de a-i recunoaște, chiar dacă drumurile li s-ar întretăia vreodată în viață. Silvia, ofițer, probabil în serviciile secrete, traducător și interpret, are o impusă limită a relațiilor, așa că gemenii ei din relația cu profesorul au puține șanse și drepturi la

viață.

Pentru a le câștiga, apar sacrificiile, chiar cu prețul vieții, laolaltă cu celelalte prețuri, ale ratării, ale umilinței, ale minciunii, ale ascunderii oricărui adevăr sau al nefastului jumătate de adevăr. Câteva pagini puternice evocă revoluția din Decembrie 1989, cu întâmplări de neînțeles pentru profesorul arestat, maltrat în beciuri, pentru ca în cele din urmă să se pomenescă salvat de un oarecare milițian, deoarece călăul descoperise în victimă pe mediatorul propriului fiu ajuns cu succes student la matematică. Ce s-ar fi întâmplat în lipsa recunoașterii? Un mort mai mult și un călău nevinovat.

Merită analizat stilul, cu un vocabular foarte curat, uneori colorat argotic, fără nici un fel de aluzii fracturiste la modă. Nu este nici o ciudățenie faptul că autoarea evită frazele, preferând propozițiile, de multe ori simple, dintr-o explicație simplă: romanul, scris la persoana întâi, cuprinde monologul, adeseori împletit și complicat cu monologul interior, al personajului masculin principal, profesorul de matematică; stilul direct, dialogat, apare din voința personajului principal, nu al autorului. Descrieri excepționale de interioare de apartamente, de vile aduc dovada unui scriitor bun cunoscător al vocabularului arhitectonic, al inventarelor de obiecte, în cele din urmă, un rafinat cunoscător cu rădăcini în arta balzaciană:

„Urmează un hol generos, larg, pe care l-am destinat orelor de meditații și unde a trebuit să primesc din vechea recuzită oglinda venețiană, cu un brâu de lucrături alese pe margini, încastată în peretele opus ușii de la intrare, lustra cu ciucuri de cristal și o masă din lemn masiv, neagră, ovală, așezată pe mijloc, tocmai bună pentru elevii mei, la care a trebuit să potrivesc niște scaune din comerț”, etc.

„Mozaic”, titlu inteligent ales, dar care nu acoperă întreaga structură compozițională, alcătuiește numai o pagină dintr-o carte extrem de generoasă, unde un scriitor, pentru a repeta o apreciere a lui Aureliu Goci, „de anvergură națională” își accentuează prezența. Aici nu este vorba de „o recunoaștere mai largă”, ci de faptul că un condeier, un martor contemporan, atunci când are mesaje importante de transmis, de sugerat, de demonstrat, își vede de munca lui, zile și nopți la masa de scris, pentru nimic altceva decât împlinirea unui destin, despre care opera Elizei Roha mărturisește un singur fapt: îl posedă. Restul este bibliografie în așteptarea recunoașterii, cercetării și așa mai departe, însă prozatoarea noastră nu așteaptă, ci demonstrează o necesitate.

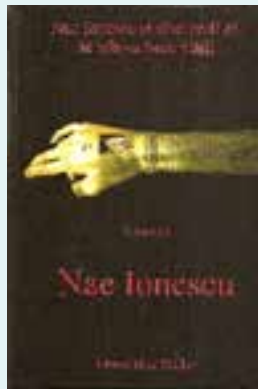
„Mozaic”, roman de Eliza Roha, editura Beta, București, 2016

Viviana Mîlivoiević

Nae Ionescu și discipolii săi în arhiva Securității

Volumul I: Nae Ionescu

Studiu introductiv: *Intelectualul penal*

Volumul conține 200 de documente din arhiva Siguranței Generale și din cea a Securității Poporului, scrise între anii 1927 și 1953. În cadrul Consiliului Național pentru Cercetarea Arhivelor Securității (C.N.S.A.S.), aceste documente au următoarele cote: *Informativ 73552, volumul I; Informativ 73552, volumul al II-lea.*

Pe fiecare dintre dosarele privitoare la Nae Ionescu este scris: *Arhiva operativă – Dosar Nae Ionescu.* Chiar și după moartea Profesorului, după cum afirmă autoarea, acesta a continuat să suscite interesul organelor de urmărire, fie că e vorba de Siguranța interbelică, fie Securitatea comunistă, „deopotrivă, pentru una și pentru cealaltă, omul rămânea un... element primejdios!” (p. 6).

Există un *Dosar personal* cu numărul 1147, al Siguranței interbelice, rezultat în urma denunțului făcut de economistul D. Popescu-Moșoia împotriva lui Nae Ionescu. Acesta îl acuza pe Profesor că ar fi publicat un articol defăimător, în cotidianul „Cuvântul”, la adresa Patriarhului Bisericii Ortodoxe.

Aceste prime documente sunt preluate mai apoi de Securitatea comunistă: Republica Populară Română / Ministerul Afacerilor Interne / Direcția Generală a Securității Poporului / Dosar 1571/1927, Ionescu Nae.

Documentele au trecut apoi în arhiva operativă a Securității Poporului (22 iulie 1953) – *Dosar nr. 117855 – Ionescu Nae, profesor.*

Multe din aceste documente, după cum precizează autoarea volumului, aduc unele completări și rectificări la lucrarea sa anterioară, *Nae Ionescu. Biografia* (volumele I-IV). De exemplu: „– confirmarea întrevederii lui Nae Ionescu cu C.Z. Codreanu, în 21 decembrie 1937, despre care pomeneste Mircea Eliade în *Jurnal...*” (p. 8); „– confirmarea absenței oricărei contribuții a lui Nae Ionescu la tratativele dintre legionari și guvern, derulate la sfârșitul anului 1939 – începutul anului 1940, finalizate după moartea lui” (p. 8) etc.

Dosarele aflate în arhiva C.N.S.A.S., referitoare la relațiile Profesorului cu discipolii săi, aduc informații prețioase. „Simpla calitate de discipol al lui Nae Ionescu – notează Dora Mezdrea – e suficientă pentru ca cineva să fie incriminat; dar lucrurile care li se vor pune în seamă sunt mult mai grave decât acesta”. (p. 9).

Autoarea aduce în discuție „metodele de lucru” ale Siguranței, analoge cu cele ale „urmașei sale”, Securitatea: urmărirea scrisului celui incriminat (decupaje din presă), cenzurarea corespondenței, culegerea de bârfe și zvonuri din spațiul public, supravegherea locuinței, ascultarea convorbirilor telefonice etc.

În opinia cercetătoarei ar exista două motivații ale Securității de a pune sub supraveghere o anumită persoană: „1) dacă acest serviciu deține dovezi lipsite de echivoc că respectivul s-ar afla în relații cu instituții ori persoane ale altui stat, furnizându-le acestora informații din propria țară (agent străin); 2) dacă există dovezi, de asemenea lipsite de echivoc, ale unor acțiuni proprii care ar atenta la siguranța statului”. (pp. 11-12).

În ceea ce privește apartenența la legionarism a Profesorului, cercetătoarea observă lipsa dovezilor în arhivele studiate. Nu

există texte incriminatoare, nici texte doctrinare sau declarații de apartenență: „Simpatia sa față de mișcarea legionară, care nu este totuna cu apartenența, și cu atât mai puțin se poate confunda cu solidarizarea filosofului cu acțiunile nefaste ale unora dintre reprezentanții ei, pare a fi, până la un punct, responsabilă față de ambiguitatea poziției sale, de care, cel puțin în parte, erau conștiente și autoritățile vremii”. (p. 12).

Dimpotrivă, – ține să precizeze Dora Mezdrea – există, printre numeroasele documente, dovezi ale refuzului implicării sale în politică și de a deține anumite funcții publice.

În cazul lui Nae Ionescu apare imaginea gânditorului care vine în contact cu statul, iar documentele „pe care Siguranța și apoi Securitatea le-au prezervat ca fiind dovezi ale unor posibile acțiuni primejdioase la adresa statului arată că unele sunt derizorii și chiar rizibile. «Primejdia» nu stătea în posibile acțiuni ale sale, ci în actul de gândire. «Ceva», desigur că a făcut Nae Ionescu, de vreme ce a fost urmărit de Siguranță și chiar închis! Dar acel «ceva» nu reiese din documentele aflate astăzi în custodia C.N.S.A.S.” (p. 17)

Profesorul Nae Ionescu, în studiile și articolele sale, susținea mereu ideea ortodoxiei și a latinității poporului român. Autoarea volumului de față susține ideea conform căreia cele două coordonate spirituale – ortodoxia și latinitatea – ar fi „două predicat identitare ale ființei românești”, fundamentele întregii culturi ale unui popor, cu rădăcini în vechea civilizație latină: „Împlinirea spirituală și culturală a ființei naționale – scrie Dora Mezdrea – este, după Nae Ionescu, principalul obiectiv pe care și-l poate stabili noul stat românesc. Rațiunea existenței sale, nu rațiunea de stat”. (p. 21)

Totalitatea elementelor constitutive ale „rațiunii de stat”, propagate de Nae Ionescu prin prelegerile sale au fost considerate drept agresivități, atacuri la adresa instituțiilor statului și, nu în ultimul rând, chiar la adresa statului însuși, la siguranța acestuia. Tocmai de aceea au avut loc numeroase interogatorii și percheziții la adresa unui important gânditor ai României interbelice.

Volumul al II-lea: Mircea Eliade

Studiu introductiv: O acțiune informativă nespecifică

Cel de-al doilea volum reunește 121 de documente din arhiva Siguranței Generale și a Securității, după anii '90 aceste dosare fiind trecute în grija Serviciului Român de Informații (S.R.I.). După procesul de declasificare, aceste documente au trecut în posesia C.N.S.A.S.

Au fost consultate următoarele dosare:

- Serviciul de Informații Externe, dosar 167, volumul I;
- Serviciul de Informații Externe, dosar 167, volumul al II-lea;
- Informativ, dosar 73557, Mircea Eliade;
- Informativ, dosar 73552, Nae Ionescu, filele 333-377.

„Metodele de lucru” utilizate de cele patru sisteme de urmărire – Siguranța regimului democratic (1936-1938), Sigu-

ranța dictaturii regale (22 februarie 1938 – 6 septembrie 1940), Siguranța perioadei de interstițiu de până la instaurarea comunismului (1940-1947) și Securitatea comunistă (1948-1987) – au fost aceleași ca și în cazul lui Nae Ionescu: supravegherea subiectului și a locuinței acestuia, dar și a prietenilor, rudelor și cunoscuților, culegerea și redactarea informațiilor pe baza unor bârfe și zvonuri, cenzurarea corespondenței, ascultarea convorbirilor telefonice etc.

În perioada 3 iunie 1948 – 3 decembrie 1954, Mircea Eliade a fost numit, pe rând, „legionar periculos”, „ideolog al mișcării legionare”, „fascist notoriu”, „dușman al poporului”. Totuși, Securitatea, pentru a obține beneficii de pe urma notorietății istoricului religiilor, încearcă să-l „ademenească” cu scopul de a-l folosi în scop informativ, pentru a da detalii și informații despre confrății săi din Diaspora: „Din 1962, Mircea Eliade devine un obiectiv însemnat al Securității comuniste”. (p. 7)

Pentru urmărirea vieții personale și publice a savantului român au fost instruiți „agenți” speciali, informatori plătiți, recrutați atât din lumea politică și cea a deținuților politici, cât și personalități din lumea academică.

Înainte de anii '70 majoritatea notelor informative conțineau injurii și termeni precum „legionar” sau „fascist” la adresa lui Mircea Eliade. După această perioadă, se schimbă tactica, se schimbă și tonalitatea, numele său fiind acum urmat de formula „savant de renume mondial”. Guvernul comunist abordase o nouă strategie, îi publica volumele, îi decernase titlul de *doctor honoris causa* la Universitatea din București, i-au acordat titlul de membru de onoare al Academiei și, în cele din urmă, l-au invitat în țară. Toate strădaniile de a-l aduce în țară au durat până în 1982, însă nu s-au soldat cu nici un rezultat. Starea de sănătate a savantului s-a agravat din ce în ce mai mult, nereușind să-și mai revadă niciodată țara.

Notele informative citate în volum subliniază valoarea lor documentară. Multe dintre acestea sunt cifrate, lui Mircea Eliade atribuindu-i-se diverse nume, precum „Neamțu”, „Mareș”. La fel se întâmplă și cu numele informatorilor, al localităților, al instituțiilor etc.

Cercetătoarea semnalează legătura strânsă dintre Profesorul Nae Ionescu și discipolul său, Mircea Eliade: „numele lui Nae Ionescu este prezent în multe dintre notele informative ale Siguranței și ale Securității cu Mircea Eliade”. (p. 14)

În opinia exegetului Mircea Handoca (cf. articolul *Mircea Eliade în arhiva Securității. Noi date, certitudini și inexactități*, publicat în „România literară”, nr. 50, 19 decembrie 2008, pp. 16-17), documentul de maximă importanță al volumului este declarația lui Mircea Eliade făcută la sanatoriul din Moroieni, Dâmbovița, la 28 octombrie 1938. Savantul se angaja ferm „să se abțină de la orice activitate politică, oricare ar fi ea, și a nu întreprinde nici o acțiune și agitație interzisă de lege”. (p. 33)

Volumul se încheie cu o notă strict secretă, din 6 iulie 1987, în care se propunea „închiderea acțiunii informative de influență «MAREȘ»” și clasarea dosarului. Această acțiune informativă „se referă la scriitorul și savantul de renume [mondial] MIRCEA ELIADE și a fost deschisă la 01.09.1980, în scopul determinării acestuia de a se dezice public de gruparea legionară și a fi folosit în acțiuni favorabile R.S. România”. (p. 245). În 1985, savantul Mircea Eliade dona peste 800 de volume Bibliotecii Centrale Universitare din București.

Prezentarea, selecția și îngrijirea textelor: Dora Mezdrea, București, Editura „Mica Valahie”, 2008.

Diego Vadillo López

Spania

El artista austriaco Friedrich Hundertwasser fue pionero en muchos aspectos, pues, merced a su temperamento inquieto y polifacético impulsaría a lo largo de su vida multitud de proyectos muchos de los cuales han adquirido la relevancia que otorga la implantación en los hábitos colectivos de determinadas prácticas.

Ecologista partidario de una armonización de la vida humana con el más puro naturalismo, sus propuestas no eran

meros brindis al sol, sino que venían minuciosamente explicitadas y argumentadas en los múltiples manifiestos que realizó durante su periplo vital. Y es que Hundertwasser no se conformó con dejar una obra plástica para la posteridad, sino que “a golpe de manifiesto, de tomas de posición teóricas, de gestos espectaculares, y de acciones ejemplares, el ciudadano Hundertwasser se empeñó en querer hacernos ver la belleza en sus aspectos de más sublime intensidad” (1).

Encaja a la perfección nuestro peculiar artista en los parámetros que trazara desde un punto de vista antropológico Carlos Granés cuando decía lo siguiente: “los artistas son una especie de investigadores, similares a los antropólogos, interesados en comprender qué es lo que ocurre y está afectando a su cultura [...] sus propias dudas y preguntas —reflejo de problemas sociales— son las que orientan sus indagaciones” (2)

El propio Granés continuaba apuntando que, como cualquiera, los artistas están condicionados por el contexto histórico y sociocultural en que habitan, que sería el que, al fin, estimularía sus procesos mentales (3). Y los contextos en que se movió Hundertwasser cabe pensar que fueron definitivos toda vez que vivió la anexión de Austria por los nazis, siendo hijo de madre judía, o la gran revolución artístico-cultural de los 60, en que se desarrollarían tantos movimientos subversivos en el mundo del arte en los que la contaminación interdisciplinar fue una de las características más patentes.

Pronto sentiría Hundertwasser esa extrañeza, a la que también aludía Granés, con respecto a su cultura, siendo la “incongruencia entre sus expectativas [...] y la realidad, la motivación para revisar su propia relación con el mundo a través de sus obras” (4). Tras salir airoso de la terrible circunstancia en la que muchos familiares fueron asesinados, tras la II Guerra Mundial, con objeto de paliar el hambre, trabajó en una granja, experiencia que lo marcaría hasta el final de sus días, pues la relación con la naturaleza sería determinante en su posterior desarrollo personal y profesional.

Pierre Restany lo definiría como “pintor”, “creador teórico” o “higienista social” (5), no en vano, a fin de cuentas, Hundertwasser integraba toda su actividad artística precisamente en eso, en un arte de acción, pues aunque sus cauces principales eran la pintura y la arquitectura, él destinó todos sus esfuerzos a un acercamiento entre el arte y la vida, quedando entremezcladas, a la sazón, las más diversas disciplinas, ya que coqueteó con lo performativo, con el body-art, con lo conceptual... quedando todo inserto en un marco de espectacular manifestación, empleando, como decimos, diversas vías, ya que no solo producía obras materiales sino acontecimientos aparejados a la misma lógica que dichas obras pictórico-arquitectónicas, dechado, a su vez, de sincretismo.

La toma de distancia con los cauces por los que transcurría la vida otorgaron al artista austriaco una concepción alternativa de la existencia, constatable en multitud de rasgos y de modos de obrar. También lo apuntaba Granés: “El desencuentro con la realidad [...] incuba el deseo de resignificar las experiencias que se viven día a día. Para eso se recurre a la imaginación” (6). Hundertwasser fue un sujeto muy ingenioso, intuitivo y tesonero, una tenacidad la suya sustentada en las previas certezas alcanzadas que eran el germen de sus manifiestos teóricos (“creador teórico” lo llama Restany), e incluyó el adjetivo “teóricos” porque tanto sus pinturas como sus intervenciones arquitectónicas eran manifiestos en sí mismas, manifiestos no teóricos sino expresados por vías de plasticidad; de hecho toda su obra, en sus diversos flancos, es un grande y heteróclito manifiesto. Granés observaba las creaciones del artista como la expresión de “una tentativa de reconciliación con la realidad” (7). Algo claramente aplicable a Friedrich Hundertwasser, quien portaba los credenciales adecuados para ser considerado un gran artista, tal y como concibe Restany dicha figura: “el hombre auténtico que tiene la facultad de hacernos ver la belleza en sus aspectos de más sublime intensidad” (8). Y para lograr tan excelso cometido recurrió a fórmulas de acción, precedentes (*de y a*) las que hoy aludimos con neologismos como “*artivismo*”. Por ejemplo, él fue “un activista del medioambiente antes de tiempo” (9) y en la defensa de tales postulados emparentaría el arte con la ecología, y buscaba sensibilizar a través de la artística creatividad, algo muy característico de eso a lo que desde no hace mucho se viene llamando *artivismo*. Por ejemplo, el hecho de llevar una ropa hartamente extravagante que él mismo confeccionaba no buscaba meramente epatar, sino que, entre otros fines, trataba de denunciar la despersonalización del ser humano, la merma de la individualización por la vía de la uniformización; la tiranía de la moda... (10). El tránsito entre lenguajes artísticos también es cosa muy característica en el *artivismo*, y Hundertwasser transitaba de un formato a otro con suma facilidad. Asimismo contaba con ese componente de osadía y capacidad de asombrar empleando, incluso, su cuerpo como obra; como elemento reivindicativo, mejor. Además, el *artivismo* muchas veces consigue que se institucionalicen algunas de sus más en principio

audaces propusuri. În cazul lui Hundertwasser, acesta ne-a lăsat, încredințat, „o arhitectură în care se fac compatibile sustenabilitatea și eficiența energetică” (11).

Totodată se implică și nostru polifacetic creator în lupta pentru pace prin intermediul acțiunilor și proiectelor creative, poate încurajat mai degrabă prin amintirea sa dură de experiența sa juvenilă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Ar concepe, de exemplu, o steag al păcii pentru Orientul Mijlociu în care se vede o lună crescătoare arabă verde și o stea de David albastru. Totodată ar scrie un

manifest pentru pace, care ar prezenta în Washington DC, intitulat „Planta arbori și depărtează pericolul nuclear” (12)...

În definitiv, Friedrich Hundertwasser a fost un histrionic personaj de aspect strident mereu imersat într-un neîntrerupt *activism* creativ; un subiect al cărui nume astăzi probabil ar numim artist deoarece niciodată nu a renunțat la cea mai fierbinte apărare a naturii și a ecosistemului așa cum și de o viață mai apropiată de cei mai adânci valori ale artei în conexiune și armonie cu mediul.

Notas

- (1) Restany, Pierre: *El poder del arte. Hundertwasser. El pintor rey y sus cinco pieles*, Taschen, Köln-Madrid, 2003, pp. 16-17.
- (2) Granés Maya, Carlos: *Aproximación antropológica a procesos de creación artística en contextos inestables*, UCM, Madrid, 2004, p. 74.
- (3) Cf. *Ibid.*, p. 74.
- (4) *Ibid.*, p. 76.
- (5) Cf. Restany, Pierre: *Op. cit.*, p. 21.
- (6) Granés Maya, Carlos: *Op. cit.*, p. 92.
- (7) *Ibid.*
- (8) Restany, Pierre: *Op. cit.*, p. 17.
- (9) Thiemann, Andreas:
<http://www.derwesten.de/wp/staedte/hagen/pop-star-und-umwelt-aktivist-id10184796.html>
- (10) Cf. Restany, Pierre: *Op. cit.*, p. 38.
- (11) Runge, Indra:
<http://www.reformhaus.de/service/gewinnspiele/694-hundertwasser-ausstellung-in-bremen.html>
- (12) Cf.:
<http://www.wasistwas.de/archiv-sport-kultur-details/leben-in-spiralen-friedensreich-hundertwasser.html>

Lucian Gruia

Lăcrămioara Stoenescu – *Dedublarea* (Ed. Tracus Arte, 2015)

Lăcrămioara Stoenescu s-a născut în anul 1942 la Giurgiu și a absolvit Facultatea de Filologie din cadrul Universității București, în anul 1969.

A suferit mult în epoca socialistă, tatăl fiind arestat politic, familia deportată în județul Suceava iar autoarea eliminată din școală la zece ani.

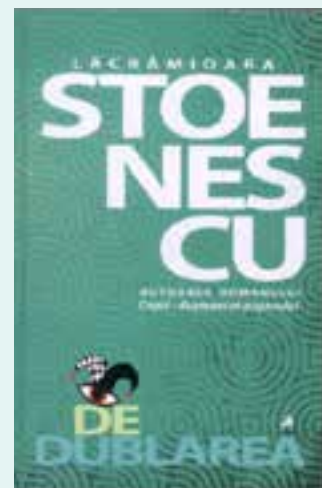
Și-a dedicat cărțile criticii societății totalitare socialiste în timpul căreia a dus o viață de coșmar, scriind: *Copii dușmani ai poporului* (2007), *De pe băncile șolii în pușcăriile comuniste* (2010) și *Memoria stigmatelor* (2012). A mai publicat și cărți pentru copii.

Romanul pe care-l comentăm, *Dedublarea*, continuă literatura anticomunistă. Prin această carte, autoarea se adresează în primul rând tinerilor care nu au trăit în „epoca de aur” și nostalgicilor comuniști pentru a le contracara argumentele: „Doresc ca tânără generație să nu se lase indusă în eroare de nostalgia sa sau de răuvoitorii care fac apologia vechiului regim, a comunismului cu față umană.”

Tehnica este ingenioasă, textualistă. Într-o călătorie cu autocarul, în Germania, după 1989, autoarea-povestitoare Lia Sima stă alături, pe scaun, de fosta ei colegă de navetă la Crucești (lângă București), Dana Gorun, profesoară și aceasta, de limba română. Povestind diverse întâmplări din tinerețe, lor li se adaugă ghida Maria, profesoară de istorie, Uta învățătoare din Bucovina și Betty o tânără psiholoagă. Desigur, personajele menționate reprezintă tot atâtea dedublări ale autoarei.

Între două localități, pe drum cu autocarul, autoarea – naratoare, în principal, dar și celelalte profesoare, incitate de întrebările tinerei, deapănă povestiri care fac rechizitoriul societății socialiste multilaterale dezvoltate. Povestirile sunt autentice și vizează caracteristicile binecunoscute ale societății totalitare, binecunoscute generației care le-a trăit, cum au fost: lipsa alimentelor de bază, statul la cozi, cartelarea alimentelor în anumite perioade, naveta, problemele proprietarilor și chiriașilor, interzicerea avorturilor, munca patriotică, spectacolele omagiale, adularea conducătorilor, teama de securitate, pușcăriile politice etc.

Cartea se încheie cu întoarcerea la București, deci are un final rotund. Ultimul capitol trece în revistă tarele societății postdecebriste, de lungă tranziție: corupția, demagogia politicienilor, lipsa locurilor de muncă, insuficiența importanței acordată tinerilor etc. Totuși

câştigurile sunt majore, avem libertatea cuvântului, putem călători în lume, alimentația este bogată, informația de asemenea etc.

Stilul este simplu, direct colocvial. Dincolo de gravitatea faptelor expuse, în unele întâmplări umorul nu lipsește.

Talentrul de povestitoare se vedește pretutindeni. De fapt el s-a manifestat încă din adolescență când scria povești pentru copii. Stă mărturie povestea Neajloviței (zâna apelor Neajlovului) și a lui Zefirel care o dezgheață cu sărutului înfocat, după ce a fost înghețată de Crivățul supărat că aceasta îi refuzase să-i fie soție.

În concluzie romanul este o falsă carte de călătorie, excursia fiind doar pretextul. Descrierile de monumente istorice și povestirile sunt autentice, dar scenariul este imaginar și adecvat. Însirirea poveștilor seamănă cu un fel de 1001 de nopți moderne, anticomuniste.

Autoarea depune, prin această carte calitate de martor pentru epoca incriminată. Scopul cărții este de a atenționa tânăra generație pentru a veghea ca dictatura să nu se reinstaureze vreodată pe teritoriul țării noastre.

Romanul este scris alert, colocvial. Titlul cărții vine de la faptul că oamenii, în societatea comunistă, se comportau duplicitar (dedublați), mimând că elogiază regimul, de teamă, în fond dezavuându-l.

Cartea se citește cu interes

OLIMPIA SAVA ȘI AMINTIRILE EI DE PUS LA ICOANĂ. POVEȘTI ADEVĂRATE DE ACUM ȘI DE ODINIOARĂ

Olimpia Sava, *Amintiri de pus la icoană*, Editura Olimpias, Galați, 2015

Literatura de confesiune este în ziua de azi un domeniu al universalității umanului. Ea rezonază în sufletele cititorilor și atrage pentru că oamenii se regăsesc în ea.

Trecutul este oglinda retrovizoare a omului. E mai mult decât necesar să aruncăm din când în când o privire. Ca să știm cine suntem, de unde venim și încotro ne îndreptăm. Un fel de bilanț provizoriu. Fără această introspecție nu putem spune că ne cunoaștem pe noi înșine.

Și nu puțini sunt scriitorii care se întorc pe acest drum la rădăcină.

„*Amintiri de pus la icoană*” este genul de literatură personală, mărturia unei scriitoare despre propria copilărie, adolescență, maturitate.

O autoare care s-a dedicat total scrierilor pentru copii. Pe scara genealogiei, pornește de la bunici, la părinți și se transmite copiilor, nepoților, urmașilor urmașilor, spre blândă aducere aminte...Ce alt dar mai minunat ar putea să existe?

Din lumea trecuților în lumea nenăscuților, firul nevăzut al amintirilor leagă definitiv sufletele unul de celălalt.

Autoarea plasează acțiunea „*Cu mult timp în urmă*” – fără să precizeze cât. Este un început de poveste adevărată, căci și poveștile încep cu „A fost odată...”. În schimb, locația este precisă: „*vatra satului Bucești*” care era situată „*pe malul stâng al râului Siret, până spre malul drept al Bârladului*”.

Aceste precizări geografice au rostul lor. Deja suntem introduși în atmosferă.

Legende și miturile înfloresc sub ochii noștri. Suntem pe un tărâm magic, în care vrăjile pentru iubire fac legea legăturilor amoroase.

Povești înfricoșătoare sunt transmise urmașilor, cum e cea a lui Nazare, administrator al moșiei boierului Moise.

Olimpia Sava aduce un sac de istorii din partea locului, auzite sau la care a fost martoră.

Una din fetele lui Nazare, Vasâlca, mândră, harnică și frumoasă are curajul de a-și mărturisi iubirea pentru Dumitru și de a se împotrivi părinților care voiau s-o mărite cu un băiat bogat. Eterna poveste.

Povești care se șlefuiesc continuu, ca niște pietre de râu, pe măsura circulației lor din gură în gură. Nu e greu de presupus, și după dedicația de început că Vasâlca e bunica autoarei.

Povestea Vasâlcăi nu e nici ea nouă. Ca ea au procedat mii de fete care s-au dus după alesul inimii.

Viața Vasâlcăi nu e nici simplă, nici veselă. Ea pierde doi copii la vârste mari, după care va purta doliu în veșminte și în suflet, toată viața. Aprigă, ea va trece și va răzbate peste toate necazurile, urmându-și destinul.

Încă de la început, autoarea își ia rolul de povestitoare în serios, trecând la persoana a I-a narațiunea, cu elemente de referențialitate.

Se implică în aceste povestiri afectiv și efectiv.

Povești rurale, unele înfricoșătoare despre viață și moarte, despre răzbunarea sorții și despre faptul că nimic nu rămâne neplătit în lumea aceasta.

Vasâlca e prototipul femeii de țară vrednică și cinstită, generoasă și plină de ingeniozitate, ținând frâiele casei și ale familiei în sfântă rânduială.

O femeie de pus la icoană.

Portretul bunicii concurează cu acela al marilor personaje ale literaturii românești clasice.

Olimpia Sava povestește atât de frumos încât te odihnești în paginile ei, pline de un farmec amestecat cu duiosia și nostalgia timpului scurs ireversibil.

Autoarea e foarte scrupuloasă atunci când e vorba de adevărul relatărilor sale. Iar când simte că memoria o mai trădează, revine cu precizarea: „*De fapt, mint*”, completând istoriile cu aduceri aminte exacte. Precizia aceasta ar putea fi dovada și a unei scrupulozități deosebite. Ea își ia martori pe cititori, într-un stil interactiv, interesant și atractiv care nu permite monotonia sau falsul: „*Să nu râdeți, chiar am pășit așa ceva...*”

Întâmplări amuzante, cum e cea cu deochiul cu care s-a pricopsit într-o zi chiar autoarea în copilărie și tot ritualul legat de aceste pățanii.

În mod curios, autoarea îi interpelează pe cititori cu fraze de genul: „*Sper că nu v-am plictisit cu povestirile mele...*” Ori: „*Să nu credeți că e o minciună...*” Și: „*Dacă ați avut răbdare să citiți toate aceste rânduri...*”

Fără îndoială că autoarea e un suflet deschis, comunicativ, sincer, chiar mai mult decât e necesar și uneori se lasă descoperită. Ea

își declină și lipsurile și intențiile: „*Lată că am sărit de la povestirea despre draga mea bunică la deochi. Aș vrea să revin tot la ea. Vă spuneam mai înainte...*”

Deosebit de politicoasă și cu bun simț înăscut, autoarea simte nevoia să ceară voie cititorului să meargă mai departe.

Cu mai multă încredere în sine, poate că ar depăși aceste bariere, născute desigur, din dorința de a se apropia de oameni și de a-i câștiga.

De la amintirile de acasă, ușor, autoarea alunecă pe făgașul amintirilor din școală și aici, chipul profesoarei Jana, care i-a dat o carte de rugăciuni, îi stăruie în amintire. În mod amuzant, autoarea povestește cum Jana i-a cerut un semn lui Dumnezeu și s-a trezit cu o ghioagă în cap. Acesta a fost semnul cerut.

Dar partea amuzantă urmează, când scriitoarea spune, pur și simplu: „*Așa mi-a spus, așa vă spun și eu*”.

Urmare a acestei întâmplări, profesoara atee a devenit credincioasă, chiar fervoroasă.

De altfel, simțul umorului o însoțește permanent pe autoare. Fiind o fire eminentemente pozitivă, ea caută partea amuzantă a întâmplărilor, tocmai pentru a răspândi o stare de bine celorlalți. Întocmai ca bunicuțele care-și strâng în jurul lor nepoțeiii, la gura vetrei, autoarea spune: „*Multe sunt de povestit despre dragii mei bunici...*”

Dar imediat adaugă:

„*De aceea, sper să nu considerați că m-am întins prea mult la vorbă*”.

Genul acesta interactiv te face, nu numai să fii martor al întâmplărilor relatate, dar să ți-o apropii și pe autoare mai mult, pentru că ea e familiarizată cu acțiunea. Ea e purtătorul nostru de cuvânt, mijlocitorul tuturor.

Copilăria fericită în mijlocul unei familii iubitoare și grijulii avea să-și pună amprenta pe caracterul viitoare scriitoare care se pare că a moștenit toate harurile mamei, talentul de a crea modele, de a croșeta, de a broda, strângând și un bănuț „la teșcherea” – din lucratul rochițelor pentru păpuși, calitate care i-a adus faimă și titlul de „cucoană” printre copii.

„Teșcherea” i-a folosit adeseori iar micile tertipuri prin mijlocirea cărora își putea cumpăra ceea ce dorea, erau cât se poate de nevinovate. Micile slăbiciuni ale femeilor!

Olimpia Sava este adepta evocării fidele, folosind nume și întâmplări reale, descriind locuri și persoane care există. De aceea, valoarea lucrării este mai mult afectivă, aceasta fiind o carte autobiografică.

În ingenuitatea ei, Olimpia Sava nu se teme că ar putea fi persiflată de unii colegi de condei pentru sinceritatea sa. Și de aceea, nu caută să idilizeze situațiile, ci le prezintă așa cum au fost.

Sunt întâmplări emoționante dar care își provoacă emoții. Uneori autoarea se apără:

„*Să nu credeți că nu-mi plac treburile gospodărești!*”

Olimpia Sava este o persoană împlinită din toate punctele de vedere. Ea are o familie unită, doi copii străluciți și un soț iubitor, pe care-l dezmiardă când „*bărbatul vieții mele*”; „*fericitul meu soț*”; „*Săndelul meu*”; „*Sandu meu*” ori „*Domnul Sava*”.

Familia ei e prototipul cuibului model. Respectul, înțelegerea, armonia, iubirea perfectă dau sens vieții familiale.

De un haz fără limite e autoarea când îi întreabă pe cititori: „*Dar să vă povestesc și cum „eroul” meu a învățat să spele? Haideți, că vă spun, poate învățați și dumneavoastră!*”

Autoarea dă dovadă de echilibru și ordine în prezentarea aspectelor pe care vrea să le scoată în evidență. Cu discreția necesară ea amintește și cum a făcut cunoștință cu viitorul ei soț și apoi cum a decurs mariajul lor.

Nu o dată autoarea își întreabă cititorii: „*De ce? Poate vă veți întreba. De aceea, mă grăbesc să vă explic.*”

S-ar putea ca stilul ei să pară descriptiv, analitic.

Nici construcții ample, nici artificii specifice prozei, nici suspansuri, nici aventuri sau invenții lingvistice, nici tehnica romanescă, nici incursiuni în imaginar ori lucruri fabuloase, nici bogăție de mijloace de expresie nu regăsim în carte. Atunci, ce ne poate atrage?

Un sentiment cald, pozitiv, afectuos, sincer, care cucerește cititorul și îi creează o stare de bine, dar mai ales, îi dă o speranță.

La toate acestea se adaugă umorul sănătos, specific românesc și o anume doză cu autosarcasm, de autopersiflare care te face să surâzi ori chiar să râzi cu poftă. Ceea ce e o notă bună. Expresiile neaoșe, tipic țărănești, proverbele, zicalele populare sunt folosite cu succes și dau și ele un farmec deosebit scriiturii.

Dacă ar fi să caracterizez într-un cuvânt personalitatea Olimpiei Sava, aș spune fără șovăire: Bun!

Bun copil, bună adolescentă, bună tânără, bună soție, bună mamă, bună profesionistă, bună autoare. Nu mai încapă un alt epitet. Mărturie stau chiar cuvintele care-i ies de pe limbă sau de sub condei: sufletel, cuvînțel, bărbățel, țuțur, copilaș ș.a. – diminutive ca niște alinturi dulci. Tinerețea potolită, fără mari ravagii sufletești, are ca punct culminant întâlnirea cu bărbatul visurilor sale. Destinul își urma cursul neabătut.

Astăzi, când știm ce s-a întâmplat, suntem tentați să zâmbim ștregărește și să facem complice cu ochiul. Și bunul Dumnezeu știe ce face.

Și din nou, pe parcursul lucrării, autoarea își întreabă cititorii:

„*Dumneavoastră, cititorii, sunteți liberi să credeți orice, oricum, sunt sigură că nu ați mai auzit despre o asemenea cerere în căsătorie*”. Sau: „*Cred că sunteți de acord: așa se cuvenea*”.

De ce simte nevoia autoarea să ceară consimțământul cititorilor, nu se știe. Oricum, această modalitate este inedită.

Trecând astfel în revistă momentele plăcute din viața familială, Olimpia Sava oferă un exemplu de căsătorie perfectă și celor ce astăzi consideră acest sfânt sacrament, ceva superficial și oricând gata de divorț, și o bagatelizează în toate aspectele ei. Și parcă-i un făcut: la cei căsătoriți intervin cele mai multe tentații.

Nu o dată, descriind călătoria în Rusia, Olimpia Sava, îi avertizează pe cititori: „*Să nu vă închipuiți să...*” Sau: „*Să nu vă gândiți cumva să mă invidiați. Să nu credeți că gata, L-am prins pe Dumnezeu pe picior. Dimpotrivă!*”

Cu toate acestea, autoarea dezvăluie cu luciditate, realitățile lumii post decembriste. Nu lipsește și o oaiecare doză de umor amar, o ironie fină, dovadă a obiectivității cu care privește aspectele vieții sociale, politice, economice, culturale.

Ca om de cultură, autoarea face eforturi considerabile ca să ducă mai departe ștafeta educațională, alături de copiii ei.

Numai o dragoste neșarmurită pentru profesiunea de pedagog și om al cărții, care se pare că e vocația ei, o poate face să trudească atât de mult pe altarele educației.

O frază stereotip a Olimpiei Sava în această lucrare biografică este: „*Mi-amintesc, la fel cum sunt sigură că și dumneavoastră*”

vă amintiți...” – fără pretenția de a ne spune ceva extraordinar.

De altfel, autoarea și-a propus în această carte să-și amintească și să ne amintească. Și a reușit, fără doar și poate.

Autoarea este foarte meticuloasă și din fiecare întâmplare „stoarce” un înțeles, o pildă, un sens, face și remarci obiective, destul de pertinente asupra unor aspecte ale vieții. Reflecțiile ei sunt întotdeauna de bun simț, ca ale unui bun român.

Important este și faptul că autoarea evocă unele tradiții din copilăria ei, de exemplu, Caloianul sau Paparudele, obiceiuri din strămoși, dar și unele datini legate de priveghiuri și înmormântări.

Altă tradiția era de Sfintele Paște când se făcea horă și se furau fete. Și, pe bună dreptate, Olimpia Sava și-a meritat calificativul de „boful de aur al mamei”.

Felii de viață, scurte fragmente din existența scriitoarei se derulează ca pe un ecran, prin fața privirilor noastre, smulgându-ne, câte un zâmbet de aducere aminte, de ce nu? a propriei vieți, prin similitudine sau în contrast.

În orice caz, Olimpia Sava ne-a oferit o oglindă în care să ne reflectăm propriul trecut, nostalgici că viața s-a scurs ca o zbatere plâpândă de aripi.

Eliza Roha

VILIA BANȚA – ”Departate de Shangri-La”, fiică a edenului poetic

Au trecut 26 de ani de la evenimentele ce au răsturnat o orânduială, impusă cândva și înlocuită cu o alta, constatăm, tot dirijată, adică la fel de ofensivă dar sub altă pălărie, timp în care s-au emis elucubrații, avertismente și previziuni sumbre, cum că literatura română ar fi pe butuci, într-o primă fază artele, în general, fiind ignorate, făcându-se astfel loc imposturii și incompetenței. În procent periculos de mare, forța umană, vitală și motrice, a acestor locuri a fost spulberată în toate direcțiile, artiști de înaltă valoare au pribegit în căutarea unei recunoașteri cât de cât, astfel încât se părea că au învins acele voci aducătoare de nenoroc. Dar iată că dintr-odată, fără vreo prevestire, constatăm că s-a cristalizat cu temeinicie, în mod silențios dar viguros, o nouă creație artistică, la nivel național, incluzând și o redutabilă operă literară, înflorind toate genurile posibile, remarcându-se nume din afara arealului beletristic, aparținători altor profesii decât cele ale literelor. Dramaturgia, proza și îndeosebi poezia cunosc în prezent un ascendent miraculos.

Printre valorile incontestabile ale poeziei actuale un loc de frunte îl ocupă d-na prof. Vilia Banța, matematiciană, reușind să sublimeze metaforic, prin forța și valențele poetice ale cuvântului, interioritatea de înalte simțiri și trăiri ale unei feminități pure, adevărate, oferindu-ne, la vârsta maturității, o operă cu adevărat merituosă.

Mă număr printre privilegiații unor prime lecturi ale volumului Domniei Sale, ”Departate de Shangri-La”, Editura Bibliotheca, 2016, de curând publicat. Departate de tărâmul fericirii dar demnă fiică a edenului poetic, doamna prof. Vilia Banța, ea însăși întruchipare a poeziei, ne dăruiește o aleasă potrivire a cuvintelor, iscusită, inteligent-originală, smerit feminină, rod al unor meditații filosofice înflorite în ghiocul unei înzestrări cu totul superioare. Starea de grație însoțește cititorul avântat cu privirile și gândul asupra filelor ce ne dezvăluie un concept clar format și determinat despre eul poetic și tot ceea ce îl înconjoară.

O poezie frumoasă, deosebit de sensibilă, profundă, exprimată impecabil prin figuri de stil, mai ales metafore. Temele poemelor sunt existențiale, viața cu toate ale sale fiind centrul din care pornesc frământările unui lirism rafinat și discret, așezat în tiparul a șapte splendide rondeluri, semnificative, cu care începe volumul: ”De unde, Doamne, ora se-nlumină./de unde-ncep cuvintele-nviind/pe masa mea sfințită-ntr-un colind?/În așteptare, fruntea mi se-nclină... (...) Sfios ca umbra-n pietre-ngenuncheate/mi-e sufletul în vadul tot mai sec.(...) În cercul mic lumina-ncet socoate:/paharul plin, paharul pe jumate.”

Poeta este gata să țină piept avatarurilor vieții, lăsându-le drum liber prin sufletul său, în prealabil pregătind cititorul asupra destăinuirilor ce vor urma. Iată cum începe cel de-al doilea capitol denumit ”Osia lumii”: ”Știu că nimeni nu va putea/să oprească în loc/goana cailor sălbatici,/trecerea lor nesfârșită,/când noaptea viscolește flăcări/și înghite fântâni.// În aer se zbate nebulia/secundelor./Risipă de cer/și dreptul meu de-a respira/iluzia cu aburite șesuri/în urma cavalcadelor celeste.//Jocul meu cu noaptea/abia a început.” (*Jocul cu noaptea*)

De fapt, lumina iubirii motivează, cu noblețe, întreaga viață și toate formele ei, chiar dacă, adeseori, ca sentiment, este dureros resimțită.

Dragostea cea năvalnică, una din temele predilecte, ce străbate existența ca o apă zburdălnicind în voia ei, este privită de poetă cu înțelegere și speranță răbdătoare, într-o continuă și resemnată așteptare. Poezia de iubire, exprimată, când printr-o confesiune aproape mută, în metafore de înaltă ținută literară, când curajoase, când umbre de dureri și întrebări, dezvăluie candoare și tandrețe.

Iubirea este ”un festin” al sufletului la care este invitată, deși ”(...)Se așteaptă furtuna/și apele se sfășie sub ceruri./E hașurată trecerea de păsări.//Dar am venit la festin.(...) El – purtându-și în brațe/sufletul vraște/și concertul ca un abur efemer/despre sine./Mereu fragmentat./Mereu amânat./Și totuși,/am venit la festin” (*La festin*), lăsând liberul arbitru să hotărască: ”Depinde numai de tine/să alegi: rutina palidă a zilei/sau evadarea pe o scenă îndepărtată,/la capătul unui fir de lumină/agățat de cer,/să umbli cu somnul desculț/prin roua cuvintelor.” (*Alegere*)

Al treilea capitol, ”Cum ninge în Alaska”, este prin excelență meditativ, având ca temă continuitatea neamului, viețile paralele, trecerea anilor cu lumi peste lumi: ”O lume peste lumi și peste noi./O lume-n altă lume și dincolo de toate./La umbra lor și-n cețuri mai apoi/se duc poverile cât se mai poate.//Întoarce toamna filele pe rând:/cad dintre ele zilele de-a dura.//În fiecare rid le simt arsura/și ard încet cu mine lunecând.//O lume dintre zbatere, și ceruri, și abis./Cu vulturii te-nalță, ori cazi fără să știi/că-n urma ta alt drum s-a mai deschis/și iar va crește iarba și-o altă zi va fi.” (*O lume...*), dragostea de părinți, de înaintași, de locurile natale, de natură și anotimpuri.

Poemele doamnei prof. Vilia Banța, în totalitatea lor, creează cititorului o stare specială, contemplativă. Frământări, amărăciuni, incertitudini, întrebări - mărturisite cu sinceritate și încumetare - se succed pe îndelete, cumva poeta detașându-se de ele printr-o renunțare acceptată, ca și cum această atitudine ar veni din departele înțelepciunii strămoșești, alunecând prin generații până în zilele

noastre. Poeta își compară viața ori destinul cu "tramvaiul albastru", pierzându-se "(...) între atâtea vieți înghesuite/de-a valma/(...) grăbite, uitate, flămânde, absente,/cuibărite-n tăceri/ori explodând în hohote carbonizate.//Zeci de priviri mă taie-n felii,/sunt cobaiul ad-hoc matinal,/ora mă târăște cu ea./Cum să-mi apăr lacrima/în care exist? Oprește-mă, clipă,/strig, în nebunia ta, îți dăruiesc/gustul amar al trupului meu,/ca o noapte de vară târzie... (*Tramvaiul albastru*), adesea încercând-o sentimente de culpabilizare ori victimizare: "E târziu, ploaia bate în streășina lumii,/poetul veșnic tânăr se trezește/din lacrima statuii,/îi aud pașii în piața pustie/și mi-e dor de tristețea lui stelară.(...)" (*Doar păsările*).

Îubitoare de natură, de anotimpuri, cu care se înfrățește în tristețe, poeta suportă cu greu urâtul citadin, "înflorind" în puterea artei cuvântului: "Mirosind a fum/și-a aripi obosite de lăstun,/toamna cântă Vivaldi prin frunze,/de parcă s-ar juca/de-a v-ați ascunselea/cu sufletul meu(...)" (*Peisaj*)

Meditează laconic asupra condiției umane în care se află, schițând dezolante peisaje psihologice ale orașului, ca de exemplu în poemul *Ce-a mai rămas*: "În decolteul acestui poem/se despică țipătul nopții.../Nu-mi place ora aceasta,/când mă strâng cuvintele/în nesomnul bezmetic;/șuieră oasele lor./cum se strecoară/prin cărămizi, prin beton,/prin toate lucrurile, până la mine./respirând ce-a mai rămas/după noxele străzii,/după cina festivă-ntre/două pumnale de lacrimi/cu nebunii din parc./hohotind printre spini/libertății permise."

Prizonieră într-o lume incompatibilă cu sensibilitatea ce o caracterizează, poeta resimte imposibilitatea adaptării: "(...) văd lumea în mii de oglinzi mișcătoare,/mă prind într-un joc nebun, orbitor,(...) pe pielea mea crăpată, ard cu povara lumii/pe rugul neliniștii cuvintelor;/se sparg în rouă culorile frunzei,/săgețile noilor dimineți se-ntrec între ele/într-o coridă nebună,(...)mă învelesc cu umbra mea nevăzută,/așteptând să-nverzească în ochiul de vultur,/purtându-mă fără să știe peste abis,/spre alte chemări și alte-nceputuri."(*Poem într-un ochi de vultur*), etalându-ne trăirile celui încarcerat în strâmta lume citadină, plafonată, alienată, populată de copii ai străzii, câini vagabonzi, mormane de gunoarie și un cer maculat de căduri de ciori, unica supapă fiind evadarea în amintiri, în lumea copilăriei. Astfel, poezia devine un joc al cuvintelor ca unică formă de refugiu, dezamăgirea ca formă a existenței, prin repetiție.

Întâlnirea cu locurile din care a pornit cultura și civilizația elenă îi inspiră poetei versuri de o rară frumusețe și îi încarcă gândurile cu meditații privind condiția umană: "Lumina încă neîmblânzită/măslinii dorm în veșnicia lor.../sunsetul valurilor peste vremi - /punți de neliniști, peste care umbli/fără să găsești/cheia labirintului." (...) "îți lași sufletul descoperit/peste nisipuri și ape,/peste gândurile scăpate din frâu,/sub aripa măslinilor:/ei sunt mărturie că ești,/că-n marele Cuprins/ți-ai semnat și tu/un fir de nisip/atins de răsuflarea/vreunui zeu/ieșind din Egeea." (*Seară la Egeea*) Realizează locul și importanța fiecăruia în imensitatea infinitului: "(...)Un pescăruș dansează/pe un contur de zbor argintiu./Îmi desenez și eu viața/în cercuri concentrice pe nisip,/cu plămâni sufocați de speranțe./Îmi trece prin oase nemărginirea;/sunt și eu un strop din ea,/sărat și viu, ca Egeea.(...) (*În cercuri concentrice*)

Tema morții, privită ca fenomen natural și punct de reper, este legată de amintirea mamei și a tatălui, a copilăriei pierdută în veșnicia timpului. Dezvoltă o filozofie interesantă de viață, ca o înlănțuire continuă, atemporală, nu se știe de unde și către ce, dezvoltându-se și o bogăție de trăiri și sentimente din realitatea momentului său de viață. Legătura cu mama, din spatele oglinzii, dusă dincolo de hotar, reprezentând o succesiune, mamă-fiică, impresionează în versuri de profunde simțiri: "(...) Și-apoi? Apoi... nu mai știu, zice mama,/ aici, la mine, nu mai ajung/toate veștile până la capăt./Și chiar dacă vin, nu ne încredem în ele,/au trecut prin atâtea oglinzi."(*De vorbă cu mama*) sau "Stătea așa aplecată/cu fața sprijinită în pumni,/privind undeva, ceva/ce tu nu puteai înțelege/și ea,/care te învățase totul,/de la lumină până la cuvânt,/nu știa acum să-ți arate/că lumea nu se termină aici.//Așa că ți-a zămbit/împăcată/din spatele oglinzii:/iartă-mă, te-am învățat/să trăiești... Să mori,/învață fiecare singur."(*Din spatele oglinzii*)

Conștiința a vremurilor sale, doamna prof. Vilia Banța ne oferă o poezie care cuprinde o bogată și diversă paletă de trăiri, sentimente, cugetări, convertite metaforic, prin puterea cuvântului, în versuri ce înfrumusețează sufletul. Exprimările sunt când directe, curajoase, când abia conturate, mai mult sugerate. Acest har de a scrie cu delicatețe feminină autentică și desăvârșită presupune însă o forță sufletească inimaginabilă, canalizată pe drumul artei adevărate. Citindu-i poemele, înțelegem ce înseamnă splendoarea poeziei și rolul binecuvântat al cuvântului care nu lovește, ci mângâie.

VILIA BANȚA – "Departee de Shangri-La", fiică a edenului poetic

Constatăm, cu încântare și mândrie, că, la doar 26 de ani de la evenimentele din '89, s-a cristalizat cu temeinicie, în mod silențios dar viguros, o nouă creație artistică, la nivel național, incluzând și o redutabilă operă literară, înflorind toate genurile posibile, remarcându-se nume din afara arealului beletristic, aparținători altor profesii decât cele ale literelor. Dramaturgia, proza și îndeosebi poezia cunosc în prezent un ascendent miraculos.

Printre valorile incontestabile ale poeziei actuale un loc de frunte îl ocupă d-na prof. Vilia Banța, matematiciană, reușind să sublimeze metaforic, prin forța și valențele poetice ale cuvântului, interioritatea de înalte simțiri și trăiri ale unei feminități pure, adevărate, oferindu-ne, la vârsta maturității, o operă cu adevărat merituosă.

Mă număr printre privilegiații unor prime lecturi ale volumului Domniei Sale, "Departee de Shangri-La", Editura Bibliotheca, 2016, de curând publicat. Departee de tărâmul fericirii dar demnă fiică a edenului poetic, doamna prof. Vilia Banța, ea însăși întruchipare a poeziei, ne dăruiește o aleasă potrivire a cuvintelor, iscusită, inteligent-originală, smerit feminină, rod al unor meditații filosofice înflorite în ghiocul unei înzestrări cu totul superioare. Starea de grație însoțește cititorul avântat cu privirile și gândul asupra filelor ce ne dezvoltă un concept clar format și determinat despre eul poetic și tot ceea ce îl înconjoară.

O poezie frumoasă, deosebit de sensibilă, profundă, exprimată impecabil prin figuri de stil, mai ales metafore. Temele poemelor sunt existențiale, viața cu toate ale sale fiind centrul din care pornesc frământările unui lirism rafinat și discret, așezat în tiparul a șapte splendide rondeluri, semnificative, cu care începe volumul.

Poeta este gata să țină piept avatarurilor vieții, lăsându-le drum liber prin sufletul său, în prealabil pregătind cititorul asupra destăinuirilor ce vor urma, lumina iubirii motivând, cu noblețe, întreaga viață și toate formele ei, chiar dacă, adeseori, ca sentiment, este dureros resimțită.

Dragostea cea năvalnică, una din temele predilecte, ce străbate existența ca o apă zburdălnicind în voia ei, este privită de poetă cu înțelegere și speranță răbdătoare, într-o continuă și resemnată așteptare. Poezia de iubire, exprimată, când printr-o confesiune aproape mută, în metafore de înaltă ținută literară, când umbre de dureri și întrebări, dezvoltă candoare și tandrețe. Iubirea este "un

festin” al sufletului la care este invitată, lăsând liberul arbitru să hotărască.

O altă temă este meditația asupra rostului lumii având ca motivație continuitatea neamului, viețile paralele, trecerea anilor cu lumi peste lumi, dragostea de părinți, de înaintași, de locurile natale, de natură și anotimpuri.

Poemele doamnei prof. Vilia Banța, în totalitatea lor, creează cititorului o stare specială, contemplativă. Frământări, amărăciuni, incertitudini, întrebări - mărturisite cu sinceritate și încumetare - se succed pe îndelete, cumva poeta detașându-se de ele printr-o renunțare acceptată, ca și cum această atitudine ar veni din departele înțelepciunii strămoșești, alunecând prin generații până în zilele noastre. Iubitoare de natură, de anotimpuri, cu care se înfrățește în tristețe, poeta suportă cu greu urâtul citadin, schișând dezolante peisaje psihologice ale orașului.

Prizonieră într-o lume incompatibilă cu sensibilitatea ce o caracterizează, poeta resimte imposibilitatea adaptării, etalându-ne trăirile celui încarcerat în strâmta lume citadină, plafonată, alienată, populată de copii ai străzii, câini vagabonzi, mormane de gunoaie, și un cer maculat de cârduri de ciori, unica supapă fiind evadarea în amintiri, în lumea copilăriei. Astfel, poezia devine un joc al cuvintelor ca unică formă de refugiu, dezamăgirea ca formă a existenței, prin repetiție.

Întâlnirea cu locurile din care a pornit cultura și civilizația elenă îi inspiră poetei versuri de o rară frumusețe și îi încarcă gândurile cu meditații privind condiția umană. Realizează locul și importanța fiecăruia în imensitatea infinitului. Tema morții, privită ca fenomen natural și punct de reper, este legată de amintirea mamei și a tatălui, a copilăriei pierdută în veșnicia timpului. Dezvoltă o filozofie interesantă de viață, ca o înlănțuire continuă, atemporală, nu se știe de unde și către ce, dezvăluindu-ne și o bogăție de trăiri și sentimente din realitatea momentului său de viață. Legătura cu mama, din spatele oglinzii, dusă dincolo de hotar, reprezentând o succesiune, mamă-fică, impresionează în versuri de profunde simțiri.

Conștiința a vremurilor sale, doamna prof. Vilia Banța ne oferă o poezie care cuprinde o bogată și diversă paletă de trăiri, sentimente, cugetări, convertite metaforic, prin puterea cuvântului, în versuri ce înfrumusețează sufletul. Exprimările sunt când directe, curajoase, când abia conturate, mai mult sugerate. Acest har de a scrie cu delicatețe feminină autentică și desăvârșită presupune însă o forță sufletească inimaginabilă, canalizată pe drumul artei adevărate. Citindu-i poemele, înțelegem ce înseamnă splendoarea poeziei și rolul binecuvântat al cuvântului care nu lovește, ci mângâie.

GABRIELA PETCU

AUGSBURG, GERMANIA.

Mesaje minunate venite din Cer in “Tragedie si triumf”

“Acum dar, raman aceste trei: credinta, nadejdea si dragostea; dar cea mai mare dintre ele este dragostea” (1 Corinteni 13:13)

Se spune ca Dumnezeu isi pune cuvantul in glasul oamenilor. Trebuie doar sa avem ochi ca sa vedem acest lucru, urechi ca sa ascultam si mai ales loc in suflet ca sa putem primi si astfel sa invatam cum sa daruim.

Mesaje minunate venite din Cer se astern in randurile scrise ale Ligiei Seman prin cartea „Tragedie si triumf”. ?i cum sa nu fie o lectie deschisa despre dragoste, cand in paginile acestei carti, avem reteta de vindecare a tuturor ranilor lasate de relele pamantului, prin insasi Iubirea?

Ligia Seman vietii personalnim zilnic care milostinoi, un gand intinsa cu multe ori,

aceea palma, fara sa privim ochii celui care cere, celui triumf” ne ajuta sa intelegem ca de fapt, nu mana ne puterea sa lase intr-un astfel de vas, iubirea? Cine in-iubire? Furati de

reuseste sa surprinda pe scena naje reale, oameni pe care ii in-la colturi de strada, in locuri in virea ar putea trezi in fiecare din bun, atunci cand o mana este scopul de a primi. De cele mai judecam. Uneori, lasam ceva in care este oropsit. „Tragedie si este intinsa ci sufletul. Cine are telege ca iubirii i se raspunde cu valtoarea vietii, multi dintre noi este rostul. Citind aceasta carte, suri, gasesti multe raspunsuri si rostul existentei.

Seman, avem doua lumi diferite, paralele care uneori, se intretaie directe. Pe de o parte, o lume la suflet pe de cealalta parte, o frumoasa si curata. Prima te coridica. Iubirea, este singura care neasca aceste lumi si mai mult decat atat, sa traga spre victorie, aceea parte deznadejduita, umilita de ironia destinului. Da, este un hazard sa te nasti intr-o familie educata, cu potential material, cu resurse de a darui. La nastere, fiecare din noi primim un dar genetic. Oricat de mult ne-am dori sa depasim o stare, aceasta ampreta genetica, iti margheaza drumul. Vlad, Ana si cei doi fratori mai mici, nu au avut sansa vietii. Au aparut pe lume, din parinti degradati, fara vointa de a schimba cursul neajunsurilor. Tatal lor, un betiv care starnea teama si repulsie, mama lor o femeie slaba, care renuntase la lupta, pierzandusi

mintile si sufletul. Saracie, mizerie, durere, revolta, lipsa credintei. Acestea erau elementele de baza cu care micutii au pornit in viata. In loc de educatie, ei primeau pedepse aspre, vorbe grele, erau trimisi la cersit fiind umiliti de cei care nu aveau in suflet bunatatea dragostei. Drama lor, se adanceste odata cu moartea mamei ucisa de tatal cazut in patima betiei. Ajung la orfelinat unde cei mici, nu fac fata si mor sufocati de prea multa durere, de ne iubire. Aici, Ana si Vlad separati fiind, traiesc clipe cumplite, zbucium launtric, maturizarea lor inainte de vreme. Cei slabi, se ratacesc. Cei puternici, devin aprigi. Ei rezista doar calcand unii pe altii. Este o lupta pe viata si moarte. In orfelinat, Vlad isi pierde prietenul cel mai bun, pe Calin Barbu care desi mic, a reusit sa inteleaga ce inseamna sacrificiul in numele iubirii. Tot aici, isi face cel mai de temut dusman, pe Doroftei care ii va marca toata existenta.

In paralel, familia Marcu, isi creste cei trei copii, Magda, Adrian si Edi, in conditii materiale si mai ales spirituale optime pentru ca ei sa se dezvolte armonios la trup si suflet. Au tot ce e mai bun, un suport genetic perfect si iubirea transmisa si inmultita. Vlad si Magda sunt de aceeasi varsta si primul lor contact, are loc dupa ce Vlad, a fugit din orfelinat. Era flamand, murdar, singur si speriat de o viata pe care inca nu o cunostea, cea de strada intr-un oras strain. Magda, desi avea doar unsprezece ani, era cocheta, iar frumusetea si atitudinea ei, o faceau sa semene cu un inger. Vlad a simtit pentru prima data fiorul dragostei neinteles atunci, cand fetita l-a mangaiat pe obraz si i-a oferit jumatate din langosul din care ea, manca. Nu va uita niciodata aceste momente. Desi, primise cea mai frumoasa dovada a bunatatii, reactia baiatului a fost una de revolta, furandu-i papusa si „ucigand-o” cu brutalitate.

Viata strazii, se spune ca este una „libera” insa este extrem de dura. Copiii traiesc in canale si sunt chinuti de cei mai mari care le impun reguli si pedepse drastice. Ei cersesc, fura sau muncesc iar castigul, trebuie dat celui mai puternic care apoi, imparte insa, niciodata cinstit. Dupa patru ani, destinul ii pune din nou fata in fata pe cei doi copii, care intre timp ajung adolescenti. Magda, creste in numele iubirii lui Dumnezeu si are educatia de a ajuta pe cei napastuiti. Intreaga familie Marcu, lupta sa aduca bucurie in sufletele oamenilor necajiti. Vlad o recunoaste dupa alunita pe care o avea pe degetul inelar dar, nu spune nimic. Indragostit, sufletul lui este chinuit de diferenta dintre ei si ar face orice pentru fata cu chip de inger. In aceasta intamplare, baiatul primeste pentru prima data o Biblie si este hotarat la indemnul Magdei, sa-i patrunda tainele. Insa, nu apuca. Pentru ca nu a respectat regulile strazii, i-a fost injunghiat cainele care era cel mai bun prieten al sau si apoi, i se da foc canalului in care se adapostea. Biblia arde fiind la pieptul lui si cu ea, o parte din fata baiatului. Dupa aceasta nenorocire, ajunge un monstru la trup si suflet, devine de o rautate feroce incat, se poarta fara mila cu cei mai slabi, chiar mai rau decat s-au purtat altii cu el. Loveste copiii, fura, violeaza, chinuie animalele. In aceste conditii, il regaseste sora lui, Ana. Nici ea nu reusise sa treaca dincolo de lumea canalelor, prostituandu-se pentru o farfurie de mancare. Din aceste fapte, s-a nascut fetita ei Maria pe care a parasit-o in spital si care curand, a ajuns tot la orfelinat. In Ana, se da o lupta crunta intre instinctul matern si cel al legii junglei din strada. Este derutata si ingrozita de vita pe care o are. Incearca sa-si implineasca visul de a avea o casa in care sa-si poata aduce fetita si se agata cu disperare de un barbat fragil emotional si cu un caracter facil, bazat pe filozofia „traieste cum vrei, fa ce-ti place”. Desi o primeste in casa lui impreuna cu copilul, el o trateaza dur si o aduce pana in pragul nebuniei incat aceasta sa vrea moartea fetitei.

Anii trec. Fratii Magdei, devin cuvânt al Domnului. Unul, misionar in Afganistan, celalalt capelan in cadrul spitalului unde tatal lor, fusese medic si care, inainte de a pleca la Ceruri, a apucat sa-si vada copiii porniti pe drumurile alese. Vlad ii urmarea evolutia Magdei, din umbra. Era o domnisoara frumoasa si in momentul cand si-a ales un logodnic, pe Raul, coleg si prieten foarte bun cu Adrian, in Vlad s-a desteptat cel mai cumplit pacat, acela de crima. Intr-o noapte, il ataca insa, urmele umanitatii lui, inving ura si razbunarea. Vazand cat de crunt a deczut, renunta la crima si incearca sa se sinucida. Lupta psihologica se da si in Vlad dar si in Raul, o lupta intre bine si rau, lupta de a alege intre iertare si neiertare, intre iubire si ne iubire. Ajuns la spital, in salon cu un batran pe moarte, tanarul Vlad, reuseste sa inteleaga o parte din tainele Bibliei de la acesta. Cand batranul isi dadu sufletul, in Vlad deja incoltise samanta credintei.

Are taria sa recunoasca in fata Magdei, tot raul pe care l-a facut, toate nenorocirile care-si gasisera loc in sufletul lui, cu o sinceritate debordanta. Magda il iarta si ii arata drumul. Un drum pe care el nu-l stiuse iar acum, descoperise ca niciodata nu a fost singur si ca a fost iubit cu o dragoste desavarsita. In Vlad, in flori iubirea si odata cu aceasta, chipul lui sluit, se transforma in lumina. Cu aceasta putere noua, el a reusit sa o aduca pe drumul bun si pe Ana. Iubirea iarta, nu judeca, nu pizmuieste, iubirea raspunde cu iubire. Raul, Magda, Edi si amintirea lui Adrian care si-a dat viata in numele iubirii, pentru credinciosii din Afganistan, au reusit sa-i aduca pe Vlad si Ana, pe cele mai frumoase culmi.

In ajunul Craciunului, cei doi orfani, cei doi oameni ai strazii, cei doi renascuti la viata, aveau o casa, aveau haine bune pe ei si bucuria de a imparti celor saraci, daruri. Era noapte, ger, zapada si totul avea un sens. Drumul spre acasa si un suflet plin de recunostinta si iubire, o minune!

Cand Vlad s-a impiedicat de un betiv cazut in zapada, aproape mort, stia ca trebuie sa-l salveze riscandu-si propria viata. Ce nu aflase inca, era faptul ca acel ratat, purta numele de Doroftei, cel mai de temut dusman al sau. In sufletul lui Vlad, se da o lupta intre a-l lasa acolo sa moara ori a-si da viata in numele iubirii salvandu-si dusmanul de la moartea prin inghet. ?i a ales iubirea. N-a fost in zadar acest sacrificiu pentru ca Doroftei, a tras invataminte si s-a reabilitat, intorcandu-se la sotie si copii si traind cuvincios. Vlad s-a urcat la Cer incununat cu iubire.

La slujba de luat ramas bun, i-au fost alaturi Magda, Raul, familia lui Edi, Ana cu fetita ei si insasi Doroftei cu familia. Nu au fost multi insa in acele momente, iubirea a triumfat.

Tragedie si triumf

Ligia Seman, are un talent remarcabil in descrierea starilor sufletesti, a luptei psihologice care se da in fiecare personaj din medii diferite de viata, a gandurilor si faptelor, viselor si implinirilor. Scriitoarea, face o trecere de la un personaj la altul abia simtita iar in finalul fiecarei actiuni lasa loc de suspans, de asteptare atfel incat cartea, devine usoara la citit si implicit incitanta prin dorinta de a afla adevarul. La fel de bine descrie natura, diverse locasuri, imagini si actiuni din vise. In randurile cartii, gasim o parte din inima autoarei care devine mesager al Inimii lui Dumnezeu. Strecoara citate din Biblie si chiar daca nu ai citit Cartea Sfanta, aici gasesti o sursa a credintei si un indemn catre cunoastere. De asemenea, Ligia ne incanta cu frumoase versuri puse in seama personajelor, versuri de inaltare, de recunostinta, de multumire.

„Tragedie si triumf” este ghidul prin care poti ajunge sa cunosti taina iubirii, poti atinge culmile cunoasterii si a adevarului. Tragedia te ajuta sa intelegi mai bine triumful. Un mesaj care ar putea fi o lectie deschisa de iubire in desavarsire.

Daniel de Cullá

Spania

BAUDELAIRE, UN PAJARRACO DE AMOR

- Los poetas malditos se aman a sí mismos como perros que se lamen su cipote, me dice ni amigo Ramiro, con el que voy a Copacabana, sala de fiestas, en el Barrio de Usera, en Madrid, para ver de bailar y conquistar alguna pardala, joven o vieja, ¡qué más da!

Alegre, por la calle yo le canto:

“Jueves por la noche, día de los mili tronchos, vamos a Copacabana

Y en el baile encontraré una mujer más puta que un ángel”

Mi a migo ríe. Seguimos caminando.

Hemos quedado en encontrarnos con un tal Verlaine, trabajador del ayuntamiento de París, alegoría del ingenio de Baudelaire, hábil en transformar la historia de sus “Poemas Saturnianos” en una obra de gran complejidad y riqueza escénica como consecuencia de ser amante de Rimbaud, lo que le permite salir triunfante de sus “romanzas sin palabras”, con “la sensación devuelta”, cantando : “ Mi corazón tiene tanto pene” (Mon coeur atant de pénis).

También, nos vamos a encontrar en la misma sala con un tal Gautier, que mantiene muy buenas relaciones con de Nerval, a quien advierte que la victoria final del ser humano contra la clerecía pedófila y las democracias asnales se deberá a un marica; que los sucesos políticos de aquellos tiempos y de este nuestro tendrán el sangriento desenlace de los viejos argumentos de amor y guerra.

Asimismo, va a venir Poe, un tío extravagante y excéntrico, gótico de ciencia ficción, con su prima Virginia de 13 años, a la que hace pasar por quince y con una tuberculosis galopante que para ellos quisieran Heber, el quenita, que mantenía buenas relaciones con Jabín, rey cananeo, ¡que me meo! No son pocas las historias que narran fogosos amores de este sediento poeta romántico, que apacigua su sed con alcohol, echando cohetes (“Echar un cohete= a echar un kiki = a Follar), y que esta carta dejó escrita:

“Esta carta dejo escrita para todas las niñas solteras, que no hagan caso de otro hombre mientras a mí me tengan. Que mi vida es capricho, impulso, pasión, anhelo de soledad, y mofa de la cosa material”.

-Y Baudelaire?, me pregunta Ramiro. Yo le contesto:

-Baudelaire, también, vendrá.

Baudelaire, el pajarraco de amor, moneda de uso corriente en la prepotencia del poeta varón, como es el caso de Nerval, Sainte-Beuve, Banville, Balzac y, mucho más, Ménard, poeta y químico, que parece ser sólo patrimonio de Baudelaire, drogadicto

y bohemio, ensalzado por las putas como “el más bendito de los varones”, según las palabras de Sarah, una prostituta judía del Barrio Latino, en Paris, La Louchette, “La Bizca” como la llama Baudelaire, de la que está locamente enamorado, y ella finge corresponder a su afecto, seducido porque era calva y, además, torcía la vista, y amaba su propia sífilis, con quien encontró, finalmente, el amor y la muerte.

Baudelaire le seguía los pasos por ver dónde y con quien caminaba. Si para escapar de él, por confundirle, ella se metía en una iglesia consagrada, Baudelaire, cuando la veía, entraba y se ponía al lado suyo y le preguntaba si le amaba y, al momento, ella le decía:

-Eres un putito en misa. Lárgate. Vete con Jeanne, “la hermosa mulata”, tu otra puta amante y regálale Las Flores del Mal, poemas de recursos teatrales con elementos trágicos y cómicos; lenguaje putito y asnal de putero celoso sediento de venganza apuntando erecto hacia un mensaje alegórico, simbolista, del propio auto sacro sexual, despotricando contra la falsa moral de los imbéciles burgueses, recordando a tu puta de a cinco francos, Louise, que una vez te acompañó al Louvre y se sonrojó, tapándose la cara, al ver las estatuas y cuadros inmortales desnudos como habían venido al mundo o en actos divinamente impúdicos, salpicando su gracioso y rústico cuerpo una buena dosis de comicidad, sacándola tú, Baudelaire, por un momento, de la farsa, llevándola al excusado para hacer el acto sexual, sacándole de su vientre el gargarismo sensacional mientras tú le introducías el dinamismo del verbo Amar.

N.N NEGULESCU

CHEILE TIMPULUI

Odată creștea piatra

volohilor slujitori

la alaiul fermionilor.

Astăzi, Doamne

se scutură pământul

în spațiul scânteietor

cu cedrii smirnei.

Nu mai au brume

târmurile izvorului

serpentin.

Pe insula lebedei

plesnesc limbile

bobocilor sferici -

Și Cerul vede.

Astăzi, Doamne

cad în golul
oglinzitor
cheile răbdătoare
de la brăul timpului.

IN CLIPA TREZIRII

E un flamen galactic
or aprinderea însingurării
rotitoare a păsării
rozelor
venită dinspre
marea veșnicie
în casa hazardului
unde alunecă
prin ether umbrele
omenești
și lacrimi temătoare
pe ferestrele cuiburilor
de cuvinte..?
Acum chiar
se aseamnă
cu surâsul rombului
meu luminos
din universul inimii
în clipa trezirii...

ELEGIE

Trec maică
peste rîuri
nevorbite de dor
să-ți mîngâi urma
de lumină
și fulgul
de trezit vieți
suspînă.

AFORISME

- * În sfera terestră nu se atinge măsura supremă a veridicității.
- * Din întrebarea întrebărilor izvorăsc răspunsuri.
- * Erorile provenite din viziuni ciclopice stârnesc revolta spiritului.
- * Conștiința ființării umane veghează succesiunea gândurilor.
- * În paradoxuri iresponsabile se ivesc abisuri.
- * Dincolo de Sine nu se ajunge trăind în instantaneitate.
- * Bogăția de valori rodește în spiritul disciplinat artistic.
- * Funcțiile de reprezentare imitative au caracter pretextual în beletristica surogat.
- * Un straniu clon de eudemonism (gr. eudaimonia “ fericire “) planetar susține eronat excesul plăcerilor rudimentare.
- * În originea credinței sunt apropieri infinite.

- * Pe durata plăsmuirii, creația literară slujește conținutul spiritual ; la desăvârșire, conținutul spiritual slujește creația / măreția operei.
- * Chintesența umanității gravitează într-o nesfârșire sferică.
- * Idealizările sunt produse ale intelectului.
- * Un sistem de gândire nebulos (care “ uită “ că judecata de existență precede judecata de valoare) refuză /acoperă / ascunde virtuțile, “ cultivând “ / impunând servituțile.
- * Arta din opera de inspirație exprimă esența viului prin viziunea creației.
- * Fără corective endogene, obsesia puterii va trece de la un dezechilibru la altul.
- * Spaima formează turma ; diabolicul menține haita.
- * Împrejurările formează deseori idei ce cauzează eșecuri.
- * O expediție prea ușuratică în necunoscut este aventuroasă.
- * Polisemia favorizează surprinzătoare generalizări.
- * Prin lumina inspirației divine, vibrația vieții guvernează infinitatea metamorfozelor materiei din lumea formei.
- * Propun un titlu : destinația timpului.
Ca titlu este (dar ca timp este ?) un onomatect (adică un nume abstract, convențional, dat textului), atât.
Logic, noi nu-i vom cunoaște vreodată scopul “ real “ al extensiunii sau al finalității destinației din lumea aparenței (umbrită de non/aparență) în oglinda ideației.
- * Liniștea auzului este tulburată și de voci nedorite.
- * Cuvântul cu aură sacră ne urcă la Cer.
- * Pentru suflet, lucrurile se intensifică la întâlnirea cu pământul.
- * Omul prin de vis se vede pe sine printre metamorfoze fabuloase.
- * Limbajul gândirii adăpostește mistere.
- * Arta eclipsei captează drama pescarilor de cuvinte.
- * Vocația atemporală este adoratoare.
- * La sfârșitul iluziilor o trezire arzătoare ne va revela înțelesul existenței.
- * Este paroxistică actuala gestualitate a lumii.
- * Pentru umanitatea laică, viața din spațiul temporal are forma unei întrebări.
- * Sunt dezgoliți de har ochii care nu văd scânteierea undelor cosmice în domnia femininului.
- * Gândirea din Eu (se) poate ascunde.
- * Scrierea durabilă nu se află la suprafața textului ci în adâncul

și răbdarea cărții.

- * Ceremonialul teatral are evidența necesității.
- * Murirea este o asimilare a vidului.
- * Arde o neliniște în tresărirea dorinței.
- * Ieșim din noi prin sferele privirilor căutând lumea.
- * Are și săracul perigeneze : în lumea visului.
- * Suntem zumzet optic ; ploaie de meteori.
- * Modernitatea scriiturii ?
În toate textele există metathesis, metonymii și chiar metempsychosis, adică preistorie,
- * Nu căutați iubire în ne iubirea indiferentă a mulțimii trecătoare.
- * În fiecare vers se schimbă lumina cuvintelor.
- * O gândire clarvăzătoare se aprinde în Constelația Semnelor.
- * La poet, muza tronează cerul textului.
- * Consecințele descoperirii sistemelor de corespondențe lingvistice dintr-un text creator dezvoltă și orientează opera.
- * O glumă : scriitorul este lingviform.
- * Semnele proiectate sunt puneri în spațiu.
- * Se află o prezență și o gestică în amprenta tăcerii.
- * Încă de la origini (de la venirea de departe, edenice) prin rostire, umanul este purtător de narațiune.
- * Cuvântul care împodobește gândirea vede.
- * Domnia scriiturii cuprinde diferite grade de intensitate și nesfârșite variante.
- * Refuzul transcendenței disimulează virtutea credinței.
- * La antipodul iluziei este simulat ritualul păgân al căutării “ realului ”.
- * În literatură se călătorește spre lumea celorlalți prin poarta conștiinței : cu gânduri, imagini și cuvinte pline de făgăduințe.
- * Ludicul oniric inserează pe orizontul vieții ramificații insolite.
- * Perspectiva temporală impune un itinerar răbdător.
- * La geniul locului nu se ajunge printr-o căutare labirintică.
- * Nerăbdătoare să ia forme noi, gândirea duce către orice: ea se schimbă, se transformă și totodată transformă lumea.
- * Dintr-un obiectivism decurge o cultură agonizantă.
- * Incertitudinea se opune certitudinii liniștitoare din lumea simțurilor.
- * Aspirația artistică din adâncul sinelui ascultă de idealitate.

- * Fără un Suflu Creator nu ar fi vibrat sământa materiei.
- * Imitațiile tendențioase (copierile unor entități originale, autonome și concrete cu scop asimilativ) sunt ridicole.
- * Pentru om, fericirea este sora perfecțiunii.
- * Nu veți vedea din afară amplificarea bisericii ancestrale.
- * Prin credință în Divinitate este depășită orice imposibilitate.
- * Drumului care nu duce nicăieri îi lipsește eumetria (măsura).
- * Orgoliul este anarhic ; nu are luciditate.
- * Teosophia permanentului situează existențele pe planul eternității.
- * Percepțiile deformate provoacă realismul paradoxal.
- * Crainicii timpului proiectează aparențe, existența se vrea înțeleasă în adevărul ei.
- * Omul din spațiu este împovărat de fantasticul nedumeririi.
- * Regina povestirii cosmice în imagini este Lumina.
- * Psalmodiarea hieratică are sonorități strălucitoare.
- * În texte (“ creații ”) nu se concretizează ambiții.
- * Un aforism poetic : doar eu știu când mă visează luna.
- * La confluența dintre arta imitației și cea a concepției suflă vântul abstracției
- * Titlul unei creații literare (cărți) poate fi mai valoros decât conținutul.
Titlul creației relevă singur căutările.
- * Noi suntem iluzionați de mulțimile de “ realități ” aluzive în care se ascunde bănuiala adevărului.
În fapt, noi suntem un singur ochi imaginativ cu pasiuni multicolore.
- * În infinitatea ei arta este locuibilă.
- * Prin stoluri de raze ochiul gândirii urmărește ideea.
- * Transcendența este darul sacru acordat de Providență devenirii existenței pământești.
- * Ca poet, cu muze gânditoare îmi populez paradisul pe plutirea visului.
- * În formalism se cade prin incertitudini spirituale.
- * Despre poeți : unii scriu din lumi ; alții crează lumi.
Cei hărăziți dintru început lyrei regale, gravitează în jurul puterii perfecțiunii.
- * Într-o clipă de revelație, dansul angelic al femeii nudă da privirii poetice cu prospețime vitală cea mai sublimă formă sculpturală.

- * Un venerabil poet nu este pe înțelesul oricui prin desăvârșire.
- * Cu o uimitoare grabă trecem prin lumea vizibilă.
- * Chiar dacă poartă semnături, textele minore (cu un conținut intimist, decorativ) rămân anonime.
- Criticii “ de împreumut “ și editorii “ generoși “ nu le pot susține.

AFORISME DESPRE SENECTUTE

- *Rugăciunea: un pod de flori între spirite.
- *Trăiește așa cum te rogi: cu smerenie, cu blândețe, cu ardoare. Și nu te ruga așa cum trăiești: în grabă, cu egoism, cu trufie.
- *Ochii nu pot fi înnegurați când inima e doldora de lumină.
- *Negura de pe ochi se transformă în zgură pe suflet.
- *Drumul sfințeniei nu admite...popasuri.
- *Alcătuiește-ți cu minuție un program de sfințenie: meditează în liniște, elimină tot ce te-ar putea distra de la contemplarea misterelelor.
- Deschide-ți inima către Dumnezeu, fii disponibil la lucrarea Duhului în tine.
- *Minunile nu se pot dobândi niciodată cu bani.
- *Adevărata minune: dintr-un izvor secăuit să faci să țâșnească râuri de apă vie!
- *Edificarea semenilor trebuie să înceapă cu edificarea de sine.
- *Grea povară; să te simți înstrăinat până și de tine însuși.
- *Nu poți clădi pe un teren mișcător, mlăștinos, plin de buruieni otrăvitoare. Să facem întâi curățenie împrejur, apoi înlăuntrul nostru, la urmă să adăugăm cu smerenie prima piatră la edificiu.
- *Și dacă în clipa următoare va trebui să pleci în marea călătore

rie și Dumnezeu la judecată ți-ar spune, așa cum și tu spui deseori: Te iert, dar nu pot să uit niciodată ce mi-ai făcut?

- *Cum poți fi inuman când aparții umanității?
- *Valoarea unui om nu poate fi socotită în arginți.
- *Nimeni nu mai are destui bani pentru a-și cumpăra...nemurirea.
- *Chiar și cele mai înalte culmi ale progresului nu pot garanta fericirea omului pe pământ.
- *Ce absurd! A-ți cumpăra fericirea la kilogram, la metru sau la litru!
- Dați-mi, vă rog, o litră de bucurie. Un centimetru de liniște. Un metru de pace. Nu doresc decât atât: un plus de tandrețe.
- *"A-ți pierde timpul" cu Dumnezeu, iată ce înseamnă a-ți câștiga veșnicia...
- *Valoarea unui lucru izvorăște din lumina pe care o împrăștie în jur, făcând să-ți domnească în inimă bucuria adevărată.
- *Nu tot ceea ce ignoră alții este fără preț...
- *În străinătate constăți că sufletul îți hălăduiește undeva pe acasă.
- *Ia-ți mâinile de pe sufletul meu!
- *Fii fără teamă. Nimeni nu-ți poate smulge pământul de sub genunchi.
- *Sănătatea trupului și a minții nu înseamnă absența maladiilor, dar prezența Duhului care ajută în depășirea oricăror încercări.
- *A învinge boala înseamnă, de fapt, a o putea ține sub control.
- *Bindecuvântează-mi, Doamne, această suferință!
- *A te deprinde cu moartea încă din naștere, iată adevărata știință a vieții.
- *O lume construită fără Dumnezeu. Ce poate fi mai zadarnic?
- *Privește în jur: lumea e un imens tablou în mișcare. Toți sunt preocupați să se întrecă, să ajungă, e o adevărată competiție dominată de sloganul: qui pro quo.
- Câtă zarvă! Stai o clipă și pironeste-ți privirea spre cer. Acordă-ți răgazul acesta. Din văzduh picură liniștea în steluțe mici de zăpadă. Și totuși, o dată ajunse pe inima ta, aceste steluțe de liniște pot să-ți aducă o mare împăcare cutine. Și de aici până la împăcare cu ceilalți nu mai e decât un mic pas.
- Îndrăznește!
- *Oricât de puțini, oricât de neînsemnați, Dumnezeu se poate servi de noi pentru a-i salva pe cei mulți și puternici.
- *Pentru o mamă, cuvintele cele mai potrivite sunt lacrimile.
- *Acolo unde nu e nimic de făcut, fii sigur că e de făcut...totul.
- *O virtute de admirat: discreția desăvârșită.
- *Ieri, azi, mâine: dumicați din pâinea rotundă a vieții...

*Să ne împreună mâinile și să pornim prin iarna vieții în căutarea

primăverii veșnice...

*Alergare inutilă, agonisire a cât mai multe hanțe, buclucuri, fiare vechi, gunoaie. Acesta să fie gustul sărat și lucid al vieții pentru care lupți cu unghiile și cu dinții?

*Biserica-i o casă unde locuiește Infinitul.

*Drumul democrației trece de la libertate la libertinaj.

*Fii fericit dacă poți să crezi un lucru care să nu coste nimic și nici nu aduce bani, ci doar o imensă bucurie spirituală!

*Bucură-te de lucruri care există pe gratis: stelele, iarba, o floare, cântecul păsării, apa, munții, soarele, colbul din uliță. Nu te simți mai bogat admirându-le pur și simplu?

*Când văd un copil plângând mă cuprinde duiosia; când văd un bătrân plângând, mă cuprinde disperarea!

*Tinerețea – ecoul speranțelor. Maturitatea – ecoul împlinirilor. Senectutea – ecoul amintirilor.

FRUMUSEȚEA DURERII

nimic nu e frumos dacă nu doare
numai din plâns de Crist se iscă roua:
petalele de vezi deschise-n floare
corola-aprinsă-ascunde-o rană – -a doua!

nu te vesti pe tine în războaie:
spada primește-o-n piept ca pe un soare!
...mai bine cântă: fierul se îndoie
iar Lebăda - ca să învie - moare...

...stele pe cer: atâtea mii piroane!
Hristos se răstignește fără tihnă
și arde-ntr-una – pentru-atâtea toane

ce-au devenit păcatele de-odihnă...
...nu te sfii – și urcă-te pe Cruce
să vezi aripile de înger un' te-or duce...

PÂNĂ LA URMĂ TOTUL E NORMAL

până la urmă totul e
normal: nu faci nicio senzație – nimănui - murind
răstignit – cu un braț atârând de

semaforul din colț – iar cu celălalt
apucând de trompă mastodontul imbecil al unui
block-house

a fost în lumea asta-atâta rău – au forfotit și
trototit prin ea – ca la paradă – absolut toate tipurile de
demoni – iar lume asta (culmea! - nu i-a pierit
imaginația!) se așteaptă la mult mai mult
rău – de acum încolo - încât
nimic n-o mai miră – nimic n-o mai
mișcă – pe
unde va

toți au încremenit pe
dinăuntru: tâmplarul
mișcă ritmic – inerțial – rindeaua – cu
mâinile – dar nu și cu
sufletul – la fel
fierarul – care amestecă de zor toate fiarele – în
speranța că una dintre ele
tot îl va înghiți...cândva...

numai negustorilor le ies
ochii din cap – la vederea
aurului – și ei cred că le-a ieșit – tot atunci - prin
orbite - Sfântul Duh – ori
cam așa ceva...

...l-am întrebat pe ceasornicar de ce
nu mai repară ceasurile – și el a dat – așa
într-aiurea – din cap: adică – am tradus eu
metaforic – „*ce atâta osteneală
degeaba...pentru cine și
pentru ce?*”

POEMUL PĂDURII

pădure – vuiet de ocean
lirism patetic de tiran
stârnești cald cântul din cristal
muntele-i obosit de val

te bântuie mii heruvimi
pădure smulsă dintre crini :
ești blestemată-n sfinte iniști
tihnă să n-ai – să-nvrăjbești liniști

nasc vorbe-n frunza de stejar
fâlfâie înger spre-nalt jar
poemele – în plin delir
înroșesc vinul din Potir

stelele toate din tufiș
sorb rugăciunea pe furiș
...a fost odată-un telegar
sufila o vară peste var...

din Luna marelui război
fecioarele se scurg suvoi :
licornul bate din copită

și orice flori asmut ispită

prin umbra-nvoaltă de serafi
suspina spinii – șerpi isnafi

2negustoresc zâne și miri -
apoteoze-n trandafiri!

...pădure-n veci cutremurată
povești își scriu singure-erată :
trec zeii blânzi înspre iernat -
poemu-n tine s-a-ncheiat...

RĂZBOAIELE CODRULUI

răzbim războaie grele-n vechi păduri
încătușăm în crini pe sfinții furi :
suntem nemuritorii din stejari
Lui Crist îi creștem – cutezând – stegari!

străbunii scurg în noi puteri de vis
prin Codrul luminat a paradis :
veniți – veniți spre Tăinuita Cină
toți - cavaleri ce luați din Crist lumină!

în armii de arhangheli întrupați
îi lămurim cu vâlvătăi pe vânzători –
trecuți trei șerpi prin tăiș de privighetori

sub Steaua Cântului se spulber vinovați...
...cu toții-n vechi războaie judecați
Sfânt Codrului înfățoșați curați!

POEMUL MARII CĂLĂTORII

am suit munți înalți și-am trecut de păduri
am privit în vulcani și-am visat la lemuri
nădejdea-i lumină și-i Frate de Sus
nu știu strâmbătate: m-am dus când am spus

nu mă fă vinovat c-am văzut mult prea mult
Inorog și Văpăi – călăuze-n tumult
mi-au șoptit de tărâmurii și-atâtea povești :
nu pot da despre ele nici samă nici vești

asfințește degrabă în temple și-n lumi :
n-am trăit să v-amestec cu foc ori cu humi -
doar matrozilor aspri cu degetu-arăt

cum se merge prin stele – nicidecum îndărăt
...între vele se zbate un biet pescăruș :
împânzirea de vremuri s-a rupe acuș...

POEM MISTIC

citim în frunza de stejar
zavere sfinte din altar
căci epopeea dintre ulmi
atins-a luminate culmi
iar negrăiții din zenit
desființează-orice sfârșit

chivernisim slova pădurii
zânele-și pierd prin munți condurii
îngerii-și riscă rostul urii
incendiem blând asfințit
urcăm pe cruci manoli din Crit
și deghizăm slăvitul mit

din candelă-am vărsat stihii
stihii de stihuri – harfe vii -
și-aflăm din oh aflăm cu ah
iubiri târzii de padișah...
infâmii din clădiri de zori
au adormit printre flori
și-s duh-parfumuri - sfinte flori

păduri aprind
mistic colind
magi în delir
ne scaldă-n mir

vorbe și prinți
rostesc fierbinți
truver boem
infarct poem

amin amin
e sânge-n vin
grădini mărgean
orgii de-ocean

...visăm regal
în SanGaal :
Fluturul Crist
tragic Artist

POSOLOGIA MITULUI

precum drojdia
vinului – ori lira
veninului - s-au lăsat la fund
blestemele : deasupra
s-au limpezit stemele
regale – poemele

cavaleri bureți
sănătoși să beți
steaua din Potir
și din Vinul Mir :
treziți Ametist
trăiți Duh de Crist!

...posologia mitului –
lacrima Rănitului...

PLUGARUL CĂRȚII

de-o să mai plouă mult prin anticare
uita-vom iarăși Sloi de Peruzea:
cărțile toate-au dat în urticare
slovele-njură fără de perdea!

se pleacă – gârbov – Zeul Anticar
să schimbe stelele din zarea dreaptă:

multe-și pierdură luci de-argint – pierd var
și-n loc de vis – prind mucegai de faptă...

sărman gigantic Dumnezeu din semne
n-ai ajutor vreun om la asfințit:

n-ai haturi și nici roade să te-ndemne

n-ai lăudaci – pentru cât ai trudit...
...cu trupu-Ți peste Carte răstignit
șoptești mereu: „*plugarii n-au sfârșit...*”

FRUMOASĂ-I LUMEA – CULMEA DE ZGÂRCITĂ!

văzduhu-l curmă hârâit de joagăr:
icnește-a vomă cântecul din păsări...
da – disperați ce suntem fericirii
am face-o – toți deodată – pe fachirii!

frumoasă-i lumea – culmea de zgârcită!
să-i smulgi o rază – tre' s-o pui pe plită...
doar îți arată câte minuni are:
te-apropii – și le vâră-n buzunare!

...bieți cerșetori – am obosit de-ntins
o mână ce-i uscată-a dor cumplit:
când crezi norocul firav că ți-ai prins

paznici din cer retează-te-n cuțit...
...mă dor de-iubire inima și buza:
m-aleg – mereu - cu arzătoare spuza...

NU-NCURCAȚI TREIMEA ÎN UNICITATE

când răstignitorii s-au pornit să râdă
dumnezeu și-arată fața cea mai hădă:
adică-i satana – vrednic cocalar
care-ndoaie lumea pe-al său inelar

să păzim Hristosul – unica-ne stea
singura lumină într-o beznă rea!
...nu-ncurcați treimea în unicitate
căci doar învierea este sănătate!

constelații arse – astăzi – rugăciunea
când în fală crește – crăiesc - spurcăciunea
din Cuvânt spre Carte a rămas doar scrum

fariseu vicleanul vrea să știe cum...
...în loc de credință – în loc de uimire
pe bot pupați crima – obscenă-izbăvire!

MĂRTURIE DE CREDINȚĂ

„*în limba sfântă a
păsărilor – în limba sfântă a
îngerilor – tânjim să
grăim*”:

da – numai astfel – voi – Poeților
crai tuturor
zărilor – veți fi adeveriți Cavaleri de
Viflaim - mântuiți în
amin

SUGESTII PENTRU VREUN NOU DANTE

cuvintele – de-acum – se fac bulbuci – nu zei:
suntem într-o hazna – și încă respirăm
dar credem că-i Olimp! - ...ooo – ce ne supărăm
când Dumnezeu – oftând – ne spune „*derbedei*”...

cap'd'opere-n sabbatul de reptile
o - noi „*terestrii*”! - „*vip*”-uri din argile
vom contesta decizia divină
la tribunalul care va să vină!

...bulbucii aști răscoală excremente
și se-umflă munți – reziduuri demente:
e-o simfonie-a scârnei – universul -
deci transcendența și-a-nterupt demersul...

...suntem nu oameni – ci eșapamente
cuvintele-s bășici de-avertizare:
au fost potopuri regulamentare

dar s-au împotmolit radicalmente...
...în ciorba din hazna zbătuți de zor
halucinăm Poemul Vidanjor!

DUPĂ POTOP

„*-cum arată lumea – după
potop?*” – „*- ceva mai
spălată: dacă nu de
tot – măcar așa – un
strop*”

...firește – asta dacă nu
cumva – între timp – se va fi
mânjit – iarăși – cu
duhninde-excremente și
mite zeești – din
Olimp...!

Mihaela Oancea

Obişnuințe

Unul, la colțul blocului, vinde verticalitate
la preț de nimic,
altul, ținând în lesă doi câini Samoyed,
știe cât de încăpător poate fi omul,
așa că insistă să te învețe
cum să falsifici smerenia.

Te-nchizi în casă –
azi ai chef să citești
Oameni și șoareci.

Preparatio

Pentru că sunt mai multe feluri
de a dormi,
ieri alese a strânge mai tare la piept
perna
cu urme de suflare bătrână.

Așteptarea îi sufocă un colț al inimii,
durerea continuă a-i biciui trezia,
așa că îngăimă ceva fără noimă,
se ridică, întoarse sulfina pusă la uscat
în loc umbros
și plânse neputința infiltrată
de ceva timp
între discurile fiecărei expirații.

Azi, sub lespezi viscolite de singurătate
putrezesc filamente de lună
ce-au dus pe brațe visuri
cu miros rânced.

Evadare

Fără să stea prea mult pe gânduri,
desfrunzite, de dimineață au decis să fugă;
fluierând, au luat-o la picior
executând piruete pe-asfaltul încins ori
trecându-și brațele
prin îndoielile celor care priveau uluiți
această manifestare firească.

Ademenite de aroma venită de la covrigăria
din capul străzii,
și-au comandat câteva ciudate împletituri
privindu-le cu haz;
preț de câteva secunde au poposit
la o terasă
unde au sorbit bucuroase
limonadă cu mentă și miere.

În parcul din apropiere, le-au răsunat glasurile
minute în șir
în timp ce experimentau noi senzații
pe tobogan, pe tiroliană
ori rostogolindu-se în baloane gonflabile - Zorb.

S-a creat însă vâlvă, curând sirenele anunțând
evadarea cuvintelor dintr-un bookshop
cu prea multe rafturi
sufocate de singurătate.

Ascunzători la vedere

Se-aprind și se sting becuri
în toată clădirea.

Sătui de marasme,
încordați ca niște soldați în tranșee,

unii mai destoinici
pipăie pereții spațiului elastic
(aflat încă în termen de garanție!)
căutând prin dedalurile clădirii
vechi căi de mântuire

și-un îndreptar
de autenticitate.

În continuare, ne purtăm de mână
propriul orb bătrân,
cât timp ușile se deschid și se-nchid
cu scâncet vâscos.

Ritual

Se fac șapte ani
de când privirea i-a ruginit
în hăul unei răni domestice.

Plouă ca prin sită. Acum
se scot acele de siguranță
prinse de inimă și
se îngroapă tăcerile.

Viviana Milivoievici

Timp... infinit...

Taine...

Vântul iernatic,
pe fruntea-nghetată,
ne-așterne-o diademă
de gânduri...
Iar marea,
prin valuri,
ne cerne-alinarea,
rostindu-ne taine
printre rânduri...

Călătorie...

Istoriile ni le scriem
din amintiri dantelate
pe un cer sublim...
Ne reîntregim
între filele

unui destin...
În penumbra
călătoriei spre un
neant divin...

Picături de-nțelepciune...

În oglinda dimineții
se scaldă picături
de-nțelepciune
revărsate din
negura nopții...
Le-adunăm în
căușul gândurilor

și le dăm aripi
spre soare...
Și strigă în sufletul
îngerilor din
marea de stele...

Momente...

Momente
metamorfozate în
magnifice
melancolii
compun
o melodie...
În suflet –
miresme de
mărgăritare...
În privire –
o pată de cer
albăstriu...
Și mâinile
mângâie
nostalgic
tâmpile argintii...

Vis... la malul mării...

Răsare-n ochi
speranța
unui zbor
în visul
nemuririi...

Cu degete subțiri
atingem versuri
înșirate-n
cărți eterne...

Și gândul
zboară
spre liniștea
cuvântului
șoptit
la malul mării...

Furtună...

Corabia vieții
ne poartă
pe valuri
de mătase
spre portul

speranței
unui vis
aparte...

Și prin furtuni
de gânduri
ne apropiem
de maluri,
să ne pictăm
pe pânza clipei
nenumărate idealuri...

Nori...

Desenăm
cu gândul
norii în
formă de curcubeu...

Pe stânca
idealului etern
scrijelim cu
unghia
mirifica trăire
a zorilor...

La hotarul sufletului
zămislăm comoara
ce-o ascundem
printre aripi de îngeri,
prin nori...

Trepte...

La asfințitul
pământului
invocăm
orgoliul
solitudinii
Albastrului-Infinit...

Imaginăm
crochiuri
ale unor clipe
uitate pe
tărâmul
Istoriilor nostalgice...

Descoperim
valențe
nebănuite-ale
treptelor
ce se-nalță
spre ubicuitatea
Divinului-Absolut...

Cuvinte... în tăcere...

Pe chip
adunăm tăcere
și căutăm
răspunsuri

în umbra
ce-acoperă
luna...

Cuvinte
ferecate-n
lanțuri
se zbat
deasupra
norilor...

Au obosit...
Și tac...
Se pierd
în depărtarea
zărilor,...
prin umbrele
eterne...

Eugenia Rada Ioniță

Semn

Pe o ciupercă au scris cu cretă
Gândurile trecătoare sparte de ploaie,
Fășii mătăsoase din rochia lunii,
Toate mesajele, lecții de bună purtare,
Le-a scrijelit, adânc, amintind de viață...

Poveștile

Poveștile veșnice scuturau
Diamantele inimii,
Stâncile albastre de adierile nopții
Încă, sărută norii neajunși de zăpezi
Cerințele galaxiilor plânse
Hai, te rog, ia valul mărilor,
Ține-l la piept!

Magic

Doreai, stelele să le ții în palmă,
 Prea reci pentru mâna firavă,
 Pentru focul fluturilor
 Ce juca pe floarea de cais
 Într-o relație pe care
 Unda luminii nuntea.

Nu vezi, statuile nu varsă lacrimi ,
 În rugăciunile ce atingeau
 Serile pline de umbrele aureolelor
 Tănuite în mister.

Florina DINU

Pasiune

Așchiile dorinței
 aprind focul pasiunii
 șoaptele fustei
 trasă peste coapsele ferme
 ating coarda iubirii
 prinde-mă de mână
 să zburăm alături de pescăruși
 deasupra apelor
 departe de vis
 în viața în doi.
 Vrei?

Ochii tăi adânci

din ochii tăi adânci
 coboară noaptea
 iar gândurile-ți
 croșetează bolta cerească
 stea-gând gând-stea
 vreau
 să mă îmbrac în pielea ta
 să te simt
 să știu ce vrei
 iar înainte de culcare
 o lacrimă să-ți fiu
 să-ți mângâi obrazul
 de noapte bună
 să cad ușor
 pe pernă

până aproape
 de buzele-ți moi.

Nu suna

bate la ușă
 cu bătăile inimii tale
 numai așa

sufletu-mi îți va deschide
 și te va primi
 te va iubi
 te va prețui
 ca pe un dar divin.

Hai cu toții

Hai cu toții
 din frunze
 să scriem povești de iubire.
 Copacii sunt singurii ce știu drumul spre cer.

Hai cu toții
 din nisipul fin din mare
 să construim castele pentru suflete pustii.
 Apa-i singura ce izvorăște din inima pământului.

Hai cu toții
 din foc să conturăm inimi
 ce bat pentru ce-i frumos în viață.
 Focul poate încălzi sufletele de piatră.

Király V. István

Timpul și Lumina

– *Înainte expoziției artiștilor Teodora Cosman și Octavian Cosman*
“Supraexpunere. Soare Dublu”
Muzeul Național de Artă Cluj-Napoca, 21 iulie-8 august 2016 –

Aproximativ acum 2400 de ani, Aristotel definea timpul ca fiind *“măsura mișcării potrivit lui anterior și posterior”*. Stagi-ritul a fost însă și suficient de înțelept, să lasă deschisă întrebarea: *dacă timpul există sau nu și fără existența măsurătorului...?*

Iar orizontul acestei definiții și întrebări, ajunge cu lumina lui, chiar până-n prezent. Doar astfel putea afirma fizicianul Albert Einstein că, “curgerea timpului” nu este decât o *simplică iluzie*... Fizic și ca fizicieni, noi nu putem dobândi nici o “poziție spațială” privilegiată-universală, de unde am putea apoi observa-măsura, ne-implicați, toate timpurile universului sau...”timpul ca atare”...

Se pare deci, că noi, oamenii, ne apropiem de întrebarea-problema timpului în primul rând din perspectiva **măsurării!** Și nu ori-cum, ci a măsurării lui *cit mai exacte*. De la *gnomon*-al antic până la măsurările atomice contemporane.

În esență însă, noi măsurăm timpul doar deoarece (și) noi **suntem măsurati de el**. Și numai pornind de la acest motiv, timpul ne este – și devine pe zi ce trece mai și mai... – important. Atât ca istorie personală, ca istorie socială cât și ca *historia naturalis*. Ori, asta ne împinge neconștient la “simpla” întrebare categorială: **Când?** De aici, de la această întrebare pornind, măsurăm noi timpul și tot aici se află originea tuturor concepțiilor, conceptelor și practicilor noastre construite în legătură cu timp.

Nemuritorii, veșnicii, nu au de ce a măsura timpul. Iar ființele vii și / sau ne-vii (dar cu existență finită) sunt doar... măsurati de timp... Numai **muritorii** – deci cei care se raportează încă **în viața lor** la *finitudinea* și la sfârșitul existenței lor... **ca fiind conturat drept murire** – deci, doar ei sunt împinși existențial spre a concepe, a înțelege, a respecta, a utiliza și a măsura timpul. Și exact asta ar fi **temporalitatea** noastră: a fi în timp... tocmai pentru... și tocmai **împotriva lui**... Măsurându-l și creându-l. Creându-l, adică scurtându-l sau lungind-l prin actele noastre. Pe cât – și cum... – se poate.

Omul se află de aceea în timp și în lume, nu pur și simplu ca ceva regășibil sau inventariabil printre lucrurile și obiectele ei, ci tocmai ca **aducător la lume**, ca aducător la existență. Adică: **creator**. Faptul că în jurul nostru avem-găsim case, drumuri, terenuri cultivate, realizări tehnice, instituții sociale ori creații științifice, culturale și artistice etc. nu este decât dovada existenței unei “ființări” finite. Finite ca fiind, muritoare.

Omul deci “construiește”, creează, în timp, **datorită timpului și ... împotriva lui**. Fiind și rămânând în mod esențial temporal. Temporal ca și lumea lui, ca și lumea conturată istoric de- și prin el. Mai precis prin **modurile** sale determinate **de a fi**. Știința, de exemplu, ca și arta... nu există fără existența istorică a oamenilor de știință. Și nici arta nu există fără oamenii creatori, adică fără artiști. Prin urmare, atât știința cât și arta etc. sunt, în esența lor, diferite moduri de a fi al omului. Prin care deci omul se afirmă și se poziționează – istoric dar și actual (*in actu*) – în lume și timp. Fie că e vorba de Natură, de Cosmos, de Societate, de Istorie etc.

Lumii nu-i este însă indiferent modul în care omul istoric-actual se afirmă și se poziționează în- și față de ea. Căci noi, aducătorii la lume, la ființă, pot/putem fi și **destructivi**. Față de Natură, față de Semenii noștri, față de Instituții și chiar în Spațiul Cosmic.

Expoziția care mă provoacă și mă inspiră la aceste gânduri, are ca una dintre temele sale principale tocmai timpul, tocmai temporalitatea noastră. “Soare dublu”, “Orașele de nisip”... ca și exercițiile de “Supraexpunere” ale memoriilor, amintirilor (noastre), ne pun întrebări și atenționări despre- și față de timp. Toate sunt și au orizonturi de posibilități trecute, prezente și viitoare. Desigur, fără ca prin asta să devină “atemporale”. Dimpotrivă! Vorbesc – fiecare altfel și sub alte aspecte – tocmai de timp. Despre ce-i putem noi da, duce timpului ... și despre ce ne poate aduce el nouă. Vorbesc deci despre posibilități și responsabilități dar și despre nevoi și necesități. Necesități și nevoi de care este înțelept să fim conștienți și să le și luăm în calcul.

Dincolo de timp, expoziția intitulată **SUPRAEXPUNERE. SOARE DUBLU, având ca protagoniști pe artiștii Teodora și Octavian Cosman**, mai are însă, cum reiese chiar din titlu, și o altă temă centrală de interogație și de cercetare: **LUMINA!** Lumina și umbrele ei sunt, desigur, esențiale pentru orice pictură și pentru orice “desen sau scriere cu ea” (*foto-grafie*). Lumina e totuși mult mai rar **tematizată în mod expres** de către **operele de artă însăși**.

Știm însă că lumina este, pe de o parte, și o străveche metaforă la **ADEVĂR**. Dar, pe de altă parte, mai știm și faptul că – ea însăși – **este... invizibilă**. Noi vedem, percepem lumina doar atunci când ea “cade” pe ceva și, astfel, luminează ceva. De aceea, întunericul spațiului inter-planetar... este plin de lumina... Noi îl vedem totuși ca ... întuneric. **Întunericul** nu este deci doar – sau pur și simplu – lipsa luminii ci, mai degrabă, constituie o sfidare, o chemare spre meditație asupra esenței luminii... Căci întunericul se deosebește fundamental de negru-l... care este o culoare ... deci este vizibilă doar datorită... luminii.

Prin urmare, expresia “soare dublu” din chiar titlul expoziției, trimite din start la **dedublarea luminii**. Ca atare, la **dedublarea adevărului**.

Ori, dedublarea adevărului nu este umbra firească creată de lumină și de luminarea ei, ci... mai degrabă **surogatul luminii**. Un surrogat puternic care (con)duce în eroare, în neadevăr și neautenticitate. Exact ca în mitul peșterii lui Platon. Mit din care mai aflăm că neadevărul și neautenticitatea raportărilor noastre la surrogate, determină sau poate determina... și raportarea noastră la treburile într-adevăr reale și esențiale. Adică: poate atinge libertățile și emancipările noastre... Cu posibilitățile și cu pericolele lor.

Cred că aici “bat” de fapt tablourile acestui ciclu a lui **Octavian Cosman**. Care sunt însă întregite acum și cu câteva opere dintr-un nou ciclu: **Orașe de nisip**... La aceste întregiri trimite de fapt și **Motto-ul** acestui ciclu: **“Unui nebun i-a venit ideea să construiască un oraș într-o clepsidră.”**

Dar, este oare acest “nebul” chiar... nebun? Clepsidra și imaginea ei, sunt, desigur, legate de timp. De curgerea și de măsurarea lui prin curgerea nisipului în clepsidră. Fiind **închisă**, clepsidra nu măsoară, nu “arată” însă decât o anumită perioadă – calculată sau nu – de timp. De aceea, **clepsidra este expresia și măsura timpului finit!** Inutil vrem s-o tot răstoarnem până la infinit, ea va arăta neconștient, tot... timpul finit și sacadat. Timpul finit căreia, cum am văzut, i se datorează – dar căreia îi și sunt expuse – construcțiile, distrugerile, operele și realizările noastre. Inclusiv orașele fondate și construite de noi. Care sunt deci chiar “de nisip” și pentru... nisipul clepsidrei... adică pentru timpul nostru finit. Și, într-adevăr, orașele au fost și pot fi abandonate, distruse de natură, pot fi arse sau bombardate în luptele... în războaiele noastre.

Iată de ce au aceste opere artistice o forță incredibilă, dobândită tocmai – și în primul rând – prin autenticitatea și profunzimea interogațiilor și căutărilor lor!

Acestui orizont al căutărilor și interogațiilor îi aparțin însă și operele expuse de **Teodora Cosman**. Care sondează datorii în timp, mai precis, **datoriile și posibilitățile memoriei**. Ori, memoriile și amintirile noastre – și în special nevoia de a le apela – vin de fapt din viitor. Memoria este deci un trecut... prezent... pentru **viitor**. Și numai astfel poate fi ea un constituent esențial al istoriei vieții personale, dar și celei social-cumunitare.

Memoria **conștientă** apelează totuși în primul rând la ceea ce **a Fost**. Iar din asta construiește – de fiecare dată – **Trecutul**. Pentru **Prezentul** deschis (sau închis) la **Viitor**. Această conștiință este însă “accesibilă” mai degrabă artiștilor și gânditorilor. Care, de aceea, e bine să se aple în **dialog**. Iar (și) operele expuse ale Teodorei Cosman – prin profunzimea raporturilor lor autentice la autentifi

careia memoriei – se constituie (cel puțin pentru mine) într-un **apel** și o ocazie la un **asemenea dialog**. Tocmai prin faptul și prin “efectul” **supra-expunerii** (la **lumină**). Care deci nu se oprește la “prezentificarea” trecutului memoriei, ci oferă mai degrabă temeuri și orizonturi pentru conturarea viitoare a istoriei vieții și identității noastre. În prezent, adică în *actu*-alitate.

Istoria vieții și a identității care se întâlnesc astfel – prin **Lumina supra-expunerii...** – tocmai cu... **Timpul**. Cu timpul măsurat, care ne măsoară! Acum putem deci liniștit întoarce clepsidra **transparentă**, căci înțelegem deja: Cum? și De ce? în ea se află – și nici nu se poate afla altceva, decât – “orașe de nisip”.

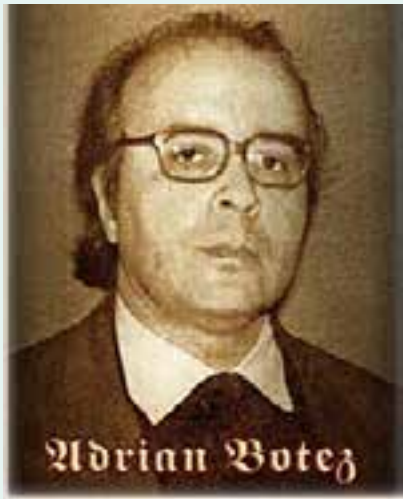

Teodora Cosman, *Afterimage I*, acrilic și pigmenți pe liatex, 100 cmx70 cm, 2016

Octavian Cosman, *Soare dublu* - pe tarm, acrilic pe panza, 81 cmx100 cm, 2010

„PASĂREA DODO”, „IARBA REALĂ” A LUI DUMNEZEU și EXISTENȚIALISMUL CONTEMPORAN: ROMANUL „VADUL ARS”, de CONSTANTIN STANCU¹

Încă din 2011, când își editase romanul *Pe masa de operație* (Ed. Rafet, Rm. Sărat, 2011, carte premiată la concursul internațional „Titel Constantinescu”), remarcasem calitățile de excepțional prozator „creator de profunzimi abisale, parabolico-metaforice” (în linia lui Jorge Luis Borges), ale lui CONSTANTIN STANCU – într-o vreme în care proza românească a intrat „în colaps” – ... parcă scriitorii de azi ar fi uitat și să povestească, și să facă introspecție/ analiză introspectivă, și să construiască dialoguri credibile, și să construiască o narațiune metaforico-parabolică – și, mai ales, să dea un mesaj fundamental (prin importanță și urgență existențială) unui text.

Noul său roman, *Vadul Ars* (Ed. Rafet, Rm. Sărat, 2016), dovedește, din plin, că subsemnatul nu s-a înșelat asupra excepției, întru ale prozei românești contemporane – excepție numită CONSTANTIN STANCU.

Cartea este structurată pe XXXII de „palieri narative”/capitole, adăugând sau reluând mesajele

unor personaje (aflate, majoritatea, în plin vârtej involutiv moral-spiritual!) – capitole prin care tema capătă variațiuni, schimbări ale unghiului de viziune – reușindu-se o adevărată frescă interioară a mentalului unei țări, al unui spațiu (în speță, România...dar aceasta numai pentru credibilitatea unei demonstrații extrem de minuțioase și curajoase, făcută în zona „descinderii spre infernalitate”), aflate/aflat în plină implozie moral-spirituală, din pricina doborârii tuturor reperelor existențiale interioare: omenie, credință, loialitate, stabilitate armonios-creatoare etc.

Romanul pare, la prima vedere, un roman social, realist – despre lumea „faună” românească postdecembristă. În realitate, pe măsură ce este citit și, apoi, recitit – romanul lui CONSTANTIN STANCU devine o parabolă a convertirii cosmosului în haos, prin prăbușirea sistemului axiologic interior-uman.

Localitatea „Vadul Ars” este un topos metaforic, ca și „pasărea Dodo”:

1-„Vadu Ars – localitate monoindustrială, modelată de industrializarea forțată și rigidă, practică în anii 1947-1989, în România. Oamenii dependenți de o singură întreprindere, de resursele ei” – cf. p. 6;

2-„În oceanul Indian, pe insula Mauritius, a trăit o pasăre ciudată: pasărea dodo, personajul Dodo. Era cam mare, nu zbura, grea, cam la 20-25 kg, se trăgea din lumea porumbeilor. Așa era firul ei. Prin anul 1507, niște portughezi au ajuns la țărm, erau multe păsări, era frăția Dodo, ca să zic așa. Frăția a dispărut fără soluție, pasărea nu mai există. S-au făcut defrișări, câinii și alte animale de casă au dat năvală în zonă, vânatoarea păsării, cuiburile ei deranjau pe oamenii de bine, apoi totul s-a topit, lanțul nu s-a putut susține. Prin anii 1690 mai era pomenită, apoi, nimic! În 150 de ani, în contactul cu omul, pasărea a dispărut. Ce atinge omul neînstruit, omul flămând, cuceritorul, ca să zic așa, se duce pe apa sâmbetei...Apoi alte istorii, cu animale...Dacă în natură, și natura este o forță, se petrec dispariții, cu atât mai mult în lumea noastră, a oamenilor moderni...” (fragment din roman) – cf. p. 5.

Se sugerează, în mod subtil, că „omul flămând, cuceritorul” („omul modern”) a ajuns la stadiul ultim, acela de epuizare creativă și de apogeu distructiv...și, deci, că omul ar putea să nu fie unica specie (biblică), prin care lumea să se împlinescă în...lumi: pot apărea, mereu, noi specii „conducătoare-cuceritoare”, care să-și transforme „foamea” în...autofagie! „Pasărea Dodo” devine, din topos mental uman – mithos universal, etern reiterativ, atât în „greutate”-echilibru relativ, cât și în ...sinucidere.

Dar această parabolă despre „arderea” șanselor de umanitate și de recosmicizare ale omului (metafora „șansei” este „vadul”, locul de trecere/salvare/depășire a unui obstacol, interior sau exterior: „Vremea investiției s-a dus, a ars” – cf. p. 135, sau: „trece timpul și noi ne ardem” – cf. p. 190) demonstrează și altceva:

1-„a schimba” nu este, legic, niciodată, garanția binelui, a restaurării paradisiului uman. Dimpotrivă, „a schimba” poate, foarte ușor, să devină sinonimul îmbolnăvirii grave a organismului socio-spiritual („În lume apăreau boli, alte mișcări de oameni dintr-un loc în altul; cu alte motive, alți învingători” – cf. p. 90 - de fapt, alți Cavaleri ai Apocalipsei...) – sinonimul cancerului, al proliferării haotice și fatale/letale, a unor celule bolnave:

-„Cancerul este o boală caracterizată printr-o diviziune necontrolată a unui grup de celule, care au capacitatea de a invada alte țesuturi din organism, fie prin creștere directă în țesuturi adiacente, prin invazie, sau prin migrația celulelor spre locuri mai îndepărtate în organism, se ajunge la metastază. (...) Bătrânii îi zic RAC” (s.n.) – cf. p. 206. „Rac”, adică involuție fatală/letală a moral-spiritualității umano-divine. Este simptomatic că fascinanta frivolă, Bianca Drăguț, moare de cancer/RAC: Bianca Drăguț este tocmai personajul care, la restaurantul „Macarena” („buricul neo-infernalității” Vadului Ars...), deține, ca-ntr-un seif uman (pentru eternitate rămas misterios, prin moartea ei...) secretele sufletelor tuturor personajelor din Vadul Ars („Împreună cu Bianca murea o lume...multe secrete se duceau împreună cu ea...Nu se va ști niciodată ce era în sufletul ei...” – cf. pp. 205-207) – dar și face legătura între diversele palieri social-umane, între diversele caractere umane - de la proteiformele și, până la urmă, înformele personaje Sorin Militaru, comisarul de poliție, ajuns primar...sau Ion Ardelean, directorul subminativ al propriei uzine...sau Ion Jude, ziaristul-scriitor, care are cel mai sinuos parcurs, dintre personajele cărții... – și până la tragicul Ilie Talan, iubitorul de dreptate și de raționalitate cosmică, sfârșind zdrobit de pământul-Mamă Gea, în pântecul căreia a intrat toată UZINA-MAMELĂ VITALĂ A LUMII, de unde se „alăptează” și „dreptii”-antecesorii „revoluționari”, care vor/voiau să păstreze un echilibru cosmic, fie și relativ, prin retehnologizarea/reorientarea existențială a uzinei-lume... – dar și „ne-dreptii”, adică aceia care fură tot fierul uzinei, pentru a-l preface în bani rapid câștigați...ucigând SURSA VIETII-UZINA! - ...neținând cont, firește, că, de fapt, prin „fierul vechi” (în care au lăsat să se prăbușească mama-uzină), adică prin fierul corupt de exercițiul infernal milenar, se integrează, perfect, în „derdelușul” fatal al lui Kali Yuga, Vârsta Neagră...ultima etapă involutiv-umană, extrem de scurtă, care duce la dispariția lumii...„noua lume”, transformată într-o „pasăre-personaj Dodo”!

2-„a fi liber” presupune cea mai severă asumare existențială, iar nu inconștiență distructiv-haotică (de „bețiv”, ajuns să-și „strige person

¹-Constantin Stancu, *Vadul Ars*, Editura Rafet, Rm. Sărat, 2016.

alitatea în întuneric!) - inconștiență care duce, ireversibil, la starea de noapte/înnoptare a Duhului: „*Era târziu, deja. Se înnoptase... Întunericul era destul de intens, lui Ilie* (n.n.: **Talan** – greoi, precum „*boul de jug*”, dar, prin urmare, stabil și loial umanității din el, chiar și în regimul catastrofic mundan...o „*pasăre Dodo*” nefericită, deși el ar dori să asigure fericirea tuturor...) *i s-a părut ciudată, acea zonă era așa de slab luminată, dar era o zonă mai puțin interesantă, era vorba de cultură, nu de politică, sau afaceri...În aerul nopții, străbătea glasul unui bețiv: ÎȘI STRIGA PERSONALITATEA ÎN ÎNTUNERIC*” (s.n.) – cf. p. 120.

3-„*a schimba*” poate foarte ușor deveni sinonimul lui „*a corupe infernalo-plutonic*”, a distruge spiritualitatea, în favoarea forței oarbe și brutale, care întâi aneantizează exteriorul, pentru ca, ulterior, să devină forță suicidală (**anomia** nu poate duce decât, întâi, la **stadiul entropic-haos** și, apoi, în final, la **neant**... la „*smulgerea șinelor*” și dispariția „*semnelor*” **Marelui Drum Existențial**): „*Banii aduceau putere, automobile frumoase, poziție în societate, influență, angajați care te linguseau, care stau dependenți de tine. Deveneau un fel de dumnezei pentru ei și asta însemna putere. Puterea era un drog la care pușini puteau rezista, era drogul perfect atât în capitalism, cât și în orice fel de societate (...). O parte din combinat se ducea, se rupea, oamenii erau puși pe liber, urma un alt destin: meseriași de excepție, ingineri, specialiști, erau lăsați ÎN CĂDERE LIBERĂ*” (s.n.) – cf. pp. 121-122. În această situație, se atinge stadiul apocaliptic, când „*se zice binelui, rău – și răului, bine!*”: „*Moartea este subiectul care aduce mulți bani!*” – cf. interviul luat de **Ioan Cristache**, lui **Bebe Apostol** (bucureștenizatul care sună, mereu, din „*capitala de județ*”...pentru tot soiul de „*antamări*” și aranjamente, care de care mai dubioase și mai „*cu substrat*”...mafiotic!...**Bebe**-, **GURU**, *mai pe scurt*” [cf. p. 189]...o imagine „*modernizat-reactualizată*” a dracului-Chirică!), devenit, din **Hermes-ul/Arielul lumii**, dezintegratorul spiritual al lumii-„*pasăre Dodo*”...

Iată și consecințele anomiei: „*Banul fascina, nu mai erau reguli, sau au fost amânate intenționat. Se putea citi în ziare de accidente, de morți, calea ferată era smulsă, semnele industriale, tot ce era metalic dispărea peste noapte, lumea era în cădere. (...) Era o prăpastie între două epoci, nu era criză, era o prăpastie. Tranziție? Ce tranziție? Era saltul peste epoci, golul era sub noi, cine îl umple, când va trece vremea? Oare ce va fi în Vadul Ars? – gândea Ilie*” – cf. p. 157. Ce va fi, după arderea șanselor existențiale? Dispariția și... **Adevărata Revoluție**... - căci cuvântul „*revoluție*” nu înseamnă „*schimbare*”, ci **revenire/reîntoarcere la stadiul inițial/ORIGINILE SACRALE**. Eventual, numit/e „*paradis*”... dar și „*re-integrare cosmico-mioritică*”!

Visătorii-vizionarii onești-„*păsări Dodo*”, precum **Ilie Talan**, sunt excluși de la festinul infernalității entropice: „*Nu contează, Ilie, ești un visător, atât, un visător. Cei care visează vor plăti un preț mare, așa a fost dintotdeauna, așa va fi, în continuare...*” (afirmă **Ana Nor**, iubita lui **Ilie Talan**...care chiar se dăruiește „*norilor*”-informului acestei lumi destructurate moral-spiritual...) – cf. 124. Și, într-adevăr, amanta lui **Ilie Talan**, **Ana Nor**, are dreptate, în felul ei: fostul consilier al directorului uzinei-„*pasăre Dodo*” va sfârși... - ...de fapt, își va reîncepe existența, într-un nou ciclu (imposibil de vizualizat de monștrii acestui stadiu terestru degenerativ...), asimilat fiind de **pământul-Mamă Gee**, intrând în „*unicul anotimp*” al stadiului extra-mundano-paradisiac: „*Trupul lui a mai stat pe pământ, inert, fără viață, mai multe ore – l-a încălzit soarele, păsările au zburat peste el, mineralele din pământ i-au primit sufletul...La Vadul Ars era un singur anotimp...*” (cf. p. 158).

Iubirea autentică/iubita autentică nu există, în romanul lui **CONSTANTIN STANCU** (**Bianca Drăguț**, cea misterioasă și frivolă, **Ana Nor**, amanta lui **Ilie Talan**, **Angela Pop**, amanta lui **Ioan Jude** ...sunt mai curând niște fanteze, care apar doar în momentele de criză spirituală și hormonală ale bărbaților, conținuți în zona lor de proximitate...) - deci, nici măcar pentru **Ilie Talan**-„*visătorul*”! - ci numai ca formă/mijloc de evadare temporară, iluzorie, dintr-o realitate absurdă și revoltătoare, cu care personajele (cele care mai au un rest de conștiință, de responsabilitate și de luciditate...dar și o hipersensibilitate, care face din **Ilie Talan** un personaj teribil de vulnerabil!) nu se pot adapta, o realitate ca „*lume pe dos*”/lume tiranico-„*ubu*”-escă, de care fug, pentru că nu află, în ele, forța de a o înfrunta, de a se lupta, **până la capăt**, pentru re-instaurarea nomos-ului sacru...

Ioan Jude, jurnalistul scriitor, devine, în finalul romanului, din fostul jurnalist curajos-agresiv (de fapt, „*orientat*”, către senzaționalul bine plătit!), din „*afaceristul cu spirit*” (scrie doar pentru bani, „*gădilând*”, cu efemeride literare, stil „*colecția submarinul Dox*”, „*libidoul*”, josnic și penibil, al maneliștilor socialo-aculturali! - ...dar „*dezvoltă*” și alte afaceri, „*pe picior*”!), din aparent „*asimilatul/adaptatul la infern*” – devine **raisonneur**-ul și „*judele*”-judecătorul (dacă nu cu funcție **soteriologică**, măcar cu funcție **alertiv-ultimativă**, pe fondul unui **penetrant vizionarism...de „ultimă oră**”!), asimilatorul adâncimilor semantice ale parabolei lumii-„*pasăre Dodo*” (povestită de personajul echivoco-proteic **Ioan Hora**) – parabolă oferită nouă, tuturor „*oamenilor moderni*”, ca „*temă acasă*” ultimativă, de către eruditul (etern meditativ, asupra temeliilor lumii și asupra legilor cosmico-divine, precum și a efectelor încălcării **Nomos-ului Cosmico-Divin!**) **CONSTANTIN STANCU**.

Întâlnindu-l **Ioan Jude** pe **Ioan Hora** (la prima vedere, cei doi „*ioani*” și-ar fi, unul altuia, alter-ego-uri...în realitate, vom vedea, imediat, că nu este decât o nouă iluzie, creată de Marele Iluzionist-Satana, la orice final de lume...cu scopul aducerii deznădăjduirii, deci a pierzaniei spirituale, fie și în ultima clipă existențialo-mundană, în conștiința omului dezasamblat/demontat spiritual și scindat, la modul schizofrenic...), un creștin evanghelic, trăiește două experimente succesive:

1-Ioan Hora îi oferă atât o nouă imagine, a unei alte variante posibile de stabilizare nomotică a lumii (subminată, însă, mereu, de „*guvernul lumii*”, care „*trage cu tunul în satele-cercuri ale stabilității*”!) - cât și parabola „*păsării Dodo*” - sfârșită prin concluzia judicioasă: „*Omul trebuie să reînvețe totul. A pierdut multe...Centrul* [n.n.: se sugerează, prin topica frazei și virgulă, faptul că esența autodistrugerii lumii este pierderea **CENTRULUI EI-DIVINUL!**], *ne-am implicat pentru a ne întâlni aici. E un mod de viață. Oamenii au nevoie de Dumnezeu, nu o spun, dar o au...Acută nevoie. Au existat prin anii treizeci comunități în Brazilia, care s-au grupat și au făcut sate. Guvernul a tras cu tunul în colibe, în șandramalele lor; și aveau de toate, dar nu a convenit celor puternici... Se înțelegeau, se ajutau, conflictul era exclus. Cu tunul au tras, dorau să lichideze comunitățile care le stăteau în cale...*” - Deci, răul este printre noi, îl purtăm cu noi, lângă noi, „*il aleggem*”... „*democratic*” pe diavol, și el ne guvernerază cu tunul stricător de cercuri stabil-armonioase! - și ne subminează orice încercare de re-facere a Armoniei Paradisiace, aici, pe Pământ...

Imaginea unei variante (tolstoiste²) de soluționare spirituală a apocalipsei lumii este interesantă: prin centrul său evanghelic re-unificator

² **Tolstoism** – Lev Tolstoi, genialul scriitor și gânditor rus, vedea rezolvarea problemei sociale în „*împăcarea dintre mușic și moșier*”. După părerea lui Tolstoi, așa cum reiese din operele scrise și, în special, din povestirea „*Dimineața unui moșier*”, mușicul trebuie să dea ascultare, mai departe, boierului - iar acesta din urmă, credincios „*principiului autodesăvârșirii*”, trebuie să dea dovadă de generozitate față de fratele-mușic și să facă tot ce-i stă în putință pentru a-i îmbunătăți viața. Pentru Tolstoi, **feudalismul nu constituia un rău social**; era și el de acord că trebuie înlăturat cu orice preț, dar asta nu din motive de ordin politic sau social, ci spiritual. **El nu vedea în feudalism o piedică în calea dezvoltării firești a Rusiei, ci izvorul chinurilor morale ale nobilimii.**

Pentru înlesnirea apropierei dintre țaran și moșier, Tolstoi considera că pasul de început trebuie să fie făcut cu ajutorul răspândirii culturii în popor. În acest scop el înființează la Iasnaia Poliana o școală, întemeindu-și un sistem propriu de educație liberă, „*ce avea la bază metoda conversației libere cu școlarii*”. În scopul răspândirii principiilor sale pedagogice, Tolstoi înființează revista „*Iasnaia Poliana*”, având drept colaboratori pe învățătorii școlilor din împrejurimi.

și restaurator nomotic (...centru care este situat extra-sanctuaric, extra-eclizial), totul pare a-și fi redobândit locul și rostul, **Ioan Hora** definind, foarte critic (dar just!), dintr-un **adăpost-interior existențial** (precar încropit), **exteriorul-lume pierdută** în anomie și schizofrenie a conștiinței: „*Oamenii nu prea mai au răbdare, vor totul acum! Intră în laț* (n.n.: lațul CONSUMISMULUI ATOTÎNROBITOR!) *și nu mai au soluții, nu pot ieși din capcana personală. Își ipotechează viața pe zeci de ani! Au dreptul să știe tinerii, oamenii se duc acolo* (n.n.: la Centrul Evanghelic-tolstoist) *să socializete, să se închine, deși nu o declară, apoi dependența de tehnologie... Multe probleme... Copiii sunt afectați, se pare că o parte a creierului nu se mai dezvoltă, calculatorul le blochează voința, nu mai simt durerea, nu le mai au cu sentimentele curate... Ceva îi marchează*” (n.n.: Apocalipsa vorbește despre „*marca-pecetea*” Anti-Hristului!);

2-dar **Ioan Jude** constată că **Ioan Hora** (deși emite judecata de valoare absolută, exprimată, însă, în termeni șovăielnici...puși sub semnul particulei adverbiale „*cam*”: „*Ce e de la om se cam topește, ce e de la Dumnezeu, rămâne!*” – cf. p. 214) - era, de fapt, un individ extrem de bine adaptat la lumea socială anomică: era perfect pus la punct cu birocrăția și se „*mula*” uluitor de bine, pe această formă perversă de moarte spirituală („*birocrația e necesară, că așa e pe lume, acte, aprobări, situații*”), precum **cameleonul** sau **paița depersonalizată**, mândră că devine centrul atenției **derizorii** a membrilor unei lumi **derizorii**...era perfect nepăsător la proveniența banilor pentru „*centru*”...primea bani-donații „*fără miros*”, de la americani, „*de prin toate țările*” („*Am bani, vor veni din toate țările, unii sunt curioși, alții, mă rog...*”) - iar culmea cameleonismului lui **Ioan Horea** este sesizată și parabolizată/metaforizată de **CONSTANTIN STANCU** prin „*iarba artificială/sintetică*” a tuturor spațiilor și terenurilor „*centrului*”: „*Jude... privi iarba sintetică, boboșele de cauciuc din iarbă, totul părea la locul lui...*” – cf. p. 212.

Finalul romanului restabilește, însă, prin ochii lui **Ioan Jude**, autenticitatea nomos-ului cosmico-divin, cu valențe soteriologice – și îndepărtarea de cameleonismul tip **Ioan Hora**:

„*Jude se îndepărtă de Ioan Hora, o luă spre ieșirea din centrul acela. Mergea și se gândea. Minte intră într-o febră profundă, incontrollabilă. Adevărul trebuia să fie profund...Îi reveni în fața ochilor iarba aceea sintetică, ea imita bine iarba naturală. Privi spre dealul vede din apropiere, iarba reală îi mângâia ochii. Se încărca de energie privind iarba. Învingătoare, de neoprit...*” – cf. p. 215.

Da, doar **Iarba Verde/REALĂ**, a **Lui Dumnezeu-Cel-Veșnic-Viu**, mai poate salva această lume socio-umană, intrată pe calea neagră a entropizării finale: da, **Iarba Verde/REALĂ**, a **Lui Dumnezeu-Cel-Veșnic-Viu**, prin modelul ei de afirmare pleneră, ca model al luptei pentru **Adevărul-Viață** - „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!*”, se autodefineste Hristos-Dumnezeu... - ...prin modelul vigoriei sale auto-constructive și reiterativ-existențiale, cosmico-divine – **după modelul arhetipal al Coloanei Brâncușiene!**) – ne poate re-duce la originile sănătoase/însănătoșitoare de ființă, replasându-ne într-un „*egou-fără-egoism*” – **NE POATE, DECI, „REVOLUȚIONA”**, în autenticul sens al acestei vocabule latinești!

Această lume socio-umană, care pare, de mult, intrată în ultimii ani ai ceea ce ocultismul și antroposofia numesc „**KALY YUGA**” - se arată ochilor noștri cumplit debilizată și, aparent, ireversibil destructurată, dez-energetizată, la toate nivelurile (mai ales la cel al Logos-ului: de observat cum un politician, în discursul său către alegători, folosește exact aceleași expresii degradat-golănești, ca și analfabetul-„*lider al romilor*”, Față Neagră: „*Votați-mă! I-AM RUPT!*” – s.n. – cf. p. 107)!

Victoria **IERBII VERZI A LUI DUMNEZEU** (opusă „*lumii sintetice*”, artificializate prin completa debusolare și degener

are a sistemului de valori!) este singura speranță că „*pasărea Dodo*” (exterminată de suizidii oameni, infectați de răul-entropie, de răul anti-nomotic, de răul-trădării și fățarniciei cvasi-infinite!) - poate re-deveni **FRĂȚIE COSMICĂ!**

...Toți criticii contemporani, obedienți, concomitent, „*culturii politice*” valahe și aberant-dictatorialei formule „*euro-atlantice*”: „*political correctness*” ... - se pot da peste cap (ori chiar n-au decât să stea și cu dosu-n sus...), de revoltă și de invidie non-profesională...da, acești „*ciocoi ai condeiului*” pot striga, din fundul bojocilor: „*Să se răstignească Hristosul!*” – căci tot nu vor putea schimba realitatea: **CONSTANTIN STANCU** a realizat, prin romanul său, **Vadul Ars**, cea mai valoroasă și cea mai convingătoare (prin profunzimea semantică și prin polisemantismul, tinzând spre infinit, al „*rostrilor*” și direcțiilor de interpretare ale cărții...) structură narativă parabolică, din epoca postdecembristă!

CONSTANTIN STANCU, cel puțin prin aceste două romane (**Pe masa de operație și Vadul Ars**) este, deocamdată, câștigătorul cursei, pentru afirmarea romanului parabolic contemporan românesc. Depășind, cu multe „*lungimi de barcă*”, firește, toate „*postmodernismele*” valahe...încă la modă!

Octavian D. Curpaș

Phoenix, Arizona

“Portrete din cioburi” - Iubirea ce menține aprinsă flacăra vieții

În “Portrete din cioburi” Ligia Seman reia teme din cărțile sale precedente și compune un roman arborescent, în două volume. Cartea sa este o analiză a eșecului și triumfului în dragoste, o poveste despre convertirea la Dumnezeu, o istorie de familie, dar și fresca unei lumi, a societății românești de dinainte și după momentul Decembrie 1989. În construcția sa, romanul “Portrete din cioburi” îmbină componente de roman creștin, roman de dragoste, de moravuri, politic, etc. Romanul poate fi privit și drept unul intelectual.

Ligia Seman și lumea din romanele sale

Ligia Seman este o prozatoare română creștină de valoare. Ligia Seman debutează în anul 1995 cu romanul “Funiile dragostei”, urmat de “Handicapul conștiinței” (1999), “Tragedie și triumf” (2004) și “Domnind peste împrejurările vieții” (2006) – ultima, un volum de eseuri cu adresabilitate feminină, îmbinate cu psihoterapie, propunând soluții biblice. Primele două cărți menționate prezintă pe lângă experiența creștină a personajelor, și o poveste de iubire bine conturată, ce aduce un plus de umanitate și dă o notă romantică narațiunii.

„Dincolo de experiența umană limitată este divinitatea”

„Dincolo de experiența umană limitată este divinitatea”, afirma cândva, scriitoarea. Acest adevăr este exploatat și în „Portrete din cioburi”. Aici, Ligia Seman ne demonstrează cu talent că în labirintul amenințător și plin de tentații înșelătoare al lumii, a rămâne de partea binelui, adevărului și purității reprezintă un act plin de eroism, un test al credinței și loialității față de Dumnezeu. Atât la vârsta adolescenței cât și a maturității, spiritul de compromis ne încearcă continuu, oferindu-ne ocazii de realizare materială, dar sacrificând idealurile înalte ale curăției de suflet, de caracter.

O istorie de viață

Una din temele romanului “Portrete din cioburi” ar putea fi atingerea fericirii prin iubire. Pe parcursul acțiunii, Gabriel, fiul lui Emil, ajunge să repete istoria de viață a tatălui său. Povestea se repetă cu cele două iubiri ale sale, Stela și Isa. Autoarea pune foarte mult accent pe aceste idile, încadrându-le perfect în conjuncturi socio-politice specifice. Experiența trăită de Gabriel cu Stela și Isa ne arată latura realistă a eroului, însă pe cea și sentimentală. Aceste relații îi determină lui Gabriel, destinul. Iată cum descrie autoarea lupta interioară a lui Gabriel, alături de Isa. „Când opiul trupului nu mai acționa, în tot mai multe seri, în urma unei beții a cărnii, Gabriel, obosit și nervos, răsufând lângă ea în întunericul dormitorului – îi scăpa printre degete. Trupul îi era lungit lângă ea, dar sufletul lui se îndepărta de ea, se întorcea mereu spre obsesia lui fixă, spre familia ce o părăsise. Stătea nemișcat și ea la început credea că doarme, dar apoi a înțeles că ochii lui erau deschiși și realiza la ce se gândește el. Era chinuitor gândul că poate nu va mai putea face nimic să-l păstreze.”

În căutarea sensului propriei existențe

Personajele principale, Emil și Gabriel, tată și fiu, vor afla în cele din urmă, prin intermediul experiențelor trăite, sensul propriei existențe, dar și sensul existenței lui Dumnezeu. Din cauza acestor experiențe, inclusiv cele amoroase, cei doi își vor schimba, pe măsură ce trece timpul, concepția despre viață, familie și Divinitate. Emil și Gabriel sunt personaje complexe și ocupă poziții înalte în societate. Cei doi sunt capabili de trăiri interioare profunde, devastatoare. Gabriel este tipul omului filosof, comtemplativ, un intelectual. “Aluziile lui Gorică la faptul că Gabriel e natural înzestrat pentru a urca în vârful piramidei, urmând pilda tatălui său, care în timpul studenției fusese secretar al Uniunii Tineretului Comunist, mult timp iscară în sufletul băiatului sentimente și gânduri contradictorii.”

Credința în Dumnezeu, singura forță pentru supraviețuire

Gabriel, tipul de intelectual care încearcă să se autodepășească, trăiește într-o realitate crudă. “Dorința uriașă din interiorul lui de a-și depăși propria condiție, de a se ridica deasupra oamenilor obișnuiți, se lupta cu aversiunea față de armele care îi erau oferite – fuziunea cu teoriile materialismului dialectic. Nu putea accepta această filosofie în primul rând pentru că ea reprezenta fundația pe care se clădise viața tatălui său. Eșecul acestei vieți îi adusese atâta suferință și frustrare, încât se ferea de orice ar putea prevesti o istorie asemănătoare. În al doilea rând, politica bazată pe această filosofie excludea credința în Dumnezeu, despre care el nu știa prea multe, dar care fusese totuși singura forță ce o ajutase pe mama lui să supraviețuiască și să vadă un sens în tot ce îndurase.”

Moravurile unei societăți

Romanul Ligiei Seman “Portrete din cioburi” poate fi considerat și un roman politic. În paginile cărții, autoarea evocă societatea socialistă văzută prin ochii unor intelectuali, tată și fiu, Emil și Gabriel. Autoarea prezintă moravurile acestei societăți, falsitatea regimului politic. Însă niciodată nu s-a putut inventa o cale sigură de adormire a conștiinței atunci când ai avut ocazia să cunoști chemarea Cuvântului divin. Nu există nici liniște și nici odihnă pentru cei care aleg să lase deoparte frumusețea inocenței de copil al lui Dumnezeu pentru plăcerile și realizările de o clipă ale compromisului și păcatului. Nimic nu se compară cu o conștiință curată față de sine și față de ceea ce este bine și drept, fiindcă indiferent cât de mult suntem mințiți de societatea în mijlocul căreia trăim, totuși Dumnezeu există și noi am fost creați pentru El.

„O stea veșnică pe firmamentul Universului”

Tema iubirii de Dumnezeu este omniprezentă în carte, în roman, ea înglobându-le pe cele amintite mai sus. Iubirea, dragostea de Dumnezeu este singurul lucru care îl ține în viață pe Gabriel. Ea a fost singura care i-a menținut aprinsă flacăra vieții. El nu a încetat niciodată să creadă în Dumnezeu, indiferent de circumstanțe și asta l-a definit ca om. Chiar dragostea sa pentru soție se circumscrie și se realizează ca urmare a dragostei pentru Creator. „Dragostea profundă dintre un bărbat și o femeie, cu siguranță sunt simbolul Celei mai mari opere de Iubire și Răscumpărare, iar reflectarea acestei iubiri în viețile celor din jur o stea veșnică pe firmamentul Universului, deosebită de orice altă stea a lumii acesteia.”

În roman, dialogul are un rol foarte bine determinat și foarte important. Autoarea se face ușor înțeleasă și exprimă totul în fraze simple, pe un ton familiar. La fel ca și în celelalte romane, și în “Portrete din cioburi” stilul Ligiei Seman este clar și concis. Un alt lucru care o apropie pe autoare de cititorii săi este tonul degajat pe care acesta îl folosește. Limbajul utilizat demonstrează că Ligia Seman este o bună observatoare a realității. Concluzia care se desprinde din romanul “Portrete din cioburi” este că nici negura comunismului, nici tentațiile bunurilor lumești nu pot să stingă dorința după Dumnezeu ce ia naștere atunci când ajungi să cunoști Cuvântul Său. Prețul compromisului este amar și plin de suferință, o cărare ce te aruncă în abisul disperării fără întoarcere. Totuși, farmecul iubirii divine se revarsă pe drumul celui ce ajunge să învingă, chiar și în urma multor greșeli, amăgirile unei lumi lipsite de repere morale autentice.

Vavila Popovici

Carolina de Nord

CALEA ÎNTOARSĂ

Louisville (Kentucky) – Nashville – Knoxville (Tennessee) – Asheville (Carolina de Nord)

Plecând din interesantul oraș Louisville, statul Kentucky, spre casă, am călătorit cu automobilul de-a lungul munților Appalachian mountains (Apalași), pe șoseaua care străbătea Smoky Mountains, statul Tennessee, până am ajuns la granița cu Carolina de Nord.

Great Smoky Mountains constituie un lanț de munți în creștere, de-a lungul graniței Tennessee – Carolina de Nord, în sud-estul Statelor Unite, constituind o întindere mai mică din Munții Apalași și făcând parte totodată din lanțul muntelui Blue Ridge. Această parte este uneori numită Smoky Mountains, iar numele este prescurtat în mod obișnuit la Smokies. Pădurea de brad-molid a Apalașilor sudici acoperă altitudini mari, ceea ce îi dă un aer regesc.

Smoke se traduce din engleză ca „Fum”, numele venind de la ceața naturală care atârnă de multe ori din cer, peste intervalul acestui munte și se prezintă – privit de la distanță – sub formă de pene mari de fum. Cauza formării acestei ceți sunt compușii organici volatili, substanțe chimice care au o presiune de vapori ridicată și formează cu ușurință vapori la temperaturi și presiuni normale. Un Parc Național existent aici protejează cea mai mare parte a lanțului muntos.

Statul Tennessee este unul din cele 50 de State Unite ale Americii. Se învecinează cu alte opt state: Kentucky și Virginia la nord, Carolina de Nord la est, Georgia, Alabama, Mississippi la sud, și cu Arkansas și Missouri la vest. Munții Apalași domină partea de est a statului, iar fluviul Mississippi formează granița de vest a statului. Este împărțit în trei părți de către râul Tennessee: partea de est, de mijloc și de vest și este cunoscut sub numele de „Statul de voluntari”, nume obținut în timpul războiului din 1812, pentru rolul important jucat de soldații voluntari din Tennessee.

Statul este în prezent predominant industrial; cea mai mare parte a populației sale trăiește în zonele urbane. Printre cele mai importante produse sunt substanțele chimice, textile, confecții, mașini electrice, mobilă și articole din piele. Alte linii includ prelucrarea produselor alimentare, tutun, cherestea, marmură, zinc, pirită și bentonită. Alte venituri provin din agricultură – animale și produse lactate etc. Capitala este Nashville – al doilea oraș ca mărime, Memphis fiind cel mai mare oraș al statului. Tennessee a jucat un rol important în dezvoltarea multor forme de muzică populară americană, inclusiv rock and roll, blues, country. O stradă din Memphis numită Beatle Street este considerată de mulți ca fiind locul de naștere al blues-ului. Elvis Presley s-a născut în 1935 într-un orașel din statul Mississippi și a decedat în 1977 la Memphis – Tennessee.

Am trecut, deci, întâi prin partea de vest (West Tennessee) cu multe atracțiile turistice dintre care: Parcul Național (Smoky Mountains National Park), Acvariul Tennessee, Graceland (clădirea istorică aflată pe un teren care a fost proprietatea lui Elvis Presley. El a murit în această casă aflată în orașul Memphis, pe strada care îi poartă numele, casa fiind transformată acum în muzeu.

În continuare am trecut prin partea de mijloc unde munții ajung la 1.500 m deasupra nivelului mării și se formează o vale mare în care numeroși afluenți se unesc pentru a forma râul Tennessee. În această vale sunt numeroase orașe. În capitală, ne-am oprit să privim Capitolul din Tennessee, construit între 1845 și 1859, fiind înregistrat din anul 1970 în Registrul Național al Locurilor Istorice; Parthenon-ul din Nashville construit în stil doric, în 1897, ca replică a Parthenon-ului din Atena, Grecia, dedicat zeiței Athena la inițiativa lui Pericle (495 î.Hr.-429 î.Hr.) – generalul, oratorul, cel mai mare om de stat din Grecia antică; Auditorium Ryman (sala mare de concerte). Tot în trecere am remarcat Universitatea Vanderbilt (de asemenea, cunoscută ca „Vandy” – universitate privată de cercetare, fondată în 1873, denumită astfel în onoarea unui magnat cu acest nume – Cornelius Vanderbilt –, care a făcut o donație importantă acestei școli, în speranța că dezvoltarea universității va ajuta la vindecarea rănilor provocate de războiului civil.

Est Tennessee are mai multe legături importante de transport cu celelalte două părți ale statului, precum și cu restul națiunii și lumii, inclusiv mai multe aeroporturi mari și autostrăzi. Am trecut prin orașul Knoxville – cel de al treilea oraș din stat ca mărime după Memphis și Nashville – și care are o cale de acces spre Parcul Național (Smoky Mountains National Park). Menționez numele lui William Holland Thomas eroul care a organizat o Legiune de indieni și albi, în 1862, în acest oraș – Knoxville, cu recruți care proveneau în principal din vestul Carolinei de Nord și din Estul Tennessee și care a luptat în Tennessee, Kentucky, Virginia și Carolina de Nord. Thomas, povestea spune, că nu și-a cunoscut niciodată tatăl, a fost crescut de o mamă singură într-o casă de munte modestă, lipsit de orice formă de educație formală, și totuși a fost una din proeminentele figuri din istoria Western Carolina. El a fost colonelul comandant al legiunii (infanterie, cavalerie și artilerie) în Războiul civil american din Carolina de Nord, a fost omul alb, șeful Cherokee – denumirea unei populații de amerindieni stabiliți în zonele Georgia, Carolina de Sud și de Nord și în estul statului Tennessee din SUA. Se recunoaște că fără intervenția lui Thomas nu ar fi avut succes bătălia. Indienii Cherokee din est continuă și astăzi să ofere onoare și recunoștință marelui șef alb.

În continuarea drumului prin partea de est a statului, am trecut prin zona Blue Ridge care se află la granița cu Carolina de Nord. Această regiune din Tennessee are munți înalți și terenuri accidentate, divizate în mai multe lanțuri.

Drumul străbătea muntele urcând, șerpuint, trecusem pe nesimțite granița dintre Tennessee și Carolina de Nord, natura era verde și abundentă, nu aveai timp s-o privești prea mult, serpentinele cerând concentrare, oferind senzații puternice împletite armonios cu peisajul oferit în dreapta și stânga șoselei, o adevărată plăcere pentru orice șofer experimentat. Drumul devenise deosebit de sălbatic și anevoios prin interminabilele sale serpentine și prin frunzișul verde al copacilor în dezvoltare continuă, un răsfăț al lor în vara fiecărui an – creșterea pe orizontală și verticală –, lăsând în urmă noi și noi forme de frumuseți ale naturii. Priveam muntele apărut în fața noastră și eram cuprinsă de extaz, acea stare psihică intensă, când simți că te rupi de cei din jurul tău... Apoi, dintr-o dată, amintindu-mi de munții țării mele de frumusețea lor, de drumurile șerpuitoare prin munții Carpați, mi-au dat lacrimile, trecând astfel, fulgerător dintr-o stare în alta... Spre consolare mi-am zis: frumuseți sunt peste tot, întreaga planetă este frumoasă, numai că de fiecare loc este prinsă o amintire, ca o pioneză înfiptă în creier... Și ca în multe alte dați, soarele mi-a uscat de îndată obraji.

Am trecut de localitatea Asheville, am urcat spre cabanele amenajate în locurile cele mai frumoase ale muntelui Blue Ridge, de lângă acest oraș din Carolina de Nord, continuând drumul minunatelor serpentine prin munți. Un drum îngust, pe care putea circula doar o singură mașină și urcând mai încet, de astă dată, pe povârnișul din bolovani, drumul ne ducea direct la cabană.

Am ajuns. Era după amiază, spre seară, în jur iarbă, flori sălbatice, perspectiva muntelui și liniștea lui. Cabanele din această zonă sunt spațioase, au tot confortul necesar: terase la nivelul parterului și a etajului, cu diverse mese, scaune comode, jacuzzi instalat pe una dintre terase, în interior un living-room cu șemineu, canapea și fotolii confortabile, telefon, televizor, posibilitate de conectare la internet, camerele mobilate modern dar și cu câte ceva care amintește rusticul de odinioară (de altfel rusticul este în perfectă armonie cu pitorescul de afară al locului), bucătăria modernă cu tot ce este necesar a fi folosit pentru preparat mâncare și conservare în frigider, masa de sufragerie alături de bucătărie, dormitoare cu lenjerii de pat somptuoase, cu băi alături de fiecare dormitor, mașini de spălat rufe, vase, căldură centrală și aer condiționat, totul decorat frumos. M-am trântit într-un fotoliu și amintindu-mi de un cântec mai vechi, am exclamat: „*Eu de-aicea nu mai plec, nu mai plec acasă...*” Așa sunt uneori oamenii bătrâni, se copilăresc, ca să nu zică ceva mai dur... Ne-am bucurat de o masă pregătită cu carne la grătarul cu gaz amenajat pe una din terase și am avut un somn odihnitor. Dimineața ne-am bucurat de soarele puternic și priveliștea muntelui. Coborând privirea vedeam în această vale, la mare distanță două alte cabane, mulți brazi singuratici sau grupați pentru a sta la taclale sau a rezita în fața furtunilor.

Seara, luând masa afară pe terasă, am văzut o turmă de vaci negre, grase care pășteau undeva pe o pajiște din apropiere și mai târziu le-am văzut plecând, probabil spre sălașele lor. Locul de păscut era înconjurat de un semicerc al brazilor înalți și mijlocii, cercul închizându-se cu cabana noastră. Unul dintre animale, se vede că se rătăcise, mugea lângă terasa unde luam masa cu lumina stinsă, fiindcă se înserase de-a binelea, doar câteva lumânări ardeau pe masă. Nu vedeam animalul, se făcuse de-acum beznă afară și în zadar, bine dispuși, îi tot repetam: „Cow, go home!” Blânda vacă întreținea conversația cu noi. Am vorbit despre blândețea și prețiozitatea vacii, despre faptul că poate da până la nouă zeci de pahare de lapte pe zi și ne întrebam ce ne-am face noi fără acest animal domestic? Bine grăiește proverbul: „*Vacă la casă – laptele-i pe masă*”. Se spune că în America au fost aduse de Christopher Columb. În cele din urmă, retrăgându-ne în camere, am auzit-o de câteva ori mugind la fereastra dormitorului meu. Mai apoi... tăcere. Din cauza oboselii, a vârstei înaintate, chipul meu luase expresia unei totale indiferențe față de tot ce fusese frumos și amuzant până atunci... O picoteală a miștii, dar și bății înțețite ale inimii, care grijulie, mă atenționează: „*Ce-i prea mult, nu-i prea bine!*”. Nu mai știu dacă animalul plecase sau eu adormisem.

În altă zi am rămas singură în cabană, ceilalți au plecat în drumeție pe serpentinele munților. Am privit muntele, am pășit prin iarbă înrouată sub privirile brazilor și sărutul cald al soarelui dimineții, am privit cerul, cei câțiva norișori plimbăreți, m-am rugat... și m-am bucurat de aerul pur, de razele din ce în ce mai calde ale soarelui. Seara am privit îndelung apusul grăbit al soarelui.

În următoarea zi am plecat spre Raleigh – capitala statului Carolina de Nord – , pe traseul:

Aschville (din nou) – Hickory – Statesville – Winston Salem – Greensboro – Durham – Raleigh.

Orașele mici amplasate în Blue Ridge Mountains din vestul Carolinei de Nord sunt fermecătoare, cu clădirile lor istorice amestecate cu magazine și restaurante moderne – ceea ce mi-a plăcut și în orașul Louisville din Kentucky. Fiecare oraș are totuși propria sa personalitate. În trecere am privit Lacul Lure, una dintre bijuteriile statului, situat la poalele Munților Blue Ridge din Carolina de Nord, unde se practică felurite sporturi. Este de fapt un oraș american situat la aproximativ 27 de mile de la Asheville, în apropiere și de orașul Hickory, este înconjurat de vârfuri de munte cu vegetații luxuriante și stânci de granit abrupte. Se spune că dacă privești de undeva de sus, de pe munte, vezi celebrul Chimney Rock (stânca în formă de coș de fum) o coloană care se ridică deasupra câmpiei, rămasă celebră în istoria cuceririi Vestului. Din partea de sus a Chimney Rock, sunt vederi spectaculoase ale lacului. Am aflat că a fost o locație de filmare pentru scene din multe filme americane. Amintesc și de orașul Winston-Salem în care și-au început activitatea în domeniul tutunului, oamenii de afaceri R.J. Reynolds, primele țigări produse primind denumirea orașului – *Winston și Salem*. Aici a fost primul sediu al băncii Wachovia și tot aici se află una dintre cele mai prestigioase universități din Statele Unite – *Universitatea Wake Forest*.

Scriitorul englez William Hazlitt (1778- 1830) a spus un mare adevăr: „*Spiritul adevăratei călătorii constă în libertate, perfecta libertate de a gândi, a simți și a face tot ce îți dorești*”.

DEBUT

Marina Ciobanu

Dreptate divină și dreptatea umană

„*Domnul singur este drept.*”
(Înțelepciunea lui Isus Sirah – Capitolul 18)

Domnul este drept și bun și în marea Lui dragoste nu uită să ne iubească nici măcar în mânia Sa. Pe Dumnezeu orice om, oricât de păcătos ar fi dacă Îl caută pe El și se căiește sincer Îl va afla. Zahau, un vameș păcătos mânat de dorința de a-L vedea pe Iisus se urcă într-un sicomor și la vestea că Iisus va găzdui în casa Lui sare bucuros din copac și Îl primește cu mare bucurie. Mai mult decât atât, conștient fiind de păcatele sale încearcă o îndreptare a lor „Doamne, jumătate din averea mea o dau săracilor și dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva întorc împătrit.” Fariseii cârteau că a intrat să găzduiască la un om păcătos, dar Iisus cunoscându-le gândurile îi mustră și le spune că la Dumnezeu orice este cu putință și că s-a făcut mântuire casei aceleia pentru că și cel păcătos e fiul lui Dumnezeu.

Noi oamenii judecăm strâmb de multe ori, vedem paiul din ochiul aproapelui dar nu vedem bârna din ochiul nostru. Îi judecăm aspru pe ceilalți, dar oare noi nu suntem la fel sau poate chiar mai rău? Dreptatea noastră e de multe ori ca „o cârpă lepădată înaintea ta, Doamne” pentru că nu avem atâta iubire și atâta înțelepciune și nu suntem capabili de iertare și de jertfă. Taxăm de multe ori aspru orice greșeală a aproapelui fără a avem în minte în orice clipă Rugăciunea *Tatăl Nostru* sau Rugăciunea Domnească care spune „*Și ne iartă nouă greșalele noastre / Precum și noi iertăm greșiților noștri*”. Dacă ne-ai ierta, Doamne, doar în mă

DEBUT

sura în care iertăm aproapei, oare câți dintre noi se vor mântui? Părintele Arsenie Papacioc spunea că mai de preț decât dreptatea este pacea și aceasta ne duce cu gândul la fericirea care spune: „Fericii făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.” Sugestivă în acest sens este pilda celor doi datornici, în care Mântuitorul a subliniat dimensiunea iertării, învățându-ne să fim îngăduitori cu semenii noștri, să le putem trece cu vederea greșelile. Stăpânul cel milostiv care îl reprezintă pe Dumnezeu a iertat datorii slugii deși aceasta era destul de mare, iar sluga nu a fost capabilă să treacă cu vederea o mică datorie a unui slujitor mai mic de-al său și chiar l-a aruncat în temniță. Domnul se supără, îl numește viclean pe cel care și-a asuprit aproapele crezând că-și face dreptate singur și îl pedepsește aspru, dându-l să fie chinuit. Cuvântul Domnului ce încheie această parabolă sună amenințător pentru că El urăște viclenia care nu are ce căuta în relația noastră cu Dumnezeu. Vom fi iertați de Părintele Ceresc dacă la rândul nostru iertăm și noi aproapei.

Un părinte al Bisericii spunea că măsura mântuirii noastre este tot omul. De capacitatea noastră de a ne ierta unii pe alții, de a ne iubi, de a ne ajuta și de a ne înțelege depinde mântuirea. Când aproapele greșește să nu ne transformăm în judecători fără milă pentru că doar Unul e Bunul și Dreptul Judecător, ci să încercăm să vedem de ce a greșit aproapele, de ce a căzut în păcat și unde eram noi când aproapele a greșit. De ce am trecut nepăsători pe lângă cel căzut între tâlhari? „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Dumnezeu”, ne sfătuiește Sfântul Apostol Pavel. „Fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Domnul v-a iertat vouă, în Hristos.” (Efeseni 4, 32) Să punem pe primul loc iubirea în inima noastră, să cerem de la Dumnezeu înțelepciune ca să vedem în chipul aproapei Chipul lui Dumnezeu și să ne gândim de două ori înainte de a ridica piatra și de a arunca pentru că și o vorbă spusă la mânie face mult rău. Crezând că facem dreptate Te-am răstignit, Doamne, acum 2000 de ani și la fel facem zi de zi prin ne iubirea noastră, prin întunecarea și împietrirea inimii, prin nepăsarea față de aproapele. În duminica ce precede intrarea în Postul Sfințelor Paști e o pildă grăitoare în acest sens, iar duminica se numește Duminica Înfricoșătoarei Judecăți. E o pildă în care Dreptul Judecător ne dă fiecăruia după măsura faptelor noastre, după măsura în care am împlinit poruncile lui Dumnezeu. Atunci vom fi judecați după măsura faptelor noastre, ale milei trupești și sufletești: „Și va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii, căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine.” Dreptii îl vor întreba pe Judecător când L-au văzut flămând, însetat, gol, străin, bolnav sau în temniță și au făcut milă cu El? Atunci Împăratul va zice: „Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut.”

Doar Unul e Dreptul Judecător, care ne judecă pe fiecare după faptele noastre.

IOANA HOTCA, elevă, cl. XI - a, Colegiul Național Mihai Eminescu, Baia Mare

Metamorfoză

Mă simțeam nesemnificativ, căci eu,
un atom dezintegrat în eternul absolut;
vroiam să am o altă soartă,
să cunosc tot ceea ce înseamnă VIAȚĂ.
Viața mi-a dat însă viață.
Din oul părăsit pe corola
unei încrucișate flori,
în recea rouă a dimineții
singur și pierdut
în infinita LUME
se naște o omidă.
Nu simțeam nici durere, nici fericire.
Cu ochii mici ca niște mărgelile de chihlimbar
vedeam pentru prima oară razele
livide ale soarelui
ce-mi încălzeau trupul firav și negricios.
Nu mă puteam bucura
de tot ceea ce înseamnă FIINȚĂ
(ceva se întâmplase cu mine
și brusc somnul mă cuprinse)
Parcă eram prins într-un cavou
de unde nu mai aveam scăpare,
nu mă puteam mișca,
iar timpul mi se părea
O ETERNITATE.
Lumina m-a năvălit, nu mai eram același.
Eram o pată de culoare ce-i crescuse aripi sublime,
nu mă recunoșteam
eram atât de frumos
încât...
În sfârșit am evadat din liniștea pupei
cu o emoție nedeslușită
că un nou început mi-a surâs –
Primul zbor de fluture mi-a reușit!

File de poveste

Visam povești pe-un nor sublim de aur
Și la ureche-mi cântă dulce un balaur,
Cu vocea ruginită de basme vitejești
Ah, tu copile, pe toate le-ndrăgești!

Din noaptea de cenușă am făcut poveste,
Colier de stele pale ce ochiul nu zărește
Și-am dat filelor chipuri omenești
Toate-acestea ,copile ,ca să le iubești.

Pe coala mucețită de doruri răscolite
Eroii luptă cu săbii meșterite ,

Toate-nstruțate de aur si safire
Ca sa te-nvețe ce-i Binele,copile!

În snopi verzi de-amară mătrăgună
Răul tot pe-acolo se adună
Și pelinul, și necazul, toate le găsești,
Că se luptă cu-al meu Bine în duioasele povești!

În ladițe noduroase se ascunde ,poate-un Bine
Și-o să aflii chiar în ele ,dac-ai ajutat un câine,
Dacă pomul fără roade l-ai udat,l-ai îngrijit,
Rodul bunatații tale va-nflori necontentit.

Iar în lăzi mari si sticloase
Poți găsi demoni,pucioase...
Dacă răul l-ai slăvit
Tu pe veci ești chinuit.

În căutarea zorilor credinței...

Luna trece-ngândurată
Și s-ascunde dup-un nor
Că e tare supărată...
Căci ea simte un fior.

E-un fior așa de mare
Cât o apă ș-un pământ
Căci omul nu-și cere iertare
De la Dumnezeu cel sfânt.

Plânge un copil afară
Necăjit și părăsit,
Dar cu gura sa amară
Dulci vorbe el a rostit:

De când mă știu singur am fost
Străin pe lumea asta
Dar cu credința-n Hristos
Am depășit situația-aceasta.

Plânge-Iisus acum în cerul
Presărat cu stele moarte
Și o lacrimă-acum Mielul
Varsă El în dulcea noapte.

Turma Ta, Iisuse Sfinte...
S-a pierdut acum și piere
De m-auzi tu, dă-le minte
Și un strop de mângâiere.

Fac ei rele, comit crime
Necăjesc-Îl ei pe Domnul
Nu se roagă acum nimeni
Ce să faci, așa e omul.

Însă Dumnezeu le-ndreaptă
Toate aceste păcate...
Îi sfătuiește și iar îi iartă
Căci e strop de bunătate.

Când vezi răul, îl alungă
Cu o simplă rugăciune
Și spune-i lui Dumnezeu să-i ungă
Cu un strop de-nțelepciune.

Curță-mi al meu suflet
De păcatele-astea grele
Fă-mi să-mi crească iar un zâmbet
Să nu le mai văd pe ele.

Din acea seară

Totul a început din acea seară:
un el și o ea pe acoperișul unui bloc
sub cerul acoperit de luceferi.
vântul sufla prin părul focoasei brunete,
iar buzele-i tremurau de atâta emoție.
Nu se privesc deloc în ochi...
acordul frumos al viorilor îi face
să-și intersecteze privirile,
rămânând neclintiți până în zorii dimineții.
Cu părul alb, fața brăzdată, mărunței...căci
din acea seară, o viață-ntreagă și-au mărturisit:
Atât de mult pe tine te.....până când vântul
nu va mai sufla prin părul tău.

Macii

Mai ții minte
cum ne plimbam de mână
sub cerul brodat
cu mătase tremurătoare
pe câmpul încărcat
cu pete aprinse de sânge?
și erau atât de roșii,
mai roșii ca buzele crăpate-ți și cămoase,
iar eu eram înțepat
cu veninul frumuseții roșiatice
ce-mi îmbăta privirea...
și am uitat că ești cu mine
în acel tărâm al florilor de mac,
ce se legănau
asemenea unui joc diabolic...
și m-am dus desculț
pe huma acoperită
de semințele nebune ale sângeriilor,
să-ți pun în părul bogat
floriile de mac.

Noi

Ploaia caldă
din luna lui mai
ne-a surprins îmbrățișați
pe aceeași bancă
lângă teiul
încărcat cu amintiri...
și-ți cădeau șiroaie, stropii
peste părul cu miros de iasomii
peste ochii-ți mari și visători
ca un suflet de copil,
peste umerii goi și albi
peste trupul tău zglobiu.
Cu o voce tremurândă
mi-ai șoptit lin la ureche:
- lasă ploaia să ne ude,
lasă cerul să ne vadă,

lasă teiul să-neasculte
 lasă noaptea să vegheze,
 lasă timpul să ne creadă
 lasă moartea... .

Moarte

sub globul de ceară
 ce se topește de sulițele însângerate
 un strop cade pe sagitatele frunze
 ale unei dalbe margarete.
 și-o omoară, îi omoară frumusețea,
 îi distruge gingașele-i petale
 și tulpina i-o usucă.
 până când, sărmana floare,
 își apleacă căpușorul,
 plânge-o lacrimă amară
 și se stinge...

Tu ești primăvara

zi de martie... și ce-i dacă încă-i frig afară
 în inima mea este mereu soare
 căci tu esti acela care
 încălzește iubirea din mine,
 primăvara începe odată cu tine,
 inima mea e săracă,
 e departe de a ta
 și ce dacă ghiociei au înflorit,
 câmpul a înverzit ,
 fluturașii umblă-n zbor,
 iar păsările zboară-n stol,
 albine și viori cântă la unison,
 iar pe tine te-a lovit Cupidon
 primăvara mea ești tu,
 tu ești bobocul ce îmugurește,
 ești copacul ce-n florește
 subțirul fir de iarbă,
 mireasma mea cea dragă,
 parfumul de lacrimioare
 și cântecul de privighetoare,
 ești vântul ce mereu adie
 ca un zbor de păpădie,
 toporașul din pădure
 ce inima-mea vrea s-o fure.

DEBUT BOGDAN CRISTEA

Amor în mister...

Amor în mister am păstrat de-a lungul timpului,
 Gândesc așa-n speranța c-o să-ți placă,

Căci în ochii tăi dulci citesc prea multe,
 Și parcă-s visuri de extaz.

Dar nu mai rezist, e-un dor apăsător,
 Cuvintele ce mă înconjoară sunt enigme;
 Vreau să mă-nec în dulcele amor,
 Cu un suflet capabil să mă-nțeleagă.

Nu vezi că sunt prea mofturos
 Și-n ochii mei se vede-un chin nestins,
 Ajută-mă să trec cu bine, copil năuc!

Aș vrea să îmi suspini ușor,
 c-un zâmbet să-mi îmbeți gândirea,
 alungă-mi durerea...vino-n viața mea.

Dragostea se sădește toamna...

Dragostea se sădește toamna, știi?
 În nopți cu lună plină aud susurul acesteia.
 Iubito, te țin în brațe întâia oară,
 Și-mi dau seama că ești o floare rară,
 Din ochii tăi adânci... coboară dragostea ce mă-nalță,
 Nu lacrima, ibovnico, eu sunt cu tine,
 Și toamna cea frumoasă e în noi.

Tu ești aparte și bună ca un înger,
 Și poate un luceafăr mi te-a trimis,
 L-aș întreba, dacă mi te va lăsa pe veci,
 L-aș întreba, dacă mă vei iubi până la sfârșit.

În mrejele leoaicei...

Mai c-aș iubi și eu un suflet...
 dacă n-aș fi, Doamne, o balanță dificilă...
 Printre lumea răsărită,
 văd cum zi de zi se plimbă
 o leoaică jovială...
 Și ajunge
 de trăiește numai pentru hrana sufletului...
 Nu mai știu ce să mai cred,
 însă pare-o fi o specială.
 Stârnit de dulcea mea dorință,
 trupul pătimaș se întâlnește
 în clocotul fierbinte al trăirii...
 cu leoaica tandră.
 Ca un orb romantic,
 îi cercetez trupul zvelt cu mângâieri plăcute,
 lumea noastră se topește,
 și timpul se oprește în nebunia simțurilor...
 sărutările cutreieră pământul,
 dar și visele iau amploare...
 în extaz ne contopim,
 sunt gata să zbor,
 pe aripi de iubire,
 cu ibovnica mea leoaică...

Încântare...

Sunt încântat
 Că n-au trecut anii pe lângă mine.
 Sunt fericit alături

De trupul gol al cerului,
De izvorul care-mi cântă,
Mă-ntreb de unde vine,
Și când s-a născut?
Am fost capabil s-admir
Malurile sfredelite.

Sunt încântat
C-am plâns,
Ori c-am suferit,
C-am încălzit
Cu sângele-mi rănit
Suflarea.

Sunt încântat
C-aud misterul și integrul
C-ascult lătratul munților
și-a meleagurilor perindate.

Sunt fericit c-am atins și-o stea din cer.

Nu cer măririi,
sunt așa cum îmi doresc!

Tu, crezi ca știi?

Nimic nu te mai miră
Nici marea, nici lumea cea din jur,
Crezi ca un cântec de liră,
Ar putea să-ți umple sufletul trist?
Dacă mă ascund în sufletul tău amăgit,
Mă vezi?
Dacă mă ascund pe după degete,
Sigur îți dai seama de mine...
Tu învălui lumea chiar și-n umbre,
De multe ori te pierzi, știi ?
Ființa ta e-un miez de-ntuneric!

Visător...

Dormi?... Scrie-mi și-ți voi da un semn...
Umblu leneș, visător... pe cărările iubirii,
Mă opresc, sfielnic, într-un colț limpede.
De departe aud o doină de iubire,
Un glas tremurând îmi vestește c-ai ajuns.
Miresme dulci plutesc deasupra noastră,
Și-un glas de greier ne-nvață imnul dragostei.
Un cântec, cât de duios, acum n-o fi vreo amăgire?
Dar nu-i așa, trupul tău cade peste mine,
iar gura mută îmi rămâne.
Azi prețuiesc momentul, ca prin povesti îl văd,
iar vântul care tace, i-ascultă vocea blândă,
Râd, și-i spun că viața mi-a învins melancolia.
Nu mai sunt trist, iubito!
Se face liniște în colțul nostru de iubire.
Vino, aproape, tot mai aproape,
Coboară și zâmbește peste chipul meu,
Arată-mi amorul tău ascuns,
Atinge-mă cu mâna gingașă, să simt florii dragostei,
Pe veci, sa fie pe veci...

DEBUT Răzvan Isac

Ascult în unduirea nopții

Ascult în unduirea nopții
Un sunet cald, un cânt sublim,
Ce vine din mijlocul ceții
Sub care noi doi ne iubim.

E cântecul iubirii care
Ne înconjoară pe-amândoi,
Când te ating c-o sărutare
În noaptea ce-i doar pentru noi.

Stelele privesc mirate
Și ascultă-al nostru cânt,
Mai c-ar vrea să vină toate
Pe-a lor rază pe pământ.

Noaptea nu-i atât de lungă
Și pe deal se-ngână zorii,
Vreau numai atât s-ajungă
Să-ți mai simt odat' florii.

Ceața ce ne-nvăluia
Se retrage peste piscuri,
Cu ea cântul nost îl ia
Lăsând doar ai rouă picuri.

Așteptăm o altă seară
Să ne putem întâlni,
Să-ți mai dau sărutul iară,
Spune-mi, vei putea veni?

Ceața și al nostru cânt
Să ne-ngâne iar amorul,
Dulce e al tău cuvânt
Ce-l șoptește și izvorul.

Înmuguri-vor teii

Te iubesc așa cum este de cuviință,
Te văd că treci și parcă mă cutremur,
Vibrații simt iubire-ntr-a mea ființă,
L-auzul glasului dulce ca un murmur.

Înmuguri-vor teii toți atunci când noi
Iubirea noastră-n taină o vom începe,
Vom fi o primăvară veșnică amândoi,
Și astfel mai bine timpul vom pricepe.

Și-l vom prețui mai mult ca niciodată
Toate clipele vor fi ca un mănunchi,
Un univers, mii stele, dragoste curată,
La altarul tău să cad în genunchi.

Veșnica mea floare, parfumul de amor,
Cu tine să trăiesc, cu tine vreau să mor.

Dansez în ploaia lacrimilor mele

Dansez în ploaia lacrimilor mele,
Dansez iubirea mea năuc de dor,
Aș vrea să fiu o lacrimă-ntre ele,
Pe-al tău obraz să mă topesc, să mor.

Îmi cânt, iubirea mea, singurătatea
Ce-atât de tare sufletul mi-apasă,
Atât de crudă mi-e realitatea,
Blestemul vieții care nu mă lasă.

Am plecat la drum să caut fericirea,
Dar fericirea nicăierea nu-i,
Rătăcesc pribeag, eu și dezamăgirea
Și în suflet, parcă, am bătut un cui.

Și doare!... Doare nepăsarea ta iubire
Când eu străbat o lume să te-ajung;
Spre mine nu întorci a ta privire,
Iar eu mai mult cu lacrimi mă ung.

Dansez de mult în ploaia dorului amar
Și simt inima-ncet cum se oprește,
De-ai fi cu mine, atât, o clipă măcar
Aș știi că fericirea nu mă ocolește.

Cât te-aș iubi, femeie

Cât te-aș iubi, femeie
Cu patimă și foc,
Vremea în loc să steie,
Să nu treacă deloc.

O lacrimă, scânteie
Din ochii tăi să cadă,
Când își doresc, femeie
Pe mine să mă vadă.

A sufletului cheie
Tu să mi-o dai, să-ți dau
Amorul meu, femeie
Când în suflet îți stau.

Eminescu către Veronica

Am scris de lacul plin de nuferi
În care luna se oglindea,
Unde-mi spuneai că tu nu suferi,
Dar suferința se vedea.

Am scris și despre teiul care
Știa toată povestea noastră,
Și despre mândrul nostru soare

Ce lumina zarea albastră.

Acum de-aș mai putea să scriu,
Cuvinte dulci ți-aș scrie,
Dar singur zac într-un sicriu
Iubindu-te și-n veșnicie.

Știu că și tu zaci într-o criptă
Atinsă fiind de moarte,
Ți-a fost de dor inima friptă,
Căci eu ți-am fost departe.

În veșnicie am luat cu noi
A noastre clipe și iubirea,
Și-n Rai din moarte amândoi
Am renăscut cu fericirea.

Am îmbrăcat veșmântul veșnic
Al unei lumi ce n-am avut,
Când te iubeam dulce și tainic
Pe când eram de vânt bătut.

Mereu ai fost Crăiasa vieții mele
Și regat ne-a fost numai iubirea,
Acum îmi ești Crăiasă printre stele,
Regatul nostru este nemurirea.

Când ochii mei...

Când ochii mei se vor închide
Și voi avea mâinile reci,
Tu atunci inima-ți deschide
Și pe la cripta mea mai treci.

A tale lacrimi când vor curge
Vreau să le simt calde pe piept...
- Ca și amorul ce n-ajunge,
Deși eu încă-l mai aștept.

Te-ai rătăcit prin tainic gând
Și ai uitat că mai exist,
Grăbită te-am văzut plecând
Și de-atunci sufletul mi-e trist.

.....

Acum sunt dus în veșnicie,
Eu cu speranța am murit,
Iubirea mea ți-am dat-o ție
Și pân' la moarte-am suferit.

Întâmplător

Întâmplător și eu te-am întâlnit,
În ochii tăi țineai întregul cer,
Din prima clipă pân' la infinit
Aveam încă atâtea să-ți ofer!

Din viața mea, viață ți-aș fi dat,
Să fie viața ta înfloritoare,
Dar înger scump, spre ceruri ai plecat
Și ne-ai lăsat la toți lacrimi amare.

INSTITUTUL
CULTURAL ROMÂN
BRUXELLES

107 Rue Gabrielle / Gabriellestraat 107
1180 Bruxelles- 1180 Brussel
tel: +32 (0)2 344 41 45
Fax: +32 (0)2 344 24 79
E+mail: bruxelles@icr.ro
www.icr.ro/bruxelles/

Spre difuzare imediată

Bruxelles, 11 iulie 2016

Un etaj mai jos în premieră în cinematografele din Olanda

[ICR Bruxelles](#) sprijină proiecția în premieră în Olanda a filmului *Un etaj mai jos* r.: Radu Muntean la EYE Amsterdam în 14 iulie 2016. Ronald Rovers, scenarist, membru FIPRESCI și critic olandez de film va realiza o scurtă introducere a lungmetrajului înaintea proiecției.

Filmul va rula în continuare în luna iulie în următoarele cinematografele din Olanda (32 de proiecții): [EYE Amsterdam](#), [Filmtheater Rialto](#) Amsterdam, [Filmhuis den Haag](#), [GroningerForum](#), [Filmtheater 't Hoogt](#), Utrecht, [Filmschuur Haarlem](#), și [Natlab](#) Eindhoven.

Un etaj mai jos a primit 10 nominalizări, inclusiv pe cea de la Cannes 2015 la secțiunea „Un certain regard“ și a câștigat 7 premii pentru cel mai bun regizor (Radu Muntean), cel mai bun actor (Teodor Corban) și cel mai bun scenariu la festivalurile de renume din Europa și S.U.A.

EYE Amsterdam este o institutie de referință în industria cinematografiei olandeze și internaționale, deține arhiva națională olandeză de filme și este în același timp un muzeu al întregii istorii a celei de a șaptea arte. Proiectul face parte din strategia ICR de promovare a cinematografiei românești în spațiul Benelux.

Data: joi, 14 iulie 2016, ora 21:00

Loc: sala Cinema 2, EYE Film Institute, IJpromenade 1, 1031 KT Amsterdam

Program: [EYE Amsterdam](#) zilnic timp de două săptămâni, în perioada 14-28 iulie; [Filmtheater Rialto](#) Amsterdam, 16 iulie la 17:00 și 19 iulie la 21:15; [Filmhuis den Haag](#), Haga, 14-20 iulie; [GroningerForum](#), Groningen, 15 iulie la 20:30; [Filmtheater 't Hoogt](#), Utrecht, 17 iulie la 17:00 și 20 iulie la 20:15 pm; [Filmschuur Haarlem](#), 18 iulie la 19:30; [Natlab](#), Eindhoven, 15 - 20 iulie.

Bilete EYE Amsterdam: 10,00 EUR (8,50 EUR redus sau 7,50 EUR pass on-line), achiziție on-line:

https://www.eyefilm.nl/en/film/one-floor-below?program_id=11786112

ELENA-MARIA CERNĂIANU

EU NU ASCULT DE NIMENI !

Cred că *DESTINUL* mă căuta pe mine în interes de serviciu, dacă și-a găsit mesager chiar pe Domnul Prorector, (*fost coleg de liceu cu „tatăl socru” !*) al cărui cuvânt nu se mai cântărea sau judeca, se executa. Noi ne adresam profesorilor universitari cu „*domnule*”, nu cu „*tovarășe*”, cum era uzual în toate domeniile de activitate. Dacă așa a spus Domnul Prorector, nu existau comentarii, nici măcar gândite, așa de educați eram în spiritul ascultării ierarhice. Tatăl lui m-a așteptat cu brațele deschise și m-a rugat să vin la spital zilnic și să revin în cămăruța aia de 10 mp, că acest gând i-ar face foarte bine fiului lui. Când l-am văzut legat de pat, m-am emoționat puțin, îi crescuse barba mare, se vedea clar pe chipul lui suferința și mi-am propus să respect sfaturile primite. Există în mine un fel de recunoștință în fața suferinței provocată de iubirea lui pentru mine. De ce nu l-am așteptat să-mi explice și el ce s-a întâmplat? De ce am dat crezare aceluia mesaj venit tocmai din partea „adversă”? Mentea mea bolnavă de romantism, poetică, infantilă și credulă, gata să plâsmuiască cele mai frumoase basme, uitând de zbuciumul meu, de imposibilitatea de a-mi motiva revenirea la ciobul spart, din întregul imaginat de mine, imposibil de lipit cumva.... Zvonurile circulă repede și iată-mă *Julieta* I.M.F.-ului, (Institutul de Medicină și Farmacie) pentru care Romeo a încercat să-și pună capăt zilelor! amintindu-mi de episodul în care N.D. și-a tăiat venele, fiind transportat de urgență la spital...(ne-am certat, eu am plecat și el...) ce-am făcut eu așa

de obositor de înțeles? pentru ca ei să găsească o astfel de soluție extremă, epatantă, care-mi contura personalitatea cu o aură plină de taină și mister, pentru unii stârnind curiozitate și simpatie, iar pentru alții „*strugurii erau prea acri în vie*”. Dacă aș fi fost suficient de matură, să am răbdare să-și revină, apoi să-mi continui drumul hotărârilor mele de a renunța definitiv la această relație, poate viața mea urma altă cale, mai... oare cum?

La suprafață, motivația de a reveni era cât se poate de umană, „*mă sacrificam*” pentru aproapele meu, argumentul părea puternic în fața celor apropiați mie. Aveam nevoie să-mi justific atitudinea în primul rând față de mine și ea curgea din afară înăuntrul meu, tocmai invers! Dar exista și aveam o stare de confort psihic. Totuși, în străfundurile conștiinței mele era un pătrățel de lumină unde mă bucuram că se întâmplă așa, că indiferent de hotărârea rațional – firească, s-au abătut asupra mea întâmplări imprevizibile, menite parcă să mă ajute să-mi clarific poziția de continuitate, regăsită în acel pătrățel conspirativ cu sentimentele mele, un loc unde iubirea crește direct proporțional cu vulnerabilitatea ei și unde dragostea nu poartă niciun nume. Acolo ea există.

În iarna următoare.

– Veniți la noi în vacanța de iarnă, strigă Mia, o să ne distrăm de minune și urcă grăbită în tramvaiul care o ducea la gară. Fostă colegă de liceu și bună prietenă, s-a căsătorit cu Nelu, îi era asistentă la dispensarul din comuna Livada, undeva în Oltenia.

Până la Strehaia am ajuns cu trenul. Zăpada cădea abundent și fiecare minut amenința deplasările. Autobuzul nu mai circula. Am închiriat o cameră la un hotel – cel puțin așa scria pe firma lui – a cărui toaletă (*un metru pătrat împrejmuț de scânduri!*) se zărea undeva la deal, adică trebuia să mergi preț de câteva minute, în cazul nostru să facem și potecă prin zăpada proaspăt căzută, înaltă de vreo 70 de cm. În camera întunecată și rece, urma să se facă focul după ce te instalai în ea. Curentul electric s-a întrerupt din cauza intemperiilor, aveam o lampă cu gaz. Peisajul dezolant ne-a apropiat sufletele și după ce ne-am încălzit făcând dragoste în camera înghețată și întunecoasă, am auzit zarvă mare afară și am aflat, că totuși un camion se încumeta să plece spre zona unde mergeam și noi. Am urcat imediat în spate. Erau două bănci lungi, așezate paralel, una în dreapta, alta în stânga și câteva lopeți aruncate pe mijloc, al căror zgomot sinistru, așa cum stăteam noi înghesuiți unul în altul, sub prelata camionului, fără să avem vizibilitate (*nu eram mai mult de 9 persoane*) mi-am amintit de secvențe tragice de film, din cel de-al doilea război mondial. Din când în când, ne mai opream, ca bărbații să folosească acele lopeți pentru a putea continua drumul. Rămăsesem vreo cinci oameni în momentul în care șoferul ne-a anunțat că nu mai putea continua cursa.

– E prea periculos, se poate răsturna din cauza pantelor abrupte, așa că de aici mai aveți vreo 14 km și sunteți în comuna Livada, ne-a comunicat pe un ton mulțumit, că a reușit să ne aducă partea cea mai lungă de drum, luând acei câțiva bănuți să-și stăpânească setea în vreun birt sau, poate să cumpere pâine copiilor.

Ne aflam în plină pustietate de iarnă, într-un loc necunoscut însoțit de o femeie bondoacă și încă doi bărbați având cam același traseu de urmat. Într-un moment de luciditate sau poate de frică, atunci când mintea de orășeancă precaută caută un punct de sprijin, de siguranță am început să strig:

– Eu nu plec mai departe, eu mă întorc, uitați-vă în spate, se văd niște lumini, acolo trebuie să fie o așezare omenească! Femeia bondoacă s-a oprit din mers și mi-a zis:

– Haideti cu noi, că știm drumul, nu-i prea departe, aici la deal și încă puțin și apoi la vale, zice ea liniștită, în timp ce bărbații, cei doi, întăresc vorbele ei.

Înotam în zăpada până la brâu, mergând în fața lui D.D., cu umbrela deschisă să-mi apăr fața de biciuirea vântului amestecat cu mazărice și se mai întâmpla să dispar sub zăpadă, alunecând, moment în care auzeam din spatele meu un fel de protest :

– Ai grijă, fii atentă!

Cât de absurd pot suna uneori cuvintele! Și întorcându-mă să-i răspund, vedeam două picioare în formă de V, ceea ce mă ducea cu gândul la justiția divină, destul de hazliu, apoi iarăși încordare în întunericul din ce în ce mai des, care ne amenința din toate părțile. În imensa pustietate, vizibilă încă în alb, se putea zări mai la vale, undeva în dreapta, scheletul unui copac uriaș, bogat în crengi, despre care cei trei băștinași povesteau cum o haită de lupi a stat sub el, amenințând un flăcău, care a apucat să urce în copac, dar a trebuit să stea acolo atârnat vreo două zile, până când haita s-a răzgândit și a plecat în altă direcție.

– Acum, dacă ne întâlnim cu o haită de lupi, noi ce facem? am întrebat eu destul de neliniștită.

– Suntem prea mulți, zice unul din ei, destul de neconvingător.

– Dacă sunt flămânzi, adaugă bondoaca râzând ușor, cu un aer atotștiutor, urcăm și noi în copac, că nu-i prea departe.

Am rămas într-o stare fără să cred nimic, nici așa, nici altcum, singurul gând dominant era acela de a ajunge la destinația propusă.

– Noi o facem aici la dreapta, iar dumneavoastră coborâți într-acolo, în vale, unde se văd luminile alea – zice unul din cei trei, – și mergeți fără grijă, că lupii, mai nou, trec ziua prin sat, noaptea dorm și ei.

Când am intrat în sat, rezultatul imediat al relaxării a fost nevoia imperioasă a actului fiziologic de micțiune, teribil de stânjenitor pentru mine, adică cum? așa... în mijlocul drumului, cu D.D. alături – s-a întâmplat din necesitate, urmând o stare de confort maxim după un drum atât de nesigur, în care putea interveni orice neprevăzut. Nu am simțit oboseală, am simțit că mă cufund într-un ocean de bucurie, având certitudinea izbânzii, imposibilul a devenit posibil! În locul spaimei inițiale, aveam succesul împlinirii, îndepărtând acea teamă care mă blocase și doream să mă întorc, am învins-o cunoscând încrederea de care eu aveam multă nevoie și pe care mulți ani am atribuit-o celui de lângă mine, neștiind că ea există în mine și puteam dispune de ea oricând, dacă aș fi știut să caut, să aleg cheia potrivită.

Comuna Livada a rămas, timp de o săptămână, total izolată. În cazul în care ar fi existat o urgență majoră, preotul avea ultimul cuvânt de spus, în timp ce oamenii ar fi înțeles că așa e voia Domnului, că asta este soarta, că destinul este bătut în cuie, de la naștere și până la moarte. Astfel motivat, domnul doctor „s-a dat cu băutul”, iar soția lui, asistenta, făcea consultațiile acasă la țărani și scria rețetele... într-un sat uitat de lume, de civilizație, unde o iapă albă și șchioapă, Doina îi zicea, ne plimba cu sania, pe drumul mare, până când învățătorul ne-a sfătuit să stăm în casă și să evităm o posibilă întâlnire cu haita de lupi ziua în amiaza mare. Ignoranța cuprinde și apasă persistent, ca o ceață greu de îndurat. Ea trebuie diagnosticată, recunoscută și prin eforturi susținute înlocuită cu experiențe capabile să aducă fărâme de adevăr, pentru că adâncindu-te mai mult în cunoaștere, tărâmul îndoielii devine mai vast. Acest joc incitant merită trăit la maximum, el reprezentând viața individului, un cros între două capete de timp, un model individual inserat în textura pulvărului planetar, fără de care planeta însăși ar suferi, s-ar teme de goliciunea ivită, dacă ar exista un asemenea defect. Poate, chiar prin acel ochi lărgit, s-ar revărsa întunericul ignoranței, extrem de invadator, un risc pandemic asumat de o singură ființă vie, o singură minte poate declanșa nebunia unui popor, a mai multor popoare și exemple avem destule. Sau poate, prin întreg pulvărul să străbată parfumul florii crescută solitar, cu fața spre soare, fără să-i pese dacă o vede cineva, sau dacă o simte cineva, dacă se bucură cineva de prezența ei, ea doar dăruiește și întregește.

El medic, ea asistentă, un copilaș, viața la țară, cu spagă de la țărani, mâncarea cea de toate zilele și mai ales zaibărul! O viață liniștită, cum scrie la ziar, totul este frumos și împlinit, tovarășe. Este o culme pe care își dorește orice român să ajungă, comunismul face ca visele noastre să se îplinească fără mofturi și indecență capitalistă.

La 3 facultăți era greu de intrat: artă teatrală și cinematografică, drept și medicină. În rest, putea oricine să termine o facultate, adică ai carte, ai parte (?). Altceva mai interesant de făcut nu era, cu excepția celor care scriau cărți, compuneau muzică, făceau filme, cântau sau dansau. *EPOCA de AUR* este rezultatul muncii întregului popor, laudată și apreciată 2-3 ore la televizor, în fiecare zi.

În primăvară, într-o seară, am reîntâlnit-o pe Mia în Timișoara, la braț cu un ex-prieten al ei, fost coleg de clasă cu noi, râdea și părea fericită. D.D. a remarcat cu glas tare: „dar soțul ei?”. Urma să ne întâlnim la o grădină de vară... după un timp, să-mi povestească... am așteptat-o toată seara, n-a venit... La scurt timp după aceea, acasă la Lugoj, tanti-mea comenta:

– Știi că Mia o murit? Preț de câteva secunde m-am gândit la vecina de vizavi, tot Mia o chema și în serile lungi de iarnă sta cu mine până venea tata. Prietena ta...

Am rămas pe mijlocul dormitorului paralizată, simțeam că mi se face rău, mâinile îmi tremurau...

– Nu se poate – am răspuns eu pierdută în incapacitatea de a ingera vorbele auzite.

– Ba da, s-o otrăvit cu stricnină – își continuă mama mea vitregă enunțul brutal.

– Dumnezeule! ce nenorocire...! înseamnă că a fost conștientă până în ultima clipă...

Cum poți accepta să te întâlnești cu Moartea, să ți-o dorești, să-i permiți să pună gheara pe tine la 25 de ani! Animalele luptă pentru supraviețuire, oamenii dispun de viața lor, de un DAR primit și-l nesocotesc. Îmi era imposibil să înțeleg. Minte mea s-a oprit la acel cuvânt, pe care-l ocoleam de la pierderea mamei și care semnifică sfârșitul, iremediabilul, ireversibilul, îl ții la distanță în general, gândind, că acel timp este extrem de departe. Mă simțeam bulversată, șocată, trăiam intens durerea pricinuită de o asemenea veste, doar mama ei ar fi putut înțelege starea mea. Eram capabilă să pătrund în cele mai adânci detalii ale suferinței, fără să vreau, mânăta de o forță imposibil de controlat, un fel de viitură pornită din întunericul unor cuvinte și această facultate atât de bine știută de min, o simțeam că aparține unui fel de trecut, că vine dintr-o școală a trecutului. De multe ori, mi se întâmpla ca străzile, clădirile, norii și culorile peisajului sau mai ales unele persoane să mi se pară că fac parte dintr-un trecut îndepărtat, în care alunecam, fără voia mea, cuprinsă de multă neliniște, chiar spaimă. În acele momente, îmi doream să fiu la fel ca prietenele mele, să nu mai am niciun fel de percepție neobișnuită, nemaiauzită la cineva, chinuitoare prin incapacitatea înțelegerii – o numeam boala mea.

L-am întâlnit pe acel ex-prieten al ei și l-am întrebat ce s-a întâmplat...

– Eu nu știu nimic, eu sunt un bărbat însurat și habar nu am ce s-a întâmplat! Vorbele lui se descotorosiră rapid de așa întrebare incomodă.

Scârbă, aversiune, dispreț, un amestec scabros desprins dintr-o cunoaștere intuitivă revelatoare, ca formă sigură de apreciere a lașității individului, iată marca iubirii, poate un ultim gir, în care Mia a crezut... După mulți ani, când am încercat să repar acest resentiment, au lapărut alte determinări, relevându-i natura „întepenită în proiect”, lipsit de șansele unei schimbări. Am înțeles cât de nefastă este viclenia lui, acceptată ca pe o haină prețioasă, protectivă, în căldura căreia trăiește, asemeni unui vierme al acestui pământ. Simpla constatare nu înseamnă nimic, nu mă consolează, pe semne că și viermii au rolul lor.

Mormântul Eugeniei (Mia) este în apropierea mormintelor aparținând familiei mele, astfel că ori de câte ori merg la cimitir, aprind o lumânare și pentru sufletul ei.

Cum poți deveni sinucigaș?

Iubirea are un preț, pe care uneori durerea nu-l poate acoperi și cufundându-te într-o asemenea datorie, nu-ți mai rămâne să plătești decât cu propria viață. Într-o asemenea răscruce, un împrumut de capital ți-l poate oferi *Banca Mondială a IUBIRII*, însă România era prohibită *Lui*. În comunism, cei patru mari „evangheliști” pe care i-am învățat din clasa întâi au fost: Marx, Engels, Lenin și Stalin. Biserica și religia existau doar pentru cei care aveau pe acasă o *Mami* să povestească despre Iisus – de la ea am auzit prima dată, că Fiul lui Dumnezeu a locuit pe pământ, în Palestina – m-au uimit spusele ei... sau o mătușă Oara, prietenă cu Dumnezeu... Când s-a spânzurat

Mihai (*sluga credincioasă a lui Mami*), avea o motivație serioasă – era nebun, o nebunie diferită de cea a mătușii Aurora (Oara), care vorbea cu Puterea Absolută.

Părinții Eugeniei erau doi oameni minunați, extrem de atenți și de iubitori cu ea. Eram primită și privită cu multă căldură de ei, cunoscându-mi antecedentele... Mia era o fată echilibrată psihic, mai degrabă eu aș fi avut circumstanțe atenuante să recurg la o astfel de soluție, cred că nimeni nu s-ar fi mirat așa de tare, precum am rămas noi muți, în fața evenimentului. Oare existența unui copil proaspăt ieșit din scutece nu este un argument solid, în stare să dărâme și munții? Tatăl ei nu a reușit să-i supraviețuiască decât foarte puțin. Mama ei a rămas ani și ani neconsolată... știa doar drumul între cimitir și casă.

Repetam aceleași greșeli cu precizie matematică. Nu exista nimic relativ ori de câte ori luam decizia, pe deplin justificată față de mine, de a încheia relația cu D.D. Iubirea dintre noi era o anticipare a iubirii viitorului, fenomen neobișnuit, în acel timp.

Locuiam din nou la cămin și în spatele clădirii era un atelier de reparat pantofi. Cu plasa în mână, îngândurată, într-o zi frumoasă de aprilie, pășeam pe asfalt, absentă la ce se petrecea în jurul meu. Același stil, de data asta am fost răpită de pe stradă și îndesată într-un IMS. Vizibil, pentru cei de afară, sunt doar cele două locuri din față. Nu puteam țipa, pentru că totul a fost gândit fără cusur. Singurul lucru posibil era să dau din picioare, să mă zvârcolesc, până oboseam și să aștept să se oprească mașina și să văd unde naiba mă duceau... După un timp...(*trecusem de Lugoj!*) am început să fiu neliniștită. Fără să îmi manifest îngrijorarea, am dat de înțeles că stau cuminte, doar să îmi desfacă mâinile și gura, că mă simțeam destul de incomod în postură de infractoare. Apoi am început să râd de misterioasa aventură prefigurată într-o singură propoziție: „Mergem într-un loc minunat!”. Între timp, am avut voie să ocup locul mult mai confortabil din față, priveam pe geam urmărind atentă un moment... ACUM! (*treceam printr-un sat, se vedeau mai mulți oameni*) și am sărit disperată cu mâinile ridicate pe geam, strigând: „ajutor!”. Mașina gonia la ordinul lui D.D. însă cineva m-a văzut, a notat numărul mașinii și probabil declarase ce văzuse. La intrarea în Caransebeș ne-a oprit Miliția și ne-a invitat în sediul acestei instituții. Ochii îmi erau umflați de plâns și ceartă, eram hotărâtă să reclam totul, poate astfel se va produce ruptura definitivă dintre noi. Prea multă agitație, un război permanent, care nu se mai sfârșea, nervii mei erau întinși la maximum. Văzându-mă atât de hotărâtă, aproape bucuroasă că s-a întâmplat așa, fără să mă intereseze surpriza plăcută despre care mi-a vorbit la început, am încercat să-și justifice faptele cu cele mai înduioșătoare vorbe de iubire, capabile să frângă inimile unui regiment de femei apoi, privind spre mine cât de înverșunată eram, mi-a zis răspicat:

- Te omor dacă spui ceva!
- Cum adică mă omori? Eu am dreptate!
- Găsesc eu momentul și te voi omori, că n-am să permit niciodată să fii cu alt bărbat!

Apăruse cuvântul magic! capabil să-mi justifice atitudinea ulterioară. Aveam nevoie de o acoperire uriașă pentru examenul de conștiință, care este cel mai greu examen din viața unui om, să pot reveni alături de bărbatul respins de rațiune, dar inima îl îmbrățișa și continua să-l iubească împotriva tuturor regulilor. O astfel de amenințare cu moartea este o treabă serioasă, nu-l pot părăsi, apoi, nu pot spune adevărurile mele în fața unor milițieni... Ei întocmesc imediat niște hârtii și gata. Dreptatea este de partea mea și ce fac cu ea? Fața lui D.D. a fost încordată până în momentul în care am început să vorbesc, apoi, triumful din ochii lui, doar eu știam să-l descifrez.

- Ne-am certat, m-am enervat tare și am dat cu mâinile în geamul mașinii, nimic altceva.
- Nimic altceva?
- Tovarășe milițian, continuă D.D. știți cum sunt femeile uneori, atunci când se înfurie... Fac scandal, iar noi trecem cu vederea, că de, suntem bărbați.

Mă uitam la el și nu-mi venea să cred. Reieșea că eu sunt cea vinovată! dealtfel, tocmai mi-am recunoscut fapta și ne-am continuat drumul până la Băile Herculane la Hotelul Cerna. Asta era surpriza! Ne-am așezat în cadă amândoi, așteptând efectul de relaxare al apei fierbinți și al atingerii dintre corpurile noastre. Eram ca doi magneti, care se atrag puternic, când totul dispare, rămânând doar două trupuri, în trăirea unei libertăți totale, dispăruți unul în altul – acel drum până la... urmat de experiența orgasmică, extatică și de a rămâne acolo, în acel spațiu lipsit de coordonate, suspendați atemporal în esența noastră beatifică.

Prea multe emoții, prea multă adrenalină, prea multe schimbări pe metru pătrat de zi, pe centimetru pătrat de oră, lanțuri inedite de evenimente, de cele mai multe ori intempestive mi-au atacat sănătatea și așa destul de fragilă, din cauzele enumerate. Nu mai aveam poftă de mâncare, refuzam alimentele, chiar și apa, și în ciuda faptului că toate analizele mi-au ieșit bune, eu abia mă mai puteam ține pe picioare. Stam întinsă în pat, apatică și depresivă. D.D. mi-a făcut o programare la prorectorul meu – cu specialitate în neurologie – și, după două ore și jumătate de anamneză și consultație, mi-a spus convins și convingător: „*nu ai nimic, du-te acasă și începe să mănânci*”.

Dar mie îmi era imposibil să mănânc. Aici era boala!

Când am ieșit din cabinet, D.D. avea o față curioasă, puțin iritată, mâinile lui mari se ciocneau într-un zgomot ce amintea mai mult furia, decât nerăbdarea unui rezultat, și m-a întrebat pe un ton bănuitor:

- Ce ți-a făcut două ore și jumătate?! Că tocmai mă pregăteam să dau buzna în cabinet să văd cum te consultă, să vad ce-ți face...?
- Ești total nebun, ce întrebare?! Mă frământa gândul, la vorbele domnului profesor. El susținea că sunt perfect sănătoasă, iar eu mă simțeam în pragul falimentului ultim. Iarăși mă aflam pe o pistă necunoscută, mi se întâmpla ceva despre care nu puteam vorbi, nu știam ce să spun, dar se manifesta vizibil...

După câteva săptămâni, am început să-mi revin. Șoferul lui D.D. a ținut să-mi destăinuie un amănunt măgulitor: „*Domnul inginer era foarte supărat când ați fost bolnavă și mi-a zis, că dacă vi s-ar fi întâmplat ceva rău... el s-ar fi sinucis*”. Accentul lui maghiar m-a făcut să zâmbesc ușor.

- Vorbe, i-am răspuns eu, neîncredătoare, cunoscându-i calitățile de actor tragic.

Mereu mă aflam situată în fața extremelor, prin ce mi se întâmpla în afara mea, în exterior, dar și în interiorul meu se întâmpla același lucru, ceea ce mă îndreptătea să fac o remarcă în fața bunei mele prietene și kolege Lilly.

- Tu nu ești în stare niciodată să te bucuri total, dar nici să suferi profund nu te-am văzut, i-am zis urmărindu-i răspunsul în priviri, și ce te uiți așa la mine, cu ochii ăia de bovină derutată.

Avea ochi perfecți, mari, albaștri, cu gene lungi, desenați pe față, fără să exprime nimic și mă irita treaba asta, cum putea exista atâta

dezacord, la fel zâmbetul ei – dezvelea o dantură fără cusur așezată într-un „asamblaj” ! Corpul de fotomodel măsura 58 cm în talie (*eu aveam 60*), nimic nu i se putea reproșa, decât absența purtătorului – cel puțin așa o vedeam eu. O consider o foarte bună prietenă, de încredere și o iubesc mult. Orice percepție a mea, cât de mică, cât de neînsemnată, aducea o schimbare în angrenajul energetic al ființei mele, nuanțele schimbau culorile, sunetele se amestecau într-o compoziție proaspătă, vibrantă, nouă, unică, diferențele microscopice se evidențiau, ieșeau la suprafață cumva..., chiar dacă tăceam! De neînțeles pentru mine era puterea de a suferi profund, din cauza unor motive hiperbolizate în mintea mea sensibilă, pe de o parte, și, în extremă, puterea de a mă bucura de culoarea unei flori sau de îmbrățișarea intimă cu stropii de ploaie, în cel mai senzitiv și total sărut cu existența. Această fugă permanentă de la un capăt la altul, de la o extremă la alta, este viața mea, în căutarea armoniei, a iubirii veșnice dintre cele două personaje pozitive din cărțile cu povești, dar mai presus de toate, după ce m-am chinuit să citesc: „*Prelegeri de estetică*” a lui Hegel, am regăsit în mine o aspirație veche, o dorință de cunoaștere căreia îi spuneam: *ÎN CĂUTAREA ABSOLUTULUI*.

De Kant m-am îndrăgostit grație unui titlu plin de promisiuni, din care îmi imaginam că voi descoperi misterul planetar!: „*Cerul înstelat deasupra noastră...*”.

Ne-am mutat în Calea Șagului, într-o zonă unde s-au construit multe blocuri cu 4 etaje pentru muncitori – toți oamenii din România sunt muncitori! Dacă erai filat că pierzi vremea degeaba pe bulevarde, „*băieții*”, aveau grijă să fii trimis imediat în câmpul muncii. Statul, Partidul Comunist avea grijă în permanență de oameni, nu-i lăsa de izbeliște pe drumuri, le asigura un loc de muncă și o locuință, după anume criterii. Eram în al doisprezecelea domiciliu din Timișoara(!), destul de departe de Facultate, mai cu seamă când aveam stagii în *Spitalul de Boli Contagioase*. Mergeam aproximativ o oră cu tramvaiul, în partea opusă a orașului, în apropiere de Pădurea Verde (*acolo, o colegă de-a noastră mai mare a fost găsită moartă, după ce sânii i-au fost devorați de un student străin!* – din surse neoficiale).

Tanti Vica și nenea Valerian au rămas prietenii noștri de suflet. Eu îi cunoscusem cu mult timp înainte, când locuiam în gazdă la familia Kurtzweil, împreună cu Lilly și Reta. În mintea mea persista o legătură imaginară între „*Casa Buddenbrock*” a lui Thomas Mann și casa familiei Kurtzweil. Multe similitudini le observasem pe viu, descoperind un mod de reflecție asupra unor trăiri independente de timpul și spațiul descrise de faimosul autor – remarcam un fel de origine comună, pe care încă nu o puteam defini, exista de parcurs o distanță doar intuitivă și nu îndrăzneam să vorbesc cuiva despre gândurile mele. Chiar dacă opera unui autor ilustrează veridic epoca în care trăiește, emblema timpului, blazonul locului, el, de fapt, continuă povestea (*inceputului de început!*) și anticipează trăiri, evenimente sau această devansare, astăzi, o pot conota ca pe o stagnare a conștiinței, un vehicul extrem de sensibil care funcționează direct proporțional cu aspirația și atenția acordată: de la o roabă răblăgită (*atenție: roata a fost inventată!*) se poate depăși cea mai performantă navetă spațială, inteligența omului fiind unitatea de măsură a conștiinței lui (fenomen creat individual!) și încă ceva în plus – MUNCA.

O colegă a mea, Rodica, ardeleancă, fată faină, căsătorită cu Liviu, doctor, asistent universitar deja, erau vecini cu noi și într-o seară i-am invitat dintr-un motiv culinar special: rață umplută cu... ș.a.m.d., D.D. era autorul tuturor „*otrăvurilor*” de genul acesta, din care eu nici măcar nu gustam, îmi lipsea cu desăvârșire apetitul „*normal*” majorității oamenilor, de a mușca din carne moartă, adică friptă. În schimb *show-ul* îmi aparținea întotdeauna, a fost o seară de pomină.

A doua zi, aveam examen la medicină internă și în avanpremieră le explicam en français un presupus subiect: „*la pancréatite acutte*”. În urma discursului amănunțit, impresionant prin acuratețea explicațiilor punctate de mine, cât se poate de francofon, am râs până la epuizare și am încheiat destul de repede această cină consistentă și profetică, gândind, totuși, că a doua zi am un examen important. În momentul în care am tras biletul și am citit „*pancreatita acută*”, m-a pufnit râsul, mai mult pe dinăuntru, subiectul îl repetasem în seara precedentă... și după, eram nerăbdătoare să ajung să povestesc acasă, cât de frumos a continuat gluma noastră de aseară. Am intrat nerăbdătoare în apartament – un bilet lăsat în grabă pe masă mă anunța: „*sunt la spitalul Bega, Dan*”. Imediat am fugit la spital. D.D. făcuse pancreatită acută! Vorba Înțeleptului: „*Cine râde tare la masă este bine să nu uite că în pat îl așteaptă tristețea*”. După câteva zile de încordare, renumitul Profesor Mureșanu a decis... și a scăpat cu viață, fără operație. Eu l-am hrănit cu mere coapte și ceai.

(continuare în numărul următor)

Stelian Gomboș

Pro Memoria – Preacuviosul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc (1914 – 2011) de la Mănăstirea „Sfânta Maria” Techirghiol - Constanța...

Preacuviosul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc s-a născut la 15 august anul 1914, în localitatea Misleanu, comuna Perieți, județul Ialomița, fiind unul dintre cei mai mari și mai vestiți duhovnici români. Din anul 1976, a fost duhovnicul Mănăstirii „Sfânta Maria” din Techirghiol, județul Constanța. Părintele Arsenie Papacioc a trecut prin pușcăriile comuniste unde a pătimit alături de Părintele Iustin Pârveu, Ioan Ianolide, Valeriu Gafencu, Nichifor Crainic, Mircea Vulcănescu și alții.

A fost arestat și condamnat sub regimul mareșalului Ion Antonescu, în anul 1941, pentru apartenența la Mișcarea Legionară. S-a călugărit în anul 1946, după eliberare și s-a nevoit la Mănăstirea Antim din București până în anul 1949. Între anii 1949-1950 a fost sculptor la Institutul Biblic, iar în anul 1951 a devenit preot la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Neamț. Între anii 1952-1958 a fost preot la Mănăstirea Slatina. În vara anului 1958 a fost arestat din nou, pentru că

făcea parte din grupul „*Rugul Aprins*”. Condamnat la 20 de ani de muncă silnică, a fost grațiat în anul 1964 de la închisoarea Aiud, județul Alba.

Considerat unul dintre cei mai importanți duhovnici ai Ortodoxiei, Părintele Arsenie Papacioc s-a născut în anul 1914 ca al șaptelea copil al părinților Vasile și Stanca. Casa părintească se afla în satul Misleanu, comuna Perieți din județul Ialomița. Numele civil al părintelui Arsenie a fost Anghel. De mic, Anghel dovedește o memorie bogată și o vie inteligență, de multe ori fiind premiant cu coroană.

Membru în cercul literar constituit în jurul revistei „*Vraja*”, tânărul Anghel Papacioc are aptitudini atât intelectuale, cât și fizice. La întrecerile interșcolare, organizate în București, obține locul I la viteză și locul II la sărituri. După vârsta de douăzeci de ani, Anghel, care avea o evlavie deosebită, a avut intenția de a intra ca frate la Mănăstirea Frăsinei din județul Vâlcea. Starețul mănăstirii - Părintele Simeon, l-a refuzat spunându-i: „Nu te pot primi, frate. Te văd că ești nițel mai învățat și nu te pot pune la boi. Ce o să zică frații? Pe acesta îl ții la cancelarie și pe noi ne pui la greu?”. Nu a renunțat la gândul său și a mers la Mănăstirea Cozia, unde a fost primit în obștea monahilor. Tot acolo primește ascultarea de paraclisier și predă educația civică elevilor. Deoarece vorbea copiilor despre Iisus Hristos, comuniștii din Râmnicu Vâlcea i-au interzis să mai propovăduiască celor mici învățătura creștină. A fost nevoit să părăsească mănăstirea și s-a retras la o moșie pe care călugării de la Mănăstirea Cozia o aveau aproape de Caracal. Acolo a rămas un an și jumătate, de unde a fost luat de Părintele Gherasim Iscu - Starețul Mănăstirii Tismana, județul Gorj. Acesta l-a ascuns la Schitul Ciclovina, județul Gorj.

Mitropolitul de atunci al Olteniei, IPS Părinte Firmilian Marin, a aflat însă de cel care stătea la Cioclovina și i-a propus postul de spiritual al Seminarului Teologic. Securitatea însă nu a aprobat acest gest al mitropolitului și fratele Anghel a ajuns la Mănăstirea Sihăstria, din județul Neamț.

Acolo a fost călugărit, la slujbă participând Părintele Sofian Boghiu, Părintele Benedict Ghiuș, iar naș de călugărie a fost Părintele Petroniu Tănase (trecut și el la cele veșnice în 22.02.2011, după ce în 31.01.2011 s-a născut în veșnicele locașuri fiul său duhovnicesc – Arhiepiscopul, Mitropolitul și Cărturarul Bartolomeu Valeriu Anania).

După ce a primit preoția, Părintele Arsenie Papacioc a fost numit spiritual la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Neamț. A urmat mutarea la Mănăstirea Slatina, județul Suceava, unde a fost egumen. De aici a fost arestat și dus la Suceava, ținut în anchetă nouăzeci de zile, bătut și chinuit pentru acuzații fără nici un suport real.

După ani de detenție, de interminabile anchete și deplasări de la un penitenciar la altul, de la Vaslui, unde era un lagăr de muncă forțată, la temuta închisoare de la Aiud, Părintele Arsenie Papacioc a fost eliberat și i s-a permis să slujească la o parohie din Ardeal. De aici, a ajuns, în anul 1976, la Mănăstirea „Sfânta Maria” - Techirghiol, județul Constanța, unde a putut fi întâlnit, pentru sfat duhovnicesc și cuvânt de folos, până în urmă cu cinci ani – 19 iulie 2011...

În urmă cu opt ani, în luna august anul 2008, am fost la Mănăstirea „Sfânta Maria” Techirghiol – Constanța acest veritabil teazar al spiritualității ortodoxe și a celei românești autentice. Am fost de foarte multe ori la această sfântă așezare, care cuprinde atâtea comori ale spiritualității noastre eterne, românești și ortodoxe, de fiecare dată fiind foarte impresionat de toate cele văzute și auzite în acest loc sfânt – în care trebuie să ne lepădăm de încălțăminte nețrebnice și a cerbiei noastre!...

De fiecare dată când am ajuns acolo am găsit o sărbătoare a întregii suflări românești de pretutindeni, care se bucură la modul cel mai sincer de această izbândă a Bisericii noastre strămoșești, care și în această zonă a fost de-a lungul istoriei destul de aspru vitregită de lucrarea și înrăurirea Bisericii sfinte a neamului nostru românesc; monumentul și obiectivul acesta fiind perceput ca un triumf al nostru constatând, încă o dată dacă mai era cazul, că Dumnezeu ne-a purtat și ne poartă de grijă prin nemărginita Sa dragoste ce o are pentru noi oamenii și pentru a noastră izbăvire!...

Și aici, în duhovniceasca lavră a spiritualității noastre dreptmăritoare, am stat de mai multe ori, la ceas de sfătuire, dialog și convorbire duhovnicească cu *Preacuviosul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc* - originar din părțile Ialomiței, care a suferit martiriul închisorilor comuniste, despre *Euharistie, Îndumnezeire și Mântuire*, despre necesitatea existenței acesteia într-un mod cât se poate de indispensabil, pe drumul nostru către îndumnezeire...

Ce să mai zic într-o astfel de situație: că în ultima vreme am petrecut destul de mulți părinți duhovnicești, mai cu seamă în ultimii doi ani, numai anul acesta fiind deja trei (primii doi fiind Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania și Părintele Petroniu Tănase), și iată acum a sosit ceasul să facem același lucru și cu *Părintele Arsenie Papacioc* – care va rămâne în amintirea și în conștiința noastră cu multe învățături și fapte minunate, printre care, la loc de frunte stă aceea că a încurajat și ajutat o mulțime de tineri teologi să se pregătească pentru apărarea și promovarea credinței ortodoxe în anii grei ai dictaturii comuniste. A fost în același timp un bun păstrător al Tradiției și un păstor receptiv la noile probleme apărute în societate.

Era elegant și ordonat, ospitalier și erudit. Un preot distins al cultului ortodox și un om al culturii înțelepte, un slujitor al Bisericii și al poporului român. Apoi mai rămâne în sufletul nostru prin caracterul, onoarea și demnitatea lui, apoi vocea sa caldă dar în același timp hotărâtă și fermă; după aceea cultura teologică și nu numai cu care a fost înzestrat datorită muncii și tenacității prea cuvioșiei sale; luciditatea și spiritul său critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă spiritul de disciplină, în primul rând cu el însuși, de rigoare academică, doctrinară, liturgică și canonică revelată cu fiecare slujire a sa ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte coerent și elevat în diferite împrejurări și cu diferite ocazii; comportamentul, felul său de a fi și de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit și unic, fiind foarte respectuos, accesibil și deschis, toate acestea ducând la descoperirea în persoana sa a eticii bunului simț, pe care a cultivat-o de-a lungul întregii sale vieți și care astăzi o întâlnești tot mai rar!...

Părintele Arhimandrit Arsenie Papacioc a mai avut și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufletesc și dragoste față de valorile perene ale spiritualității și culturii noastre autentice!...

Știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Arsenie Papacioc* a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc ce repede îi uităm noi pe acești oameni, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă!...

Eu personal, mă simt foarte onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Părintele Arhimandrit Arsenie Papacioc* – mare personalitate a culturii și spiritualității acestor ținuturi și nu numai, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vredniciei fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!...

Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Și cum spuneam, la începutul acestui material pro memoria (sau in memoriam), aici, în duhovniceasca lavră a spiritualității noastre dreptmăritoare, am stat de vorbă cu vrednicul de pomenire *Preacuviosul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc*, abordând și dezbătând tema esențială a *Euharistiei, Îndumnezeirii și Mântuirii* noastre, despre necesitatea existenței acesteia într-un mod cât se poate de indispensabil, pe drumul nostru către îndumnezeire și, iată ce ne-a răspuns, în cele ce urmează, din prea multa-i sa dragoste și experiență,

și pe care-l oferim, în cele ce urmează, cititorilor dreptmăritori creștini interesați de acest important subiect, întru amintirea și pururea pomenirea *Preacuviosului Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc*:

Ne împărtășim ca să fim mereu cu Hristos, pentru că nu există numai o împărtășire cu Sfintele Taine, ci și o împărtășire duhovnicească, adică această continuă prezență a inimii noastre la Dumnezeu...

Interviu cu P.Cuv. Păr. Arhim. Arsenie Papacioc de la Mănăstirea „Sfânta Maria” Techirghiol, județul Constanța...

Steliaan Gomboș: - *Preacuvioase Părinte Arsenie*, în primul rând îngăduiți-mi să vă mulțumesc mult pentru dragostea de a-mi acorda acest interviu, și apoi să vă întreb pentru început: ce le recomandați în primul rând creștinilor care doresc să sporească în viața duhovnicească?

Părintele Arhimandrit Arsenie Papacioc: - Eu recomand o stare de veselie interioară, lăuntrică, din inimă, o stare ce înseamnă rugăciune neîncetată. O stare de veselie adevărată, degajată de problemele vieții, de problemele cărărilor vieții, ale unuia și ale altuia. O stare de veselie, cu orice chip. Dacă-i întristare, se clocesc ouăle diavolului. Este o stare de absență, de întunecare. Dacă un om nu moare de pe poziția de trăire, de înălțare, de steag, toată creația suferă. Noi trăim într-o mare unitate, toată creația lui Dumnezeu este o unitate. Dacă ne despărțim de marea unitate, suntem pe poziție de anulare, de auto anulare. Deci, recomand o poziție de trăire. Pentru că tragedia întregii lumi trebuie plânsă ca propriile noastre păcate. Și starea de rugăciune înseamnă o stare de prezență. Eu ca duhovnic ce toată ziua stau de vorbă cu lumea care are nevoie de verticalitate, nu recomand nevoie. Recomand o stare de prezență permanentă, de opoziție față de păcat și patimă, care înseamnă recunoașterea forțelor de bine din tine.

- *Ați cunoscut astfel de oameni care aveau o asemenea stare de prezență continuă?*

- Asta este o întrebare la care nu se poate răspunde întru totul. Oamenii își păstrează ascunsă viața lor. Am trăit în pușcării 14 ani; am stat cu fel de fel de conducători ticăloși. Eram într-o anumită relație și cu Părintele Dumitru Stăniloae, bineînțeles respectând proporțiile, căci eram un prichindel pe lângă el. La procesul Rugului Aprins - am fost amândoi în același lot - el s-a purtat cam șovăielnic. Dar când a intrat în temniță, când a întâlnit acolo mari trăitori care erau de 20 de ani în închisoare, care cunoșteau Noul Testament aproape pe de rost - puțini erau care nu știau toate scrierile sfântului Ioan Evanghelistul - părintele Stăniloae a rămas impresionat. Nu se întâmplă nimic, absolut nimic, niciodată, fără voia lui Dumnezeu. Căci zice Mântuitorul: „Nu se mișcă fir de păr fără voia Mea”. Suntem conduși, guvernați de Dumnezeu în toată mișcarea noastră. Deci trebuie să fim atenți. În închisoare erau oameni de rugăciune. Am trăit cu ei, cu Valeriu Gafencu, cu Virgil Maxim... L-am avut pe Virgil Maxim chiar în celulă. Am stat împreună, mi-a fost aproape ca un ucenic. Am stat mult timp în doi, în celulă, la Aiud. Pe mine m-au ținut ani de zile la zarcă. Zarca era la Aiud o închisoare în închisoare. Nu știți! Făcută de unguri pentru români. Acolo nu vedeam nimic. Ne scoteau afară zece minute pe lună. Vă dați seama, erai cu totul suspendat de tot ce-i materie! În asemenea condiții, toți creștinii aceștia se rugau. Dar care era intensitatea rugăciunii, asta e greu de apreciat - ca să satisfacem noi acum lumea curioasă de astăzi. Vă mai spun încă o dată: eu recomand o stare de veselie care înseamnă rugăciune neîncetată.

- *În altă ordine de idei, Preacuvioase Părinte Duhovnic, de ce Sfânta Liturghie este considerată de către toți Părinții ca fiind cerul coborât pe pământ?*

- Sfânta Liturghie face abstracție de la orice fel de comparație. Sfânta Liturghie este Cer, este Dumnezeu. În mâna omului, bineînțeles. Este cel mai important, cel mai mare lucru posibil. Și de multe ori mă gândesc ce cinste are omul. Pentru că Dumnezeu a creat două lucruri nemaipomenite care nu se pot repeta. A creat o femeie distinsă care L-a născut pe Dumnezeu și a creat preoția care-L coboară de sus și îl naște din nou pe Sfânta Masă. Ce ziceți de lucrul acesta? Nu este o coajă de pâine acolo, este un Dumnezeu, este o creație întregă! Cum aș îndrăzni să o compar, cu cine, cu ce rugăciune, cu ce sfințenie? Este chiar Dumnezeu, întrutotul pe Sfânta Masă. Și lucrarea aceasta o săvârșește omul. Pentru că ființa umană - așa cum zice și Sfântul Grigorie de Nyssa - este copleșitoare, de neînțeles. Dumnezeu are încă taine ascunse cu privire la om, pe care nu le cunosc nici îngerii. Omul este cu totul superior în creație. Lupta satanei, asiduă și chiar finală, este să nu recunoaștem că putem fi în asemănare cu Dumnezeu. Da, suntem creați așa. Recunoaștem, nu recunoaștem, așa suntem creați. Nimeni din creație nu-i ca omul. El este singura verigă posibilă de legătură între Dumnezeu și creație. Omul! Lui i s-a încredințat marea răspundere să supravegheze întreaga creație, el este stăpânul creației. Omule, omule, uite pe cine bași tu în iad! Pe tine, adică, atunci când mergi pe calea pierzării. Așa că Liturghia, în sfârșit, nu-i o lucrare omenească, ea este peste îngeri și peste orice. Este chiar El. Da! „Eu sunt Cel ce sunt”, aici și acum! Învierea lui Iisus Hristos s-a făcut... Nu numai El a înviat. Toată creația a avut un moment de recucerire și de reînviere. Dar toată gloria acestei nemaipomenite întâmplări, de care ne este și frică să amintim, n-ar fi fost așa de valoroasă dacă n-ar fi fost crucea mai întâi. Deci poziția aceasta este: întâi suferința și pe urmă plata. „Cine fuge de Cruce fuge de Dumnezeu”, zice Sfântul Teodor Studitul. Nu cer nimic altceva decât un pic de trezvie. Dumnezeu nu-i supărat pe noi atât de mult pentru anumite greșeli, pe cât este de supărat că suntem nepăsători. Să nu amânăm trezirea duhovnicească. În ierarhia din Biserică nu împăratul sau patriarhul este cel mai mare. Cine este mai smerit, acela este mai mare în Biserică, în Împărăția cerurilor. Să știți că smerenia este singura cale și modalitate de salvare.

- *Ce este Sfânta Împărtășanie, Preacuvioase Părinte Arsenie, și care este rostul ei în mântuirea credinciosului?*

- Aceasta este întrebarea cea mai de vârf, cea mai importantă. Toți credincioșii știu că este Dumnezeu. Domnul Iisus Hristos își menține acest cuvânt divin: “Eu voi fi cu voi până la sfârșitul veacurilor”. El spune, de asemenea: “Cine nu va mânca Trupul și nu va bea Sângele Meu nu va avea viață în el și nici parte de Mine”. Se înțelege că prin această primire a Trupului și Sângelui Mântuitorului te duci până la El, ca Dumnezeu după har. Și când te duci la El, ești mare ca El. Și, de asemenea, atunci când te împărtășești, El vine la tine, este mic ca tine. Asta cum spun marii Sfinți. Deci o identitate de fiu, divină. Nu este nici o teamă că vorbim așa. El este, nu e altul care s-a fâgăduit, și-și ține fâgăduința. Pentru că Dumnezeu poate să facă orice, dar un lucru nu poate: să-și calce cuvântul. Și iată că-și ține cuvântul, ca să fie cu noi permanent. Îngerii de sus, care au multe particularități, care au foarte multe lucruri necunoscute de oameni, dar atât cât a rânduit bunul Dumnezeu să fie descoperiți, știm că nu au puțința pe care o are omul, de a se ridica până la Dumnezeu, de a deveni dumnezei după har. Sunt într-o fericită ascultare și împlinire a voinii lui Dumnezeu, gânditoare, dar n-au această puțință. Au și ei un

proces de despățimire, dar nu în sens de despățimire de la pățimire, ci ei descoperă noi taine prin porunca care li se dă. Aceasta este un fel mai superior decât era sau o bucurie în plus. Noi îi spunem despățimire pentru ca să se înțeleagă că noi ne despățimim pentru că am fost împățimiți. Vedeți, toate puterile de sus: serafimi, heruvimi, domnii, scaune, începătorii, arhangheli, îngeri – sunt făcute prin cuvânt. Însă ființa omenească nu, Dumnezeu a făcut-o cu mâna lui, și încă cum: chip și asemănare. Este ușor să spui chip și asemănare, pentru că astfel știm din învățătura Bisericii. Dar când te oprești asupra acestor însușiri, calități, daruri, te vezi chip și asemănare. Și atunci iată că noi avem o identitate divină, și prin restaurarea pe care a adus-o Iisus Hristos prețuim cât pretuiește El. Ar trebui ca omul, într-o formă retrospectivă, să se regăsească pe sine și să răspundă la întrebarea care s-a pus: Unde erai atunci când nu erai în tine? Nu este permis să se piardă un timp, o vreme, pentru altceva. Dumnezeu ne-a făcut numai pentru El, deci ne va pretinde să fim cu adevărat prezenți numai la El. Nu întrerupem treburile sociale și ascultările pe care le avem, pentru că chiar El ne poruncește. El ne-a dat darurile să le împlinim, să le săvârșim. Dar cu gândul continuu la Cel ce este.

Ei, iată și un exemplu grăitor: S-au căsătorit doi tineri, Ioana și Ionel. După nuntă, Ioana a trecut la bucătărie – și nu este o înjosire că a trecut la bucătărie, ci este ceva propriu femeii, pentru ca bărbatul să poată fi liber să rezolve probleme în afară. Și Ionel s-a dus la serviciu. Dar ea, nepricepută, emoționată, a afumat mâncarea și se văita că ce o să zică Ionel. Conștiinciozitatea asta care este mare dar de la Dumnezeu pentru tot omul! Și a venit Ionel. Și ea, cu plâns și vaiet, i-a spus: “Dragă Ionele, am afumat mâncarea”. “Lasă, dragă, nu mă interesează. Dar de ce nu te-ai gândit la mine toată ziua? Asta mă interesează pe mine”. Ei, asta o să ne întrebe Dumnezeu, Care ne-a dat inimă puternică ca să pricepem cerurile, veșnicia, să contrazicem răul, să biruim dracii, care ne-a dat această putere de a fi dumnezei după har, veselia că slujim marelui Adevăr – căci aceasta este adevărata veselie și libertate –: De ce nu v-ați gândit la Mine deloc? Este, fără îndoială, în mod logic, așa va fi suna această întrebare. Și mă tem că vom răspunde foarte greu. Noi, ortodocșii, nu apăsăm pe pedala cunoașterii atât de mult, cât neapărat pe trăire, pe această formare interioară a noastră, de smerenie, pentru ca să fim scriși și noi sus, în cartea cea mare. Și omul care s-a smerit, acest om a biruit cu adevărat cerurile, respectiv pe Dumnezeu. Nu o smerenie rațională, ci o smerenie smerită, trăită.

Mă întreba cineva, la o altă înregistrare: “Părinte, cum să scăpăm de satana, de diavol?”. “Ce ne facem fără diavol?”, i-am răspuns eu. Pentru că e lăsat de Dumnezeu să ne mai ispitească. Putea să-L omoare Mântuitorul! N-a venit să glumească, să facă teatru și demonstrații. De ce, dacă i-a luat coarnele și forțele și pretențiile, l-a mai lăsat – cum zic Sfinții Părinți – numai cu vârful cozii? L-a lăsat pentru că este necesar să ne șlefuiem cu orice chip în atacurile lui, să ne definim pe noi, să cunoaștem mai bine marile adevăruri. El este un tolerat, nu-i o putere. Asta-i marea greșală a oamenilor, că se tem. Cu nici un chip nu are nici o putere. Iată, suntem mlădițe în tulpină. De unde vine toată seva, toată puterea, înmugurirea, rodirea? El n-are nici o viță. El nu este mlădiță. Totul este de la Dumnezeu: “Fără de Mine nu puteți face nimic”. Lucrul acesta s-a ignorat și neglijat în trăirea creștinilor. Dacă creștinul s-ar gândi mereu la lucrul acesta, ar trăi o stare de prezență care-i mai plăcută decât nevoia. Sinodul din anul 419 de la Cartagina a dat canonul 124 în care se zice, în legătură cu aceste spuse ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos: Dacă crezi că poți să fii ceva, anatema să fii. Mi-a plăcut foarte mult pentru că este un adevăr, dar și pentru că Biserica se ocupă să ne trezească la faptul că tot ce a spus Iisus Hristos este adevărat și vrednic de urmat. Nu-i nimic utopic, imaginar, nu-i nimic imposibil. El a spus că va fi mai greu. O fi! Dar îți rezolvi problemele cu forțele proprii? Asta-i greșala. Trebuie să ți le rezolvi cerând permanent ajutorul lui Dumnezeu, pentru că, dacă nu-i cu puțință la oameni, la Dumnezeu orice-i cu puțință. Asta mi-a plăcut la acest sinod, că s-a gândit să ne trezească la faptul că suntem niște mlădițe care nu putem rodi fără viță. Cu nici un chip! Chiar cu nici un chip! Dacă o mlădiță stă fără viță, se usucă într-un timp extrem de scurt. Și atunci Domnul nostru Iisus Hristos S-a oferit să-I mâncăm Trupul și Sângele Lui ca să fim mereu dumnezei.

Să nu faci greșala de a te compara cu marii trăitori. Că nu prin nevoia și trăirea lor s-au îndumnezeit numai-decât. Ci prin harul lui Dumnezeu, pentru prezența lor. Și tu, dacă ai această prezență, ai străbătut sorocul pentru împărțășit și nu ești altfel decât marii trăitori. Dar acum se pune o problemă cu aspect tehnic. Când ne împărțășim? Nu timpul decide. Asta-i o greșală. Hotărăște intensitatea credinței tale, inima ta. Cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur: Ani vrei să-i dai? Vindecă-i rana! Acesta-i scopul duhovnicului. Și dacă îi vindecă rana, îl faci capabil de întâlnirea cu Iisus Hristos, prin împărțășire. Nu ne împărțășim pentru că au venit Paștile ori Crăciunul. Ne împărțășim ca să fim mereu cu Iisus Hristos, pentru că nu există numai o împărțășire cu Sfintele Taine, ci și o împărțășire duhovnicească, adică această continuă prezență a inimii noastre la Dumnezeu.

S-a discutat foarte mult în lumea trăitorilor, a oamenilor de credință și a duhovnicilor, când să te împărțășești. Unii spun că la patruzeci de zile. Dar nu timpul decide, ci pregătirea ta interioară, pentru că la un eveniment atât de mare, ca să-L iei pe Dumnezeu, cu adevărat îți trebuie o pregătire. Numărul acesta de patruzeci nu trebuie ignorat. Ce înseamnă numai-decât acest patruzeci? Dragă, mai întâi de toate, un timp ales de Dumnezeu, un timp suficient ca să te pregătești pentru marele eveniment ce are în vedere veșnicia. Patruzeci de zile a durat potopul lui Noe. Patruzeci de zile a stat Moise în Muntele Sinai. Patruzeci de zile a postit Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Patruzeci de zile durează postul Crăciunului și postul Paștelui. Este un timp suficient ca să te pregătești pentru marele eveniment ce urmează, eveniment bisericesc, mântuitor. A patruzecia zi după zămisirea pruncului se formează inima. A patruzecia zi după moarte putrește inima. Noi am rămas la patruzeci de zile într-o formă tradițională, care nu este atât de recomandată. Te împărțășești continuu cu Iisus Hristos, duhovnicește, iar când te pregătești și printr-o postire, abstință și înfrânare... Nu numai-decât postirea este o condiție. Nu o faci pentru că ți s-a spus s-o faci, ci ca să te smerească truște, să renunți la o serie întreagă de porniri spre rău: lăcomii, curvii, judecăți. Postești cu procese, cu certuri, cu procurori și cu avocați? Asta nu. Și atunci, împărțășirea este în funcție de curățirea și curăția inimii tale. Inima este adâncul cel mai adânc din noi. Aș putea să spun că e o ființă în plus în ființa noastră. De ce spune Dumnezeu: Am făcut inima ta ca să locuim în ea? El nu locuiește oriunde? Dumnezeu, Care Se simte atât de lăudat în slăvile cerurilor, are plăcerea să locuiască într-o inimă de om. Este locul pe care l-a făcut special ca să fie găzduit El. Minte este subordonată inimii. Ființa noastră de răspundere și de adevărată bucurie prin unire cu Dumnezeu e inima. Curățirea inimii ar fi deci un motiv ce trebuie respectat în vederea sfinte împărțășiri cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. A te împărțăși cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos înseamnă, repet, să fii una cu El, să fii cu adevărat un împlinitor al cuvintelor Lui și să recunoști cu adevărat că pierdut ai fost și te-ai aflat, datorită Lui! Pentru că, da, e nevoie să te pierzi. Dar nu în sensul de a părăsi învățătura adevărată, ci de a renunța la o identitate moleșită ori strict omenească și de a te regăsi într-o personalitate îngerească. Sfânta Împărțășanie este cu adevărat dorirea cea mai grozavă din partea cerului, ca Dumnezeu să-și mențină mai departe ceea ce a spus: “Eu voi fi cu voi mereu...” și “Cine nu va mânca Trupul și Sângele Meu, acela nu va avea viață veșnică...”.

- Unii părinți duhovnici recomandă deasa împărțășire, alții recomandă împărțășirea mai rară, ambele părți invocând argumente

scripturistice și patristice. Cum vă explicați existența acestor două curente divergente în sânul Bisericii, privind tocmai taina unității ei? Care considerați că este poziția cea mai potrivită trăirii Evangheliei în zilele noastre?

- Dragă, problema vieții de trăire creștină și de unire cu Dumnezeu nu se pune din punct de vedere istoric. Nu trebuie să ne mărginim ori să ne priponim în istorie. Nu, este vorba de permanență. Nu recomand o stare de nevoie ca mijloc neapărat de mântuire, ci recomand o stare de prezență continuă, ce nu are obstacol, care nu are moment istoric sau politic. Să ne orientăm după un lucru. Dacă trăiești o sută de ani, inima bate o sută de ani neîncetat, zi și noapte. Ei, inima asta nu bate numai de cânt pentru ca să întrețină o ființă fizică, ci pentru ca noi, cu orice chip, să simțim că trebuie să fim prezenți, cu mintea și cu totul, la Dumnezeu. În permanență! Așa cum am spus, împărtășirea nu trebuie considerată după idei fixe, numai de cânt deasă sau rară. Rară, pentru că e prea mare Dumnezeu, prea mare harul Său. Și îți trebui o pregătire. Dacă n-ai haină de nuntă... Păi, Sfânta Scriptură spune că te leagă și te dă afară. Așadar, trebuie să fii pregătit. Și dacă te împărtășești foarte des, începi, ca ființă omenească nerodată, neșlefuită, s-o iei ca un obicei, nu cu teamă și cu frică de Dumnezeu, ci cu nădejde, cucernicie și evlavie. Dacă ai această teamă de Dumnezeu cu adevărat și te gândești la importanța acestui fapt, atunci ești bun de împărtășit mai des. Dar dacă o iei din obișnuință sau zilnic, cum am auzit că se face în unele părți, este o greșală extrem de mare. Pentru că nu postirea în sine hotărăște, însă ea este necesară, ca să te mai strujească nițel trupește. Trupul acesta trebuie să existe și să împlinească o serie de lucruri ale firii. Dar să fim împotriva exagerării lucrurilor. Și atunci este necesară postirea, dar nu ea este comandată calitativ. Iarăși este o primejdie mare, tocmai pentru că-i foarte mare lucru, mai mare decât a te împărtăși nu este nimic în viața noastră cu Dumnezeu... Aici intervine și împărtășirea duhovnicească, cu "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi". Dar nu înlocuiește împărtășirea aceasta pipăită, simțită. Vedeți, de la început au fost tot felul de îndoieli. Dumnezeu a creat două lucruri extraordinare, care nu pot fi mai desăvârșite decât le-a creat El: A creat o femeie distinsă care a născut un Dumnezeu și a creat preoția, care L-aduce pe Dumnezeu de sus și-L naște din nou pe Sfânta Masă.

La Heruvic, preotul citește o rugăciune: "...Tu ești Cel ce aduci, Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți...". Se pune o problemă, așa cum o dată mi-au și pus-o niște studenți: "Dar eu ce sunt, părinte, dacă El este totul?". Răspunde Iisus Hristos: "Da, preote, dar fără tine nu pot să fac lucrul acesta". Așadar Iisus Hristos împrumută mișcarea și glasul preotului. Deci nu-i de glumă. Sunt rugăciuni în care se cere să între și îngerii cu noi. Altarul este plin de îngeri pentru că este Iisus Hristos acolo. Preoția trebuie primită cu frică mare, cu mare răspundere. Când am fost hirotonit preot m-a impresionat un lucru. Spun așa pentru că erau multe care să mă fi impresionat, dar mergeam și pe principiul ascultării, când eu eram dus de mână și purtat așa... Arhiepiscopul mi-a dat la un moment dat Sfântul Agneț în mână, spunându-mi: "Ți-L voi cere la judecată așa întreg. Stai în spatele Sfintei Mese, cu fața la apus, cu El în mână, până sosește momentul împărtășirii". Ei, ce ziceți? Când te gândești ce ții în mână, ce răspundere ai, deci cine ești, deasupra tuturor heruvimilor, serafimilor... Cred că am repetat lucrul acesta despre Sfânta Împărtășanie, dar niciodată nu e spus destul. Trebuie cu orice chip să ai o mare frică de Dumnezeu, neapărat iubire de Dumnezeu, și să fii conștient de identitatea ta creștină...

- Preacuvioase Părinte Arsenie, în rugăciunile de dinainte de Sfânta Împărtășanie, ca și în cele de după, se vorbește de iertarea păcatelor. Dacă și Sfânta Împărtășanie iartă păcatele, atunci care este sensul Spovedaniei de dinainte de aceasta?

- Sfânta Împărtășanie nu iartă păcatele. Sfânta Împărtășanie desăvârșește. Iertarea păcatelor o primim în Taina Pocăinței: "...te iert și te dezleg...". Deci nu se poate fără mergerea înainte la dezlegarea păcatelor, pentru că Sfânta Împărtășanie poate să fie foc, să te ardă.

- Cu alte cuvinte, este întotdeauna necesară Spovedania înainte de Sfânta Împărtășanie?

- Este, ca să-ți ierte păcatele. Este nevoie să te spovedești nu doar când te împărtășești, ci să te culci mereu cu liniște, spovedit, cu cercetarea conștiinței, care să fie una împăcată. Te duci la pansat de câte ori ești rănit. Sau, într-adevăr, să o faci pentru că sunt o serie întreagă de lucruri care ți-au scăpat. Lumea este obișnuită să spună niște păcate, dar să știți că foarte puțini își pun problema unor păcate, pe care noi le numim păcatele lipsirii, adică faptele bune pe care le puteai face și nu le-ai făcut. Vedeți, și asta înseamnă o curățire. Și eu recomand tuturor să se spovedească bine, ceea ce înseamnă să te gândești la spovedit cu mult timp înainte, adică să-ți faci mereu acest control, iar la spovedit să te duci pregătit. Te-ajută părintele duhovnic, căci s-ar putea să uiți unele lucruri, dar în orice caz, nu te duce nepregătit sau din obișnuință. Repet și subliniez: Nu se poate să mergi la împărtășit fără dezlegare. Acestea sunt și rosturile vâmlor, care există, dar nu în forma în care sunt prezentate: a 23-a e cu tutunul etc. Este ultima repriză, când omul este cu desăvârșire stors. Se vor avea în vedere păcatele și faptele bune pe care puteai să le faci, dar nu le-ai făcut. Va fi multă înțelegere. Însă trebuie să știe lumea că și diavolii vor fi extrem de activi în a specula. Însă ei nu vor depăși mila lui Dumnezeu. Sau, mai bine zis, dreptatea lui Dumnezeu. Însă fără discuție, spun ce-au spus dracii odată unui om: Mare îndrăzneală are curățenia. Și le-a scăpat din mână.

- În afară de spovedanie, cum se cuvine să ne pregătim pentru Sfânta Împărtășanie?

- Cu milostenie, în orice chip. Asta este una din marile pregătiri pentru veșnicie: milostenia. Să rupi din tine ceva. Vedeți, milostenie este toată Scriptura. Sfânta Evanghelie din Duminica Dreptei Judecări vorbește numai de milă: de ce nu M-ați îmbrăcat, de ce nu M-ați adăpat, de ce nu M-ați cercetat... Va să zică, de ce n-ati făcut milă, milostenie? Se spune că s-a ridicat mila împotriva dreptății și a biruit mila. Atunci când vei fi băgat în un singur lucru îți va veni în minte, ori de te căiești, ori de te bucuri, și anume de ce nu lași din tine nimic afară. Prin urmare asta ar fi o pregătire continuă, neîncetată. Fiindcă existența noastră, a celor care purtăm numele de creștini, este pregătirea continuă. Și când dormim să fim treji. Deci cât se poate permanent...

- Preacuvioase Părinte, ce înseamnă a te împărtăși cu nevrednicie, cum îți poate fi Sfânta Împărtășanie spre osândă?

- Dragul meu, cu nevrednicie se împărtășește un om împătimit, necurățit, nespovedit, fără grijă, care merge din obicei ori nu s-a spovedit cu adevărat și sincer. Pentru că o spovedanie bună este ca tu să fii pe poziția de a nu mai face, de a nu mai repeta. Nu să te spovedești doar de formă și să spui că, oricum, și-așa fac. Asta e o fraudă. Nu trebuie să te îngrijoreze marile păcate, pentru că toate se iartă, dar să fii pe o poziție, o hotărâre și o decizie de mare câință și pocăință. Și în ce privește canoanele pe care le dau duhovnicii, cred că este o greșală să se dea canoane care opresc de la Împărtășanie ori sunt cu mari nevoie. Este o greșală deoarece credincioșii ori nu le fac, fiind o serie de împrejurări familiale, sociale, istorice care îi opresc, ori este o lipsă de mare trăire, și atunci este mai bine să dai un canon de simțire. Dar și în aceste condiții, după o astfel de spovedanie, suntem departe de o pocăință adevărată. Dar să fim pe drum și ne ajută harul lui Dumnezeu. Altfel ne caută harul și nu ne găsește. Dacă nu-ți poți iubi vrăjmașii, ți-ai pus măcar problema să-i iubești sau știi asta doar din literatură? Asta-i viața: crucea, suferința cu orice chip. Frațiiile voastre știți că Crucea L-a împuternicit pe Iisus ca să judece? Crucea este cel mai minunat lucru al pământului, pentru că are 360 de grade. Dreptatea lui Dumnezeu n-a mântuit lumea, învierile din morți, măsurate cu 180 de grade, n-au mântuit lumea. Numai Crucea cu 360 de grade, adică jertfa totală. Așadar poziția, convingerea și atitudinea noastră să fie mereu aceasta: de jertfă, cu orice chip, mai ales că pot fi iertate orice fel de păcate. Nici

o nenorocire nu înseamnă ceva. Nimic nu este pierdut atâta vreme cât credința este în picioare. Când capul se ridică, atunci sufletul nu abdică. Te spovedești de pe poziția de a nu mai face. Că se întâmplă, este accident, dar nu este dorința și deliberarea ta, nu-i nepăsarea ta, nu este pocăință falsă, fățarnică și ipocrită. Când te pocăiești cu adevărat, te duci ca să nu mai faci. Altfel ești vinovat de participare, nu de accidentare. Deci ca să poți să fii pregătit trebuie să fii un om de jertfă. Aceasta-i poziția creștină: jertfa!

- *Preacuvioase Părinte Duhovnic, de ce Sfânta Împărtășanie este o Taină care se repetă în viața credinciosului. Harul primei Împărtășanii nu are putere de actualizare veșnică asemenea Sfântului Botez?*

- Sfântul Botez ne-a încreștinat și ne-a scăpat de păcatul strămoșesc. De păcatele noastre nu scăpăm decât prin alt botez, care este Taina Pocăinței. Sunt mai multe botezuri: botezul credinței din Vechiul Testament, botezul cu apă al lui Ioan, botezul cu Duh și apă al Mântuitorului nostru Iisus Hristos și botezul morții, adică botezul sângelui, al muceniciei și martirajului. Cu Iisus Hristos trebuie să ne hrănim permanent, deoarece trăim permanent. Are o foarte mare valoare că te-ai împărtășit cândva, dar de atunci “cândva” ai trăit mereu cu gândul la “cândva” din viitor. Întotdeauna avem nevoie de El. El ni se dăruiește: “Iar Eu cu voi sunt”. Dacă a fost odată cu Sfinții Apostoli, ce nevoie mai era ca să mai fie încă odată cu ei? A fost permanent cu ei! “Iar Eu cu voi voi fi”, căci lupta este continuă, în tine, pentru desăvârșirea ta.

Pentru că vorbeam de iubirea de vrăjmași: să știi că n-ai să poți imediat, dar începând să-ți pui sincer problema că vom răspunde la Judecată de ce nu i-am iubit – și acest lucru este o poruncă, nu este un sfat – atunci, încercând să-i iubești, te trezești la un moment dat că nu-i mai urăști. De aici pleacă totul. Și dacă nu-i urăști, ești deja pe o treaptă. Și cu harul lui Dumnezeu și cu marile simțiri duhovnicești din noi ne agățăm de altă treaptă, tot mai sus. Harul lui Dumnezeu vine dacă tu ești pe drum. Vreau să spun că mai întâi trebuie să fie dorință, voință, inițiativă și mișcare, căci în acest fel harul vine. Dacă stai, stă și harul. Este în funcție de atitudinea și mișcarea ta. Nu te mântuiesc faptele tale, oricât ar fi de grozave, ci harul lui Dumnezeu pe faptele tale.

- *Preacuvioase Părinte, Sfânta Împărtășanie îi unește pe credincioși între ei, dar și cu părintele liturghisitor. Cum se manifestă această unire?*

- Am văzut și vedeți totuși că în pustie leii sunt cu leii, câprioarele numai cu câprioarele, fiecare cu semintia lui. Așa-i și aici. Există o lege ce nu are nume, și care este a lui Iisus Hristos, care ne unește pe toți. Nu poți vedea în privirea unui om că-i sincer cu tine? Imediat se vede. Acestea sunt mari daruri pe care le are ființa omenească, de percepere în timp, în spațiu. În aceiași fel și în sufletele altora. Nu face pe proorocul, dar se simte lucrul acesta. Pentru că este omul lui Dumnezeu, și acela te atrage cu blândețea lui. Îl are pe Iisus Hristos cu el. Din punct de vedere rațional n-avem cum să răspundem, decât că se simte. Ființa omenească este mult mai frumos complicată în ce privește relația cu marile adevăruri. Un mare adevăr este și cu cei cu care trăiești aicea și îi simți. Noi simțim când cineva nu este după Dumnezeu și îl ocolim. Iacă, v-am spus: leii stau cu leii, hidrele cu hidrele... De ce lucrul acesta? Fiindcă este semintia lor. Omul are o înțelepciune mai mare decât aceste animale, care au o inteligență instinctuală, un comportament instinctual, și nu au conștiință. Noi, care suntem după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, simțim cine este omul lui Dumnezeu și cine nu.

- *Sfințite Părinte, viața duhovnicească a preotului liturghisitor își pune amprenta asupra deschiderii credincioșilor de a primi Sfânta Împărtășanie?*

- Sigur că da. Duhovnicul joacă un rol de cer pe pământ. La el trebuie mers ca să primești tot ce ți-a dat Dumnezeu pentru a ajunge la Dumnezeu. Și acesta este foarte accesibil. Nu este înger; este cu haine ca tine, cu ochi ca tine, cu nume ca tine, cu părinți, cu copii, cu nași, cu bune și cu rele. Însă are puterea aceasta de a te dezlega, a te ierta, a te convinge. Dacă nu și nu, să-ți fie ție ca un păgân și vameș, zice Mântuitorul nostru Iisus Hristos. A ceea-i altceva. Sigur că își pune amprenta. Eu văd ca duhovnic. Vin foarte mulți și, dacă nu-i ajuți puțin... Ei, ce-ai mai făcut? Păi n-am făcut nimic, părinte. Păi de ce-ai venit la mine? Păi să vedeți... Și atunci îmi dau seama și trebuie să încep cu întrebări. Acesta-i un moment mare. Nu-i un simplu dialog. Este o discuție în fața lui Dumnezeu. Mă împrietenesc cu el ca să-l fac să spună tot. Că sunt păcate ascunse, grele de tot. Sigur că-și pune amprenta. Și atuncea zice: Vedeți părinte, de-aia am venit eu la dumneavoastră...

În altă ordine de idei, dragul meu, să știi că este o satisfacție, o bucurie și o mulțumire sufletească dar este și stare o oboseală, căci nu e vorba de unu-doi, e vorba de mii de persoane.

- *Preacuvioase Părinte, cuvântul “euharistie” înseamnă mulțumire. Cum se ajunge la această stare de mulțumire?*

- În discuția noastră s-a vorbit, cred, de mulțumirea aceasta, pentru că spun: această sfântă ființă omenească are puțința de a discerne marele adevăr, marile lucruri, și simte că este în slujba lui Dumnezeu. Mai ales duhovnicul. Cum le spun și eu: “Măi, vom fi la Judecată împreună. Să nu ascunzi ceva, să nu faci ceva”. Nu se teme de Dumnezeu, se teme de tine că i-ai spus acuma să nu faci cutare lucru, că vei fi de față la Judecată. Sigur că are o mare influență asupra lor și o mare putere de a pricepe dacă este sincer sau nu, recunoscător ori ba, pentru marea șansă și marele privilegiu, al înveșnicirii, în comuniunea cea sfântă, cu El!...

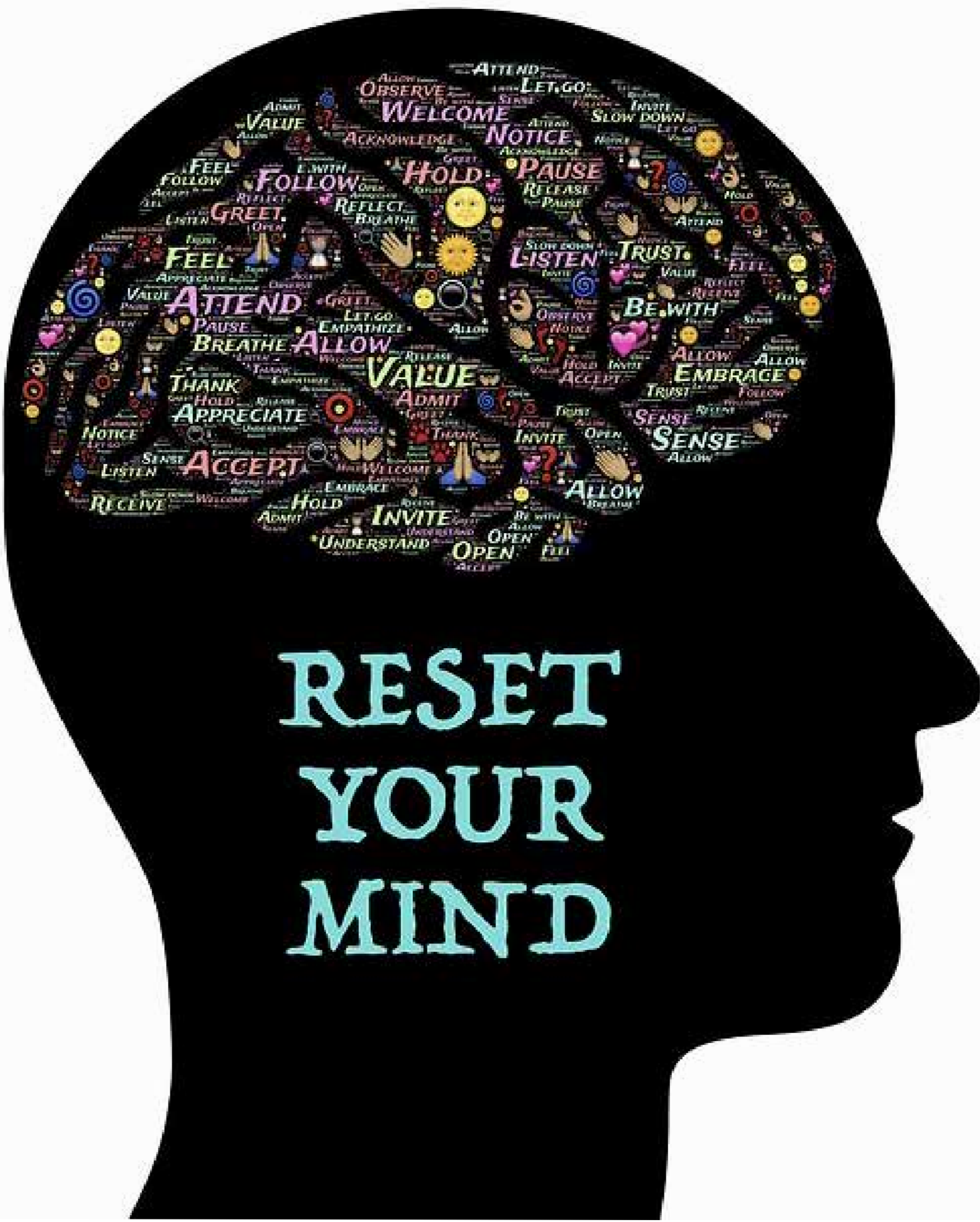
- *Acestea fiind zise, vă mulțumesc foarte frumos, Preacuvioase Părinte Arhimandrit, pentru aceste zile binecuvântate aici și pentru aceste convorbiri duhovnicești, deosebite, dorindu-vă să aveți parte, în continuare, de multă sănătate, de mult spor și de multe împliniri duhovnicești!...*

Iar acum, după opt ani de la acest frumos, folositor și duhovnicesc dialog sau moment, și totodată, acum, la sorocul și răgazul împlinirii a cinci ani de la mutarea sfinției sale în veșnicile și cereștile lăcașuri, ne rugăm cu toții ca **Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie pomenirea și amintirea! Amin!...**

Cu aleasă prețuire și deosebită recunoștință,
Dr. Stelian Gomboș

<https://steliangombos.wordpress.com/>

RESET
YOUR
MIND